

Ihastu Iittiin!

Tilinpäätös ja toimintakertomus

2022

Sisällys

1	TOIMINTAKERTOMUS	1
1.1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	1
	<i>Kunnanjohtajan katsaus</i>	1
	<i>Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset</i>	3
	<i>litin kunnan organisaatio</i>	4
	<i>Väestömuutokset</i>	5
	<i>Työttömyys</i>	6
	<i>Työmarkkinatuki</i>	7
	<i>Kunnan talous</i>	8
	<i>Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä</i>	8
	<i>Kunnan henkilöstö</i>	9
	<i>litin kunnan ympäristötilinpäätös 2022</i>	10
	<i>Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista</i>	13
1.2	TOIMINTAKERTOMUSTA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	15
1.3	SELONTEKO KUNNAN SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ	15
1.4	TILIKAUDEN TULOKSEN MUODOSTUMINEN JA TOIMINNAN RAHOITUS	17
	<i>Tilikauden tuloksen muodostuminen</i>	17
1.5	RAHOITUSASEMA JA SEN MUUTOKSET	20
1.6	KOKONAISTULOT JA -MENOT	22
1.7	KOKONAISTULOT JA -MENOT	23
	<i>Yhdistelmä konsernitilinpäätöksen sisältyvistä yhteisöistä</i>	23
	<i>Konsernin toiminnan ohjaus</i>	23
	<i>Konserniyhtiöt ja niiden tavoitteiden toteutuminen v. 2022</i>	24
	<i>Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat</i>	26
	<i>Arvio kuntakonsernin todennäköisestä taloudellisesta kehityksestä</i>	26
	<i>Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä</i>	26
	<i>Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut</i>	27
1.8	TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELY JA TALouden TASAPAINOTTAMISTOIMENPITEET	31
	<i>Asiaa koskeva sääntely</i>	31
	<i>Tilikauden tuloksen käsittely</i>	31
2	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	32
2.1	SEURANTAA KOSKEVA SÄÄNTELY	32
2.2	TAVOITTEIDEN, MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMINEN	32
	<i>Käyttötalouden toteutuminen</i>	33
2.3	HALLINTOPALVELUT	34
	<i>Demokratiapalvelut</i>	34
	<i>Kehittämispalvelut</i>	36
	<i>Sisäiset palvelut</i>	40
2.4	PERUSTURVAPALVELUT	43
	<i>Sosiaalipalvelut ja perusterveydenhuolto</i>	43
	<i>Erikoissairaanhoito</i>	44
2.5	SIVISTYSPALVELUT	45
	<i>Koulutuspalvelut</i>	45
	<i>Varhaiskasvatus</i>	52
	<i>Kirjasto- ja kulttuuripalvelut</i>	56
	<i>Vapaa-aikapalvelut</i>	59
2.6	TEKNISET PALVELUT	62
	<i>Yhdyskuntapalvelut</i>	62
	<i>Kiinteistöpalvelut</i>	64
	<i>Rakennusvalvonta</i>	66

3	TULOSLASKELMAOSAN TOTEUTUMINEN	67
3.1	INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	70
3.2	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN	74
4	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	77
4.1	TILINPÄÄTÖSLASKELMIA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET JA OHJEET	77
4.2	TULOSLASKELMA	77
4.3	RAHOITUSLASKELMA	78
4.4	TASE	79
4.5	KONSERNILASKELMAT	81
5	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	84
5.1	KUNNAN TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	84
5.2	KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	85
5.3	TULOSLASKELMAA KOSKEVAT LIITETIEDOT	86
5.4	TASETTA KOSKEVAT LIITETIEDOT	90
5.5	OMISTUKSIA MUISSA YHTEISÖISSÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	96
5.6	TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT	98
5.7	VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUKSIJA JA TASEEN ULKOPUOLISIA JÄRJESTELYJÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	100
5.8	HENKILÖSTÖÄ JA TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA KOSKEVAT LIITETIEDOT	103
6	TILINPÄÄTÖSTÄ VARMENTAVAT ASIAKIRJAT	105
7	ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT	107

1 Toimintakertomus

1.1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Kunnanjohtajan katsaus

Kunnan talouden kehittyminen ja tilinpäätös

Kolmantena peräkkäisenä vuotena litin kunnan tilinpäätös on varsin hyvä. Tilikauden tulokseksi muodostui 1,56 miljoonaa euroa, mikä on 1,78 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi. Poistoeron lisäyksen jälkeen tilikaudelta kertyy ylijäämää 1,63 miljoonaa euroa, minkä jälkeen litin kunnan taseella on kertynyttä ylijäämää yhteensä 7,22 miljoonaa euroa.

Hyvään tulokseen vaikuttivat olennaisimmin verotulojen ylittyminen 4,6 prosentilla eli 1,2 miljoonalla eurolla, valtionosuuksien ylittyminen 0,35 miljoonalla eurolla sekä toimintatuottojen ylittyminen 0,73 miljoonalla eurolla sekä toimintakulujen alittuminen 1,5 prosentilla, mikä tarkoittaa 0,76 miljoonaa euroa.

Toimintakulujen alittumisesta merkittävin osa kertyi PHHYKY:n palvelusopimuksen mukaisen maksuosuuden alittumisesta 1,55 miljoonalla eurolla ja ensihoidon laskutuksen 2017 ja 2019 oikaisusta 0,68 miljoonaa euroa, joista rahamääräitä palautusta kertyi potilasvahinkovarausten jälkeen 1,88 miljoonaa euroa. Oma merkittävä tekijä ovat myös vuoden loppuun asti jatkuneen sopeuttamisohjelman vaikutukset kunnan omaan kustannuskehitykseen, vaikka osin toimintakuluissa oli pieniä ylittymisiä talousarvioon nähden.

Tilinpäätös on reilusti positiivinen siitä huolimatta, että se sisältää alaskirjaukset 0,5 miljoonaa euroa saneerausmenettelyssä olevan KymiRing Oy:n SVOP-sijoituksesta sekä 0,85 miljoonaa euroa uudemman kunnantalorakennuksen tasearvosta.

Merkittävät tapahtumat ja päätökset vuoden aikana

Vuoden 2022 alussa kunnanvaltuusto hyväksyi uuden kuntastrategian vuosille 2022–2025. Strategia on rakenteeltaan erilainen aiempaan verrattuna ja on keskittynyt selvästi strategisen tason tavoitteiden asettamiseen yksittäisten keinojen sijasta. Strategian toteuttaminen käynnistyi isoin harppauksin ja sen voidaan katsoa avanneen uusia näköaloja kunnan ja sen toiminnan kehittämisen suuntiin, kuten hyvän strategian kuuluukin.

Talousvuoden aikana kunnan toiminta normalisoitui COVID-19 pandemian aiheuttamista rajoituksista, mutta Venäjän Ukrainassa käynnistämän hyökkäyssodan vaikutukset energiamarkkinoihin ja kustannuskehitykseen yleisesti aiheuttivat merkittävän uuden haasteen vastattavaksi. Kuitenkin tältä osin vaikutukset kunnan toimintaan ovat olleet odotettuja kohtuullisempia toistaiseksi.

Keväällä 2022 myös litin kunta osallistui humanitäärisen avun antamiseen Ukrainaan ja olemme osaltamme olleet valmistautuneita tarvittaessa vastaanottamaan tilapäiseen suojeluun oikeutettuja henkilöitä Ukrainasta.

Osana kuntastrategian toteuttamista on toimintavuoden aikana valmisteltu Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma litin kuntaan, hyväksytty teknistä toimialaa koskeva teknisten palvelujen hankinta- ja palvelustrategia, hyväksytty kunnalle ensimmäinen metsästrategia ja marraskuussa huolellisen valmistelun pohjalta litin kunnan tilaratkaisut selvitys, jossa linjataan kunnan käytössä olevien toimitilojen kehittämisen suuntaviivat seuraavalle kymmenelle vuodelle.

Tilaratkaisut selvitykseen pohjautuen tavoitteena on vähentää käytössä olevia tiloja jopa yli 30 prosentilla, mutta samalla uudistaa tai korjata ja nykyaikaistaa kaikki palvelutoiminnassa tarvittavat tilat. Metsästrategia määrittelee ne toimintalinjat, joiden puitteissa kunnan metsäomaisuuden käyttöä arvioidaan jatkossa ja teknisten palvelujen selvitys luo pohjan kehittää kunnan omaa palvelutuotantoa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti tällä toimialalla.

Merkittävä prosessi vuoden 2022 aikana oli myös Kausalan Lämpö Oy:n yritysjärjestelyjen toteuttaminen sekä päätös myydä kaukolämpötoiminnasta muodostettu Kausalan Kaukolämpö Oy Adven Oy:lle. Kaupan tavoitteena on mahdollistaa Kaukolämpötuotannon kehittäminen ja verkoston laajentaminen Kausalan alueella vastaamaan uusia ja kehittyviä tarpeita yhteistyössä vahvaa osaamista omaavan kumppanin kanssa. Valitettavasti kaupan toimeenpano on seisahtunut päätöksestä tehdyn valituksen vuoksi. Kauppahinnaksi hyväksyttiin 6,5 miljoonaa euroa ja siitä suurin osa kirjautuu aikanaan myyntivoitoksi, jolla rahoitetaan osaltaan merkittäviä kuntapalvelujen tuotantoon tehtäviä investointeja.

Osana tätä Kausalan Lämpö Oy:n järjestelyjä koskevaa prosessia on kuntaan perustettu uusi yhdyskuntain-sinöörin virka, ja litin vesihuolto Oy on tehnyt konsessiosopimuksen Lahti Aquan kanssa. Tulevaisuuden kehityskulkuna on sulauttaa erillinen vesihuolto osakeyhtiö kunnan omaksi toiminnaksi.

Merkitykseltään pienempiä, mutta erittäin hyvää palautetta kerryttäneitä tapahtumia vuoden aikana ovat olleet tammikuussa käyttöön otettu latukone, joka hankittiin perintövaroilla. Kesäkauden aikana kunnostettiin ylimaakunnallinen ulkoilureitti niin, että talvikauteen 2022–2023 myös se saatiin koneella ajetun latuverkoston piiriin.

Toukokuussa avattiin uudemman kunnantalon toisessa kerroksessa pienimuotoinen toimistohotelli, joka sai hyvän vastaanoton heti alusta lähtien.

Kunta teki vuoden 2022 aikana myös kiinteistökauppoja myyden linja-autoasema/ravintola rakennuksen Var-Invest Oy:lle sekä paloaseman kiinteistön Päijät-Hämeen Hyvinvointialueelle. Jälkimmäisen kaupan täytäntöönpano tapahtui vuoden 2023 puolella.

Hyvinvointialueiden käynnistymiseen liittyen syntyi myös uusi yhteistoimintasopimus useiden Päijät-Hämeen kuntien kesken PHHYKY:n toimintana järjestetyn ympäristöterveydenhuollon siirryttyä vuoden lopussa Hollolan kunnan hoidettavaksi.

Yhteenveto

Tämän käsiteltävänä olevan tilinpäätöksen myötä litin kunnan taloudellinen tilanne vahvistuu entisestään. Meillä on hyvät edellytykset kehittää kunnan vastuulle jääneitä tehtäviä ja kunnan elinvoimaa uuteen kuntastrategiaan ja muihin strategisiin asiakirjoihin tukeutuen. Tiedostettava on kuitenkin yleisen taloudellisen epävarmuuden jatkuminen ja selkeästi alkuvaiheessa oleva laskeva suhdanne, kuntien ja hyvinvointialueiden väliseen tulonjakoon liittyvät riskit sekä niistä pidemmällä aikavälillä aiheutuvat elinvoiman kasvattamista edellyttävät haasteet.

Pystymme kuitenkin katsomaan tulevaisuuteen luottavaisin mielin, onhan meillä vireillä useita elinvoimaa, työllisyyttä ja myös kunnan taloutta vahvistavia hankkeita. Perheniemessä rakentamisvaiheeseen siirtymässä oleva Päijät-Hämeen ensimmäinen tuulivoimapuisto, kaavoitusvaiheessa oleva Anhavan tuulivoimahanke sekä aurinkovoimalahanke niin ikään Anhavan alueella osin kunnan omistamalla maalla. Lisäksi vaikeuksista huolimatta myös KymiRingin kaava-alue merkittävine rakennusoikeuksineen tarjoaa edelleen tulevaisuudessa huomattavan mahdollisuuden uudelle ja varsin monipuoliselle yritystoiminnalle.

Lopuksi erittäin lämmin kiitos kunnan työntekijöille ja luottamushenkilöille hyvässä yhteistyössä kuntalaisien hyvinvoinnin ja kunnan elinvoiman eteen tehdystä työstä. Kiitos kuuluu myös kunnan sidosryhmille sekä kuntalaisille kaikesta aktiivisuudesta litin kunnassa.

Jarkko Salonen

kunnanjohtaja

Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Vuoden 2021 kuntavaaleissa valittiin kunnanvaltuuston jäsenet nelivuotiselle toimikaudelle, joka päättyy 31.5.2025. Iitin kunnanvaltuustossa on 27 jäsentä ja kunnanhallituksessa 9 jäsentä.

Iitissä on kuluva vaalikauden alusta otettu käyttöön valiokuntamalli. Valtuusto jakaantuu valiokuntiin, joita ovat palveluvaliokunta, elinvoima- ja resurssivaliokunta sekä elinympäristövaliokunta. Valiokuntien yhteinen rooli valmistelussa on ohjata ja seurata kuntayhteistyön voimavarojen hyödyntämistä kunnan kokonaiskehittämisessä.

Valiokuntien toimikausi on sama kuin kunnanhallituksen toimikausi.

Iitin kunnanvaltuuston ja –hallituksen poliittiset voimasuhteet ovat tällä hetkellä on seuraavat:

	Valtuusto	Hallitus
Sdp	7	3
Kesk	10	3
Aito litti	4	1
Kokoomus	3	1
Perussuomalaiset	2	
Vihreät	1	1

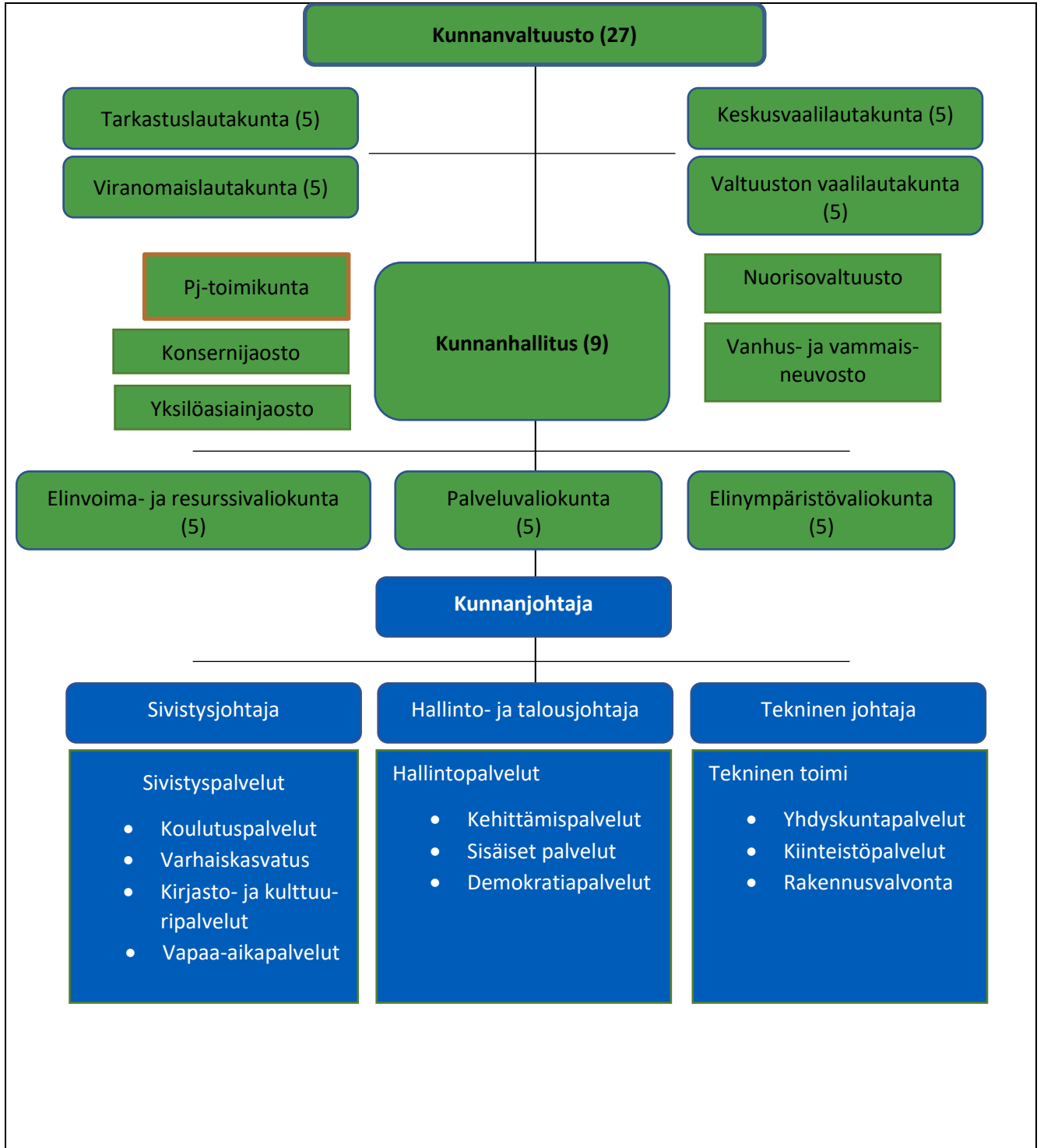
Valtuuston puheenjohtaja on 1.8.2021 alkaneella toimikaudella toiminut Eemeli Lehtinen (SDP), I varapuheenjohtajana Ari Ollikainen (Kesk) ja II varapuheenjohtajana Janne Aalto (AI).

Kunnanhallitus 2021–2023

Savelainen Atte	puheenjohtaja
Leino Eira	I varapuheenjohtaja
Lintukangas Minna	II varapuheenjohtaja
Ilmarinen Kiira	
Kankkunen Antti	
Lehtinen Seppo	
Lonka Merja	
Mertakorpi Siiri	
Mäntynen Timo	

Kunnanhallituksen esittelijänä toimii kunnanjohtaja Jarkko Salonen ja pöytäkirjanpitäjänä hallinto- ja talousjohtaja Tuomas Rimpiläinen.

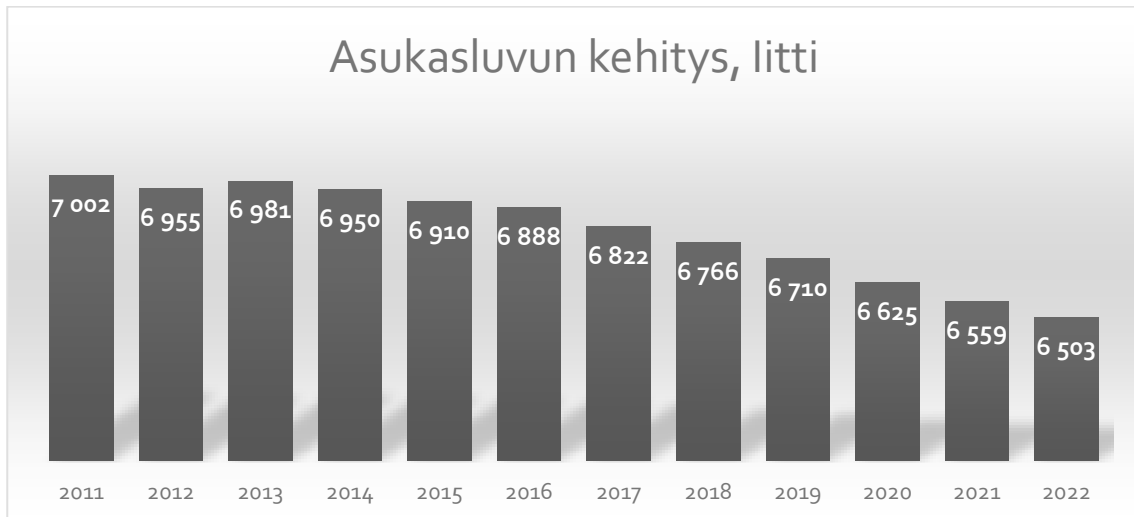
Iitin kunnan organisaatio

Väestömuutokset

Iitin kunnan väkiluku väheni 56 henkilöllä (0,9 %) ollen vuoden 2022 lopussa 6 503. (Tilastokeskus, väestömuutosten ennakkotiedot)

- Vuonna 2022 Iitissä syntyi 45 lasta ja kuoli 98 henkilöä, eli luonnollinen väestönlisäys oli negatiivinen 53 henkilöä.
- Muualta Suomesta Iittiin muutti 260 henkilöä ja pois muutti 273, eli maassamuuton netto oli -13.
- Maahanmuuttoa oli 14 henkilöä, maastamuuttoa 5. Maahanmuuton nettolisäys 9 henkilöä.
- Kokonaisasukasluvussa huomioitu Tilastokeskuksen tekemä väkiluvun korjaus 1 henkilö.

Väestömuutokset 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Maahanmuutto vl	6	-1	22	1	9
Maassamuutto vl	-21	-6	-39	-3	-13
Luonnollinen vl	-39	-46	-68	-65	-53
Summa / Väestönlisäys	-54	-54	-85	-67	-57

Lähde: Tilastokeskus/ Väestömuutosten kuukausitiedot

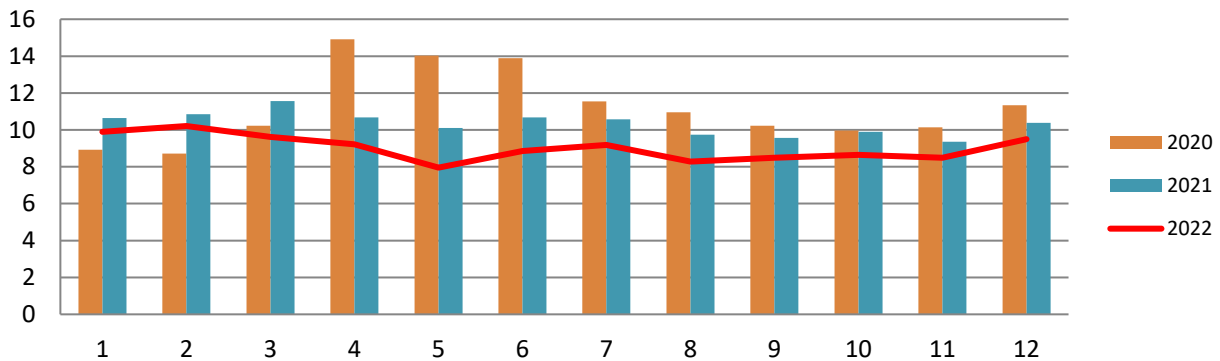
Työttömyys

litissä oli vuoden 2022 lopussa työttömiä 264, työttömyys väheni vuoden takaisesta 28 henkilöllä. Tilastokeskuksen työssäkäyntitilaston työvoiman määrä litissä on 2 778 henkilöä.

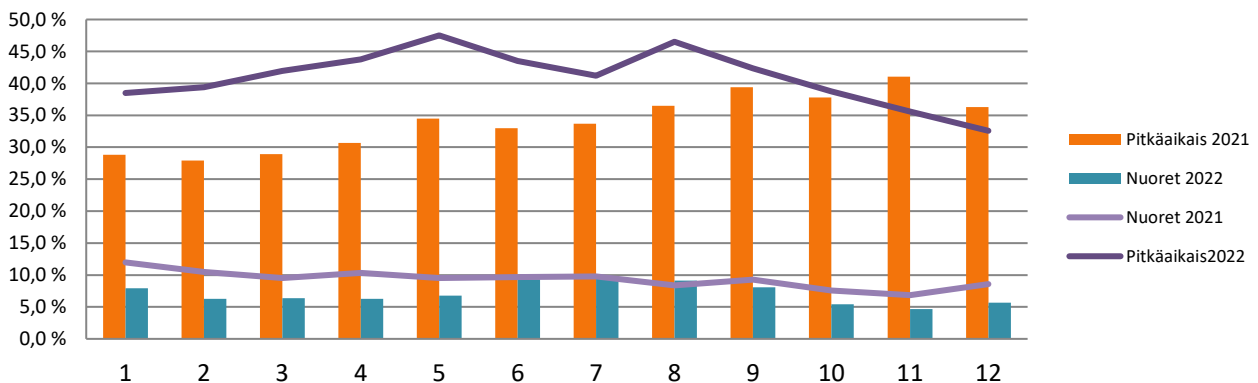
- työttömyys väheni vuodentakaisesta
- työttömyyden lasku ei ole saavuttanut ennen pandemiaa vallinnutta tasoa
- loppuvuodesta työttömyys kääntyi kasvuun, mutta kyse ilmeisesti kausivaihtelusta
- pitkäaikaistyöttömyydessä hienoista paranemista
- pitkäaikaistyöttömyyden taso näyttää jäävän paljon ennen pandemiaa vallinneen tason yläpuolelle

	31.12.2022			Keskimäärin	
	Henkilöä	Muutos ed. vuoteen Henkilöä	%	1–12.2022 Henkilöä	1–12.2021 Henkilöä
Työttömien määrä	264	-28	-9,6 %	251,3	292,2
josta miehet	159	-15	-3,0 %	144,9	175,0
josta naiset	105	-12	-18,0 %	106,4	117,2
Pitkäaikaistyöttömät	86	-23	-18,9 %	102,6	98,1
Nuoret (alle 25 v)	15	-5	-40,0 %	17,8	27,6
Työttömyysaste, %	9,5 %	-0,9 % yks	-8,5 %	9,0 %	10,3 %

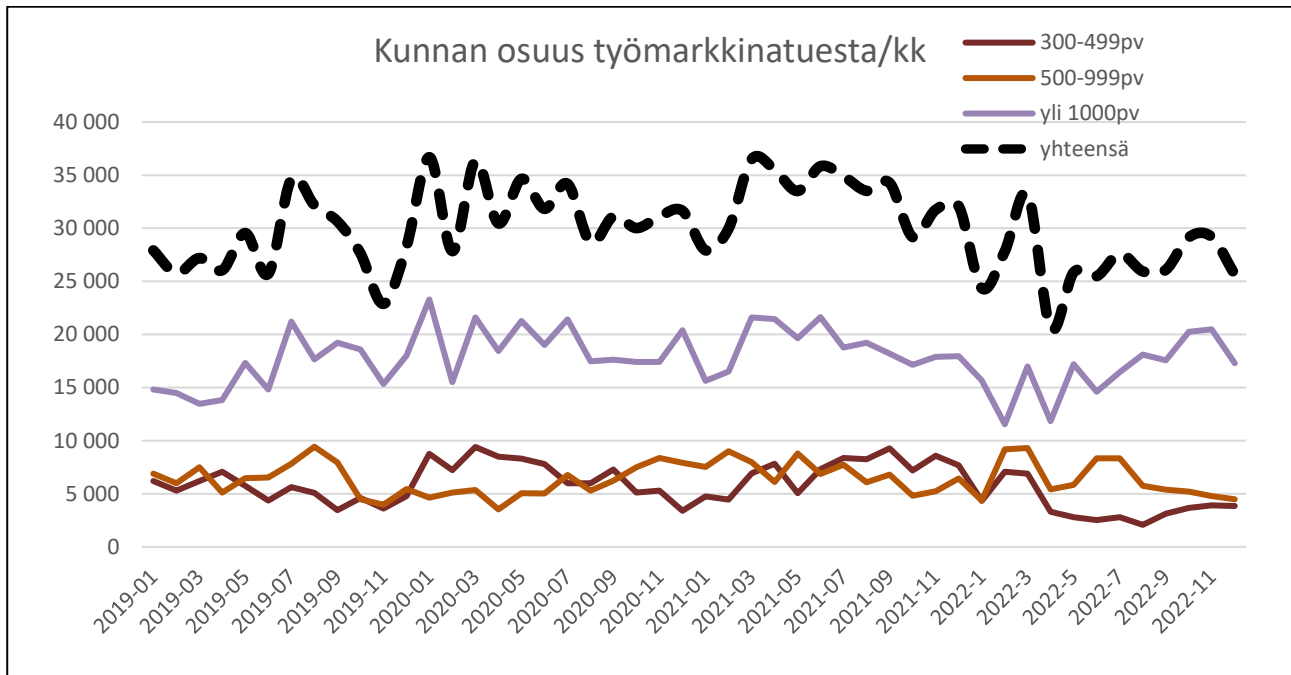
Työttömyysaste, litti

Työttömistä

Työmarkkinatuki

Kunnan maksama osuus työmarkkinatuesta on parantuneen työllisyystilanteen myötä lähtenyt laskuun ja on jo alittanut ennen pandemiaa vallinneen tason.

Vuosi	Saajat	Maksetut tuet	Korvatut päivät	Kunnan osuus €
2018	937	600 981	19 576	357 014
2019	920	563 409	19 043	338 491
2020	889	637 212	18 261	384 568
2021	927	660 836	19 710	394 935
2022	754	528 613	15 796	320 891

Kunnan osuus työmarkkinatuesta kääntyi nousuun aiemman laskevan kehityksen jälkeen vuonna 2020. Merkittävin syy tähän oli COVID19-pandemiasta johtuva työttömyyden nousu ja erilaisten työllistämiskojeiden raju vähentyminen alkuvuoden 2020 jälkeen. Samaan aikaan myös yrittäjät tulivat tilapäisesti työmarkkinatuen piiriin, mikä niin ikään vaikutti kunnan maksuosuuteen.

Työttömyystilanne on nopeasti hellittänyt vuoden 2022 aikana. Kuitenkin pitkäaikaistyöttömyyden kasvu aiheuttaa kunnan työmarkkinatuen osuuden pysymisen edelleen suunnilleen COVID-19 pandemiaa edeltäneellä tasolla.

Tiedot: Tilastotietokanta Kelasto / Kunnan osarahoittaman työmarkkinatuen saajat ja maksetut etuudet

Kunnan talous

Talousarvio vuoden aikana valtuusto hyväksyi talousarviomuutokset seuraavasti:

Käyttötalouden Koulutuspalveluihin varattiin 127 000 € lisämääräraha joukkoliikenteen hankintaan. Samalla tuloarvio nousi 38 000 euroa avustusten osalta.

Käyttötalouden Yhdyskuntapalveluihin varattiin 125 000 € lisämääräraha talvihoitotöiden vuoksi ja Viranomaislautakunnan osalle 45 000 € tuloarvion alitus ennakoitua pienemmän lupavolyymien vuoksi.

Investointiosassa tehtiin talousarvioon seuraavat muutokset: Paloasemarakennuksen kustannusarviota nostettiin 100 000 € ja ulkopuolinen palosuojelurahaston rahoitusosuus 60 000 € poistettiin kielteisen tukipäätöksen myötä.

Muutettuun talousarvioon nähden ulkoiset toimintatuotot alittuivat 68 491 eurolla ja ulkoiset toimintakulut alittuivat 1 561 071 eurolla. Toimintakate oli 1 492 580 euroa muutettua talousarviota pienempi toteuma-prosentin ollessa 96,6 %. Merkittävimmät muutokset ovat verotulojen ylittyminen arvioidusta sekä Päijät-Hämeen hyvinvointiyhtymän kustannusten alittuminen.

Verotulot ylittivät muutetun talousarvion 4,6 prosentilla eli 1 204 445 eurolla ja myös valtionosuudet toteutuivat 346 175 euroa eli 1,8 prosenttia muutettua talousarviota suurempina. Rahoitustuottojen ja -kulujen poikkeama oli 105 694 euroa positiivinen ja ne toteutuivat 68 694 euron suuruisina. Arvon alentumisiin kirjattiin 500 000 € Kymiringin SVOP-lainan alaskirjauksen vuoksi ja 855 623 € uuden kunnantalon tasearvon alaskirjauksen vuoksi. Arvon alentumiset yhteensä 1 355 623 €.

Tilikauden tulos oli 1 783 882 euroa muutettua talousarviota parempi ja poistoeron (69 829 euroa) kirjauksen jälkeen tilikauden ylijäämäksi muodostuu 1 631 965 euroa.

Kunnan Investoinnit

Investointiosaan tehtiin edellä mainitut muutokset ja siihen sisältyi myös hankkeita, jotka eivät tilivuoden aikana käynnistyneet. Nämä investoinnit ovat kuitenkin kokoluokaltaan tai nettokustannuksiltaan sellaiset, ettei niillä ole olennaista vaikutusta tilinpäätökseen. Suurimmat hankkeet olivat

- Paloaseman varasto, joka kaupan myötä siirtyi hyvinvointialueelle
- Karjalaistien peruskorjaus
- Vapaa-aikatoimen varasto
- Palvelukeskuksen saneeraus

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

litin kunta pääsee vuoden 2023 alusta aloittamaan hyvinvointialueuudistuksen jälkeisen aikakauden vahvalta pohjalta verraten runsaiden ylijäämien turvin. Tämän aikaansai jo kolmas perättäinen ylijäämäinen tilikausi. Valtuuston hyväksymän sopeutusohjelman toteutus eteni pääosin suunnitellusti ja maa- tai metsäomaisuuden myymiseen ei ollut tarvetta. Päätös yhtiöjärjestelyissä muodostuneen Kausalan Kaukolämpö Oy:n myynnistä tulee tulevaisuudessa vahvistamaan kunnan taloudellista asemaa. Päätöksen täytäntöönpano on keskeytynyt siitä tehdyn valituksen johdosta.

Covid 19-pandemian pitkäkestoiset vaikutukset näkyvät pidemmällä aikajänteellä. Vaikka toipuminen onkin ollut ehkä odotettua ripeämpää ja työllisyyden parantuminen myönteistä, on esimerkiksi pitkäaikaistyöttömyyden kasvu huolestuttava signaali. Pandemia näyttää pitkittyvän.

Toiminnan ja investointien rahavirran 5-vuotiskertymä on vuoden 2022 tilinpäätöksessä 9 637 165 euroa positiivinen johtuen jo kolmannesta poikkeuksellisen hyvästä tilikaudesta. Näiden tilikausien hyvät tulokset johtuivat kuitenkin paljolti valtion koronatukitoimenpiteiden vaikutuksesta, eivätkä näin ollen ole pysyviä. Talousarvion 2023 taloussuunnitelmassa investointien nettomäärä on voimakkaassa kasvussa pääosin koulukampanjan rakentamiseen painottuvan investointiohjelman mukaan.

Kunnan henkilöstö

Henkilöstökulujen kokonaissumma tilikaudella 2022 oli 11 312 475 euroa, lisäystä edellisvuotiseen oli 812 290 euroa, prosenteissa 7,7 %. Henkilöstökulujen kasvun syitä olivat palkankorotusten vaikutukset ja määräaikaisen henkilöstön määrän kasvu.

litin kunnan henkilöstömäärä vuoden -22 lopussa oli 233, lisäys edellisvuotisesta oli 7 henkilöä, eli n. 3 %.

Kunnassa laaditaan erillinen henkilöstökertomus, joka valmistuu keväällä 2023 ja on valtuuston käsiteltävänä samaan aikaan tilinpäätöksen kanssa. Edellinen henkilöstökertomus on laadittu vuonna 2022.

Henkilöstöresurssien kokonaiskäyttöä kuvaavat tiedot.

Henkilöresurssit henkilötyövuosina

	HTV1	HTV2	HTV3
2022	217,4	204,6	178,5
2021	211,1	196,4	170,3
2020	213,5	197,8	169,4
2019	217,9	206,8	180,2
2018	201,7	187,7	161,9

HTV1 = Palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä

HTV2 = Palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä

HTV3 = Palveluksessaolopäivien lukumäärä, kun kaikki poissaolot on huomioitu (sis. myös lomat)

Henkilöstön kokonaismäärä 233, koko konserni yhteenlaskien 238. Työpanoksen kokonaismäärä henkilötyövuosissa laskien oli 217,4. (HTV1)

Palvelusuhteet 31.12.2022	2022			2021		
	vak.	ma.	yht.	vak.	ma.	yht.
HALLINTOPALVELUT	38	7	45	36	11	47
Johto	2	0	2	1	0	1
Toimistohenkilöstö	9	3	12	10	3	13
Ruokapalveluhenkilöstö	14	2	16	13	2	15
Muu henkilöstö (siivoojat)	13	2	15	12	6	18
SIVISTYSPALVELUT	113	53	166	118	42	160
Johto	1	0	1	1	0	1
Opetushenkilöstö	52	11	63	53	13	66
Koulunkäynnin avustava hlöst.	12	8	20	12	13	25
Varhaiskasvatuksen hlöst.	35	26	61	38	13	51
Kirjastotoimen henkilöstö	3	1	4	4	0	4
Vapaa-aika/kulttuuritoimen hlöst.	5	5	10	6	2	8
Muu henkilöstö/toimistohenk.	5	2	7	4	1	5
TEKNISET PALVELUT	18	4	22	17	2	19
Johto	1	0	1	1	0	1
Esimiehet, suunnittelijat	6	0	6	4	0	4
Ammattimiehet	6	3	9	6	2	8
Muu henkilöstö (kiint.h,toim.h.)	5	1	6	6	0	6
YHTEENSÄ	169	64	233	171	55	226
vak. = vakinainen, ma. = määräaikainen						

Iitin kunnan ympäristötilinpäätös 2022

Toimintaympäristö vuonna 2022

Iitti on maatalousvaltainen noin 6500 asukkaan kunta, joka sijoittuu Kouvolan ja Lahden väliin raide- ja valtatieteyhteyksineen. Iitin ympäristöä leimaa myös teollisuus, kansainvälisestikin merkittävä moottoriturheilurata sekä maa-ainesten otto. Erityisesti Pohjois-Iitissä on vesistöjen äärellä myös loma-asutusta. Kausalan keskustaajama sijoittuu Ensimmäisen Salpausselän harjanteille vedenhankintaa varten tärkeiden pohjavesialueiden päälle.

Valtakunnallisesti ja maailmanlaajuisesti ajankohtaisia ympäristöasioita ovat ilmastonmuutoksen hillitseminen, siihen varautuminen sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen. Vuonna 2022 vihreän siirtymän hankkeita vauhditti entisestään Euroopan energiakriisi.

Ympäristötoimenpiteiden tavoitteena onkin suojella ympäristöä tuleville sukupolville elinkelpoisena ja samalla mahdollistaa alueen elinvoimaisuus. Ympäristönäkökohdat liittyvät poikkihallinnollisesti useaan kunnan toimintoon ja palveluun. Esitettyjen talouslukujen lisäksi ympäristötoimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen on käytetty myös eri toimialojen virkahenkilöiden ja työntekijöiden työaika. Ympäristötoimenpiteiden merkitys on siis todellisuudessa suurempi, kuin tähän kerätyt ympäristötalousluvut osoittavat.

Ympäristöntilinpäätös rajaa mukaan vain kunnan omaan toimintaan kuuluvat kustannukset. Jätehuoltoyhtiö Kymenlaakson Jäte Oy:n talousluvut ja Kausalan lämpö Oy:n vesi- ja jätevesimaksut eivät ole mukana tässä yhteenvedossa. Niiden merkitys alueen ympäristönsuojelun kokonaisuudessa on kuitenkin merkittävä. Iitin kunta tekee tiivistä yhteistyötä jätehuoltoyhtiön, Kymenlaakson jätelautakunnan sekä lämpö- ja vesilaitoksen kanssa.

Iitin kunta ostaa ympäristönsuojelun viranomaispalvelut Heinolan kaupungilta. Heinolan kaupungin ympäristönsuojeluun kuuluu myös Hartolan ja Sysmän ympäristönsuojelun viranomaistehtävät.

Ympäristötalous

Ympäristötulot	Ympäristömenot	Ympäristöinvestoinnit
187 000 €	80 000 €	290 000 €
28,6 €/asukas	12,2 €/asukas	44,5 €/asukas
Ympäristölupien ja maa-aineslupien valvontamaksut	Ympäristönsuojelun viranomais-tehtävien hoito	Valaistuksen uusiminen LED-tekniikkaan
Muut valvontamaksut	Seudullinen Ympäristöviikko	
Maisematyöluvat	PIKU-hanke	
	Vieraslajien poisto	
	Vesistönäytteenotto	
	Öljyvahinkojen jälkitorjunta: Maaperätutkimus	
	Suljetun kaatopaikan vesistövaikutusten seuranta	
	CO2-raportti	
	Metsästrategian laadinta	
Hulevesimaksut		Hulevesiverkosto, korjaukset, rakentaminen
KÄPY (kävelyn ja pyöräilyn) -edistämishjelma	KÄPY-edistämishjelma	
Ylimaakunnallisen ulkoilureitin kunnostus (rahoitustuki)		Ylimaakunnallisen ulkoilureitin kunnostus

Vesistön-, luonnon- ja maisemansuojelu

Iitissä on 52 järveä, joista suurimmat kokonaan Iitin puolella sijaitsevat järvet ovat Urajärvi, Säaskjärvi ja Märkjärvi. Pyhäjärvi, Konnivesi sekä Arrajärvi ulottuvat useamman kunnan alueelle.

Vuonna 2022 Heinolan seudullisessa vesistötarkkailussa otettiin näytteet Kirkkojärveltä, Vähäjärveltä ja Matkuslammelta. Näiden lisäksi kesäaikaan tehtiin virkatyönä viikoittain valtakunnallista leväseuranta Urajärvellä ja Säaskjärvellä.

Hulevesien hallinta on merkittävä osa varautumista ilmastonmuutoksen aiheuttamaan sateisuuden lisääntymiseen. Hulevesimaksuilla katetaan verkoston korjauskuluja, rakentamista sekä huleveden puhdistamista. Vuonna 2021 Iitissä aloitettiin hulevesimaksujen perintä asemakaava-alueella ja vuonna 2022 niistä kertyi 85 000 € tuloja. 137 000 euron hulevesikululla ja investoinneilla jatkettiin katuojaverkoston parantamista, putkitettiin Karjalaistie ja toteutettiin Pentinojan kunnostustoimenpiteet.

Metsästrategian laatiminen, ylimaakunnallisen ulkoilureitin kunnostus sekä vieraslajien torjunta edistävät luonnon- ja maisemansuojelua. Iitin kunnan omistamilta alueilta on hävitetty kaikki kurturuusut ja jättiputket, ainoastaan muutamilla kohteilla tehdään vielä jälkitorjuntaa. Kausalan vanhalta kaatopaikalta niitettiin kesällä 2022 myös lupiineja.

Ympäristöriskien hallinta

litin merkittävimmät ympäristöriskit ovat Kausalan vanha kaatopaikka sekä pohjavesialueiden läpi kulkevat valtatie 12 ja rautatie. KymiRingin kohdalla uusitulla valtatieosuudella on tehty nykyaikaiset pohjavesisuo-
jaukset, mutta vanhemmalta tieosuudelta ne vielä puuttuvat. Vuonna 2008 suljetun kaatopaikan vesistövai-
kutuksia on seurattu tarkkailusuunnitelman mukaisesti näytteenotoin. Ympäristökuluihin lasketaan myös
kemikaalivahinkojen jälkitorjunnan valvonta ja seuranta. Yhdeltä kunnan kiinteistöltä otettiin vuonna 2022
maaperänäytteet, joilla varmistettiin, ettei maaperä ollut pilaantunut.

Erityisesti pohjavesien suojeluun ja ympäristöriskien hallintaan tarvittaisiin myös paikalliset määräykset oh-
jaamaan myös kunnan alueella toimivien kuntalaisten ja yritysten toimintaa.

Ympäristönsuojelun edistäminen

litti osallistui vuonna 2022 Lahden seudun Ympäristöviikkoon toista kertaa. Tällä kertaa teemana oli luon-
non monimuotoisuus. Ympäristöviikkoon kuuluu kevään perinteinen julistekilpailu, yleisökilpailu sekä pai-
kalliset ympäristöteoista annettavat palkinnot. Lisäksi syksyn varsinaisella Ympäristöviikolla järjestettiin eri-
laisia tapahtumia ja tempauksia. Ympäristöviikko toteutetaan seudullisesti yhteistyössä kuntien ympäris-
tönsuojelun, eri oppilaitosten, varhaiskasvatuksen sekä yhdistysten ja vapaaehtoisten kanssa.

Ilmastonmuutoksen hillitseminen ja siihen varautuminen on monen tekijän summa ja yhteinen päämää-
rämme. Pienten kuntien ilmastotyö uuteen vauhtiin eli PIKU-hanke on tuonut monin verroin hyötyjä kun-
taan niin taloudellisesti kuin tiedon lisääntymisen ja käytännön toimien toteutuksen osalta. Hanke alkoi hel-
mikuussa 2022 ja jatkuu vuoden 2023 toukokuuhun saakka. Hankkeen myötä on saatu hyvää potkua ilmas-
totyöhön kaikilla kunnan sektoreilla sekä toimialojen väliseen vuoropuheluun. Hankkeen omarahoitusosuus
oli kokonaisuudessaan 1000 €, jonka lisäksi hankkeeseen on kulunut virkahenkilöiden ja työntekijöiden työ-
aikaa. Seudullisen hankerahoituksen ovat hakeneet Asikkalan ja Hollolan kunnat eikä rahoitustuloa siksi
huomioida litin kirjanpidossa.

Vuonna 2022 kaukolämpöä ja sähköä käytettiin litin kunnan kiinteistöissä 7 % vähemmän kuin edeltävänä
vuonna. Säästö syntyi mm. valaistuksen uusimisesta LED-tekniikkaan, toiminnan tehostamisella sekä huo-
nelämpötilojen laskemisella. Loppuvuodesta otettiin loppukiri osallistumalla Motivan valtakunnalliseen As-
tetta alemmas -kampanjaan. Marras-joulukuun sähkönsäästö kipusi kampanjan myötä yli kymmeneen pro-
senttiin.

litti on hyväksynyt Lahden kaupunkiseudun MAL-sopimuksen vuosiksi 2021–2031. Vuonna 2022 valmistui
sopimuksen toimenpideohjelma. MAL-sopimus tähtää seudullisesti kestävään maankäyttöön, asumiseen ja
liikkumiseen. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishojelman laatiminen oli osa MAL-sopimuksen toimenpiteitä li-
tissä.

Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Toiminnalliset riskit

Maaliskuusta 2020 alkaen merkittävästi ja monialaisesti vaikuttavan toiminnallisen riskin on muodostanut COVID-19 pandemia. Pandemiatilanne on selvästi rauhoittunut vuoden 2022 aikana ja toistaiseksi laajamittaisen sairastumisten todennäköisyys on pieni. Hyvinvointialueiden käynnistymisen myötä taloudelliset ja toiminnalliset riskit keskittyvät kunnan näkökulmasta oman toiminnan ongelmatilanteisiin ei enää sote-kustannusvastuuseen, joka aiemmin oli merkitykseltään hyvin suuri.

Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyssodan vaikutukset erityisesti Euroopan talouteen, energiahuoltoon, inflaatioon ja yritysten toimintaedellytyksiin muodostavat riskin myös kunnan toiminnalle sähköpuolan, energian hinnan nousun ja inflaation aiheuttaman hintojen nousun osalta. Riskeihin on varauduttu mm. kiinnittämällä sähköenergian hintaa n. 20 prosentin erissä yhteistyössä sähkömeklarin kanssa. Hintataso on saatu pidettyä näin kohtuullisena ja todennäköisesti suurimmat riskitilanteet on jo ohitettu.

Hyvinvointialueen käynnistyminen poistaa sote-palveluihin liittyvän kustannusriskin, joka on ollut kunnan osalta hyvin merkittävä. Kuitenkin PPHYKY:n aikana vireille tullut palkkaharmonisaatio-asia voi aiheuttaa takautuvia taloudellisia vaikutuksia myös kunnalle.

Valtionosuuksien tuleva kehitys ja taso ovat epävarmoja vuodesta 2023 eteenpäin lyhyellä aikavälillä ennen SOTE-siirtolaskelmien lopullista valmistumista ja pidemmällä aikavälillä ennakoiden valtionosuusjärjestelmän uudistamista.

Vuoden 2022 aikana työllisyystilanne on parantunut lähelle COVID-19 pandemiaa edeltänyttä tasoa. Pitkäaikaistyöttömyys on säilynyt korkeana mikä näkyy edelleen kunnan maksuosuudessa työmarkkinatuesta. Väestön väheneminen on uutisoidusta maallemuuttotrendistä huolimatta jatkuvaa. Vähenemästä merkittävien osa selittyy kuitenkin luonnollisen väestönlisäyksen negatiivisuudella, jota muuttoliike ei parhaimmillaan ole pystynyt kompensoimaan. Molempien tekijöiden yhteisvaikutus verotuloihin ja valtionosuuksiin on todennäköisesti merkittävä, vaikka ikääntymisen ja sairastavuuskertoimien muutokset voivat myös lisätä valtionosuustuloja.

Normaaliolosuhteissa toiminnallisena riskinä on huomioitava myös ammattitaitoisen henkilöstön saaminen eläkkeelle jäävien tilalle, henkilöstöresurssin riittävyys nykyisellä tasolla sekä erityisesti yhden henkilön varassa olevat toiminnot, joihin liittyy selvä jatkuvuusriski. Henkilöstön jaksaminen tulee korostumaan entistään toiminnallisena riskinä tilanteessa, jossa taloudellisten resurssien vuoksi toimintamalleja on muutettava suppeilla resursseilla.

Kunnan väestömäärän aleneminen näyttää jatkuvan ja väestörakenteen ikääntyminen ja syntyvyyden alhainen taso ennakoivat muutostarpeita palveluihin. Tätä riskiä voidaan kuitenkin pyrkiä pienentämään harkituilla toimenpiteillä kunnan vetovoiman ja pitovoiman kasvattamiseksi samalla tavoin kuin työnantajakuva parantamalla vaikuttaa työvoiman saatavuuteen.

Heikosti palvelutuotantoon sopivat (mm. sisäilmaongelmaiset) tai tehottomat toimitilat ovat yksi laaja-alaisesti vaikuttava riski, jota pyritään pienentämään vähentämällä kiinteistömäästä ja uudistamalla käyttöön jääviä toimitiloja joko uusrakentamisella tai peruskorjauksilla. Oman riskin muodostaa tässä yhteydessä se, miten poistuviksi arvioituista tiloista luopumisessa onnistutaan ja pystytäänkö markkina- ja taloustilanne huomioiden suunnitellut investoinnit viemään tarkoituksenmukaisesti ja kustannustehokkaasti läpi.

Riskeihin voidaan tältä osin vaikuttaa hyvällä hankesuunnittelulla, rahoitussuunnittelulla ja investointien tarveperustaisella harkinnalla. Tarvittaessa käytetään ulkopuolista osaamista ja tilojen elinkaaret mietitään aina niiden poistumiseen saakka jo uus- tai korvausinvestointeja käynnistettäessä.

Rahoitusriskit

Korot pysyivät matalina ja kunnan lainojen keskiporkko ei muuttunut vielä olennaisesti vuonna 2022. Määräaikaisten korkojaksojen päättymiset ja korontarkistus ajankohdat kohdistuvat vuoden 2023 loppupuoliskolle ja edelleen vuodelle 2024. Korkotason ennakoidaan pysyvän maltillisella tasolla kokonaisuutena, mutta nousevan huomattavasti siitä, mihin viime vuosina on totuttu. Kunnan olemassa olevan velkamäärän huomioiden kustannukset eivät tule toistaiseksi muodostamaan talouden kannalta olennaista riskiä. Uuslainanoton osalta korkeampaan korkotasoon on kuitenkin varauduttava jo osana rahoitussuunnittelua. Riskin rahoitussuunnittelulle 2-4 vuoden aikajänteellä muodostaa myös kaukolämpöyhtiön kaupan pitkittyminen, jolloin tulo-rahoitusta joudutaan korvaamaan lainanotolla.

Korkoriskit, likviditeettiriski ja luottoriski

Kunnan talousarviolainojen kokonaismäärä oli 5 924 559 (31.12.2022) euroa. Lainojen keskiporkko oli n. 0,29%¹. Talousarviolainaa ei nostettu. Syynä hyvä kassatilanne verotilitysten nousun, maltillisten toimintamenojen ja vähäisten nettoinvestointimenojen vuoksi. Talousarviolainojen korkoriskiä on pyritty pienentämään kiinteillä korkojaksoilla, jotka ovat tavanomaisesti 5 vuoden mittaisia.

Sijoitukset ja talletukset

Rahoitusarvopapereiden taseeseen kirjattu määrä on 581 367 euroa. (ed. 626 642) euroa. Käypä arvo on tätä korkeampi.

KymiRing Oy:n osakepääoman kanssa taseelle kirjattu SVOP-sijoitus 500 000 euroa kirjataan alas osana tilinpäätöstä.

Vahinkoriskit

Kunnan kiinteä ja irtain omaisuus on kattavan vakuutusturvan piirissä. Kiinteistöjen vakuutuksissa käytetään omaisuuden täysarvoperustetta.

Vuoden 2022 aikana ei sattunut olennaisia tai huomiota vaativia vahinkoja kunnan kiinteistöissä. Pienet vuoto- ja rikkoutumisvahingot ovat jääneet korvauskynnyksen ts. omavastuun alle.

Kunnan omissa palveluissa merkittävimmät riskit liittyvät työturvallisuuteen ja toisaalta asiakkaalle aiheutuviin tuottamuksellisiin vahinkoihin. Näihin suojaudutaan vakuutustuottein.

Kunnan omistamissa tiloissa sisäilmaongelmia ei ole esiintynyt olennaisesti aiempaa enempää. Kiinteistöselvityksessä ja sen perusteella laaditussa investointiohjelmassa on tunnistettu olemassa olevat riskikohteet ja niistä pyritään luopumaan hallitusti. Uusia epäilyjä ei ole ilmennyt ja tiedossa olevien kohteiden tilannetta seurataan. Erityistarkkailussa on uudemman kunnantalon sisäilmatilanne, koska sen on tarkoitus toimia väistötilana ennen rakennuksesta luopumista.

Eryteisesti tietoturvallisuuteen ja hybridivaikuttamiseen liittyvät riskit ovat korostuneet. Niihin on varauduttu tietoturvakoulutuksin (Navicre), parantamalla ja laajentamalla varmistuksia sekä uudistamalla tietoturva- ja kirjautumiskäytänteitä. Työ jatkuu edelleen vuonna 2023.

¹ Laskentakaava korkokustannukset / Avoimen lainasaldon keskiarvo

1.2 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Kunnan tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalain sekä soveltuvin osin kirjanpitolain- ja asetuksen säännöksiä (KuntaL 112 ja 113 §). Kuntalaki on kirjanpitolakiin nähden erityislain asemassa. Siltä osin kuin mainittujen lakien säännökset poikkeavat toisistaan noudatetaan kuntalakia (KPL 8:5§). Kirjanpitolain säännösten soveltamisesta antaa ohjeet kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (KuntaL 112 §). Myös konsernitilinpäätöksen laadinnassa noudatetaan soveltuvin osin kirjanpitolakia (KuntaL 112 §).

Kunnan tilinpäätöksen sisältö määritellään kuntalaissa. Tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus (KuntaL 113 §). Lisäksi kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Tilinpäätöksen laadinnasta on säännökset kuntalaissa ja kirjanpitolaisissa. Kunnan tilikausi on kalenterivuosi. Kunnanhallituksen on laadittava tilikaudelta tilinpäätös tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä tilintarkastuksen jälkeen saatettava se valtuuston käsiteltäväksi kesäkuun loppuun mennessä (KuntaL 113 §).

1.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

- Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet on hyväksytty valtuustossa ja sisäisen valvonnan ohje kunnanhallituksessa 15.12.2014 ja ne ovat tulleet voimaan 1.1.2015.
- Toimielinten ja viranhaltijoiden toimintaa ohjaavat lainsäädännön lisäksi mm. toimielinten päätökset, hallintosääntö, hankintaohje, virka- ja työehtosopimus ja talousarvio.
- Todetaan, että kunnan mahdollisuus vaikuttaa sosiaali- ja terveysyhtymän toimintaan ja talouteen on vähäinen.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

- Talousarvion tavoitteet ovat pääosin toteutuneet
- Tulosalueiden taloudesta raportoidaan neljännesvuosittain ja tavoitteiden toteutumisesta puoli-vuosiraportissa ja tilinpäätöksessä. Tulosalueet kommentoivat oleellisista poikkeamisista kunnanhallitukselle ja valtuustolle tehtävissä raporteissa.
- Tuloksellisuuden arviointi tapahtuu toimielinten itse tekemänä arviointina ja tarkastuslautakunta arvioi valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista.

Riskienhallinnan järjestäminen

- Kunnanhallitus on hyväksynyt riskienhallinnanohjeen 15.12.2014. Käytäntöön soveltaminen on pääosin onnistunut, mutta joillakin osa-alueilla tarkennuksia vielä tarvitaan.
- Riskienhallinta on kunnanhallituksen vastuulla.
- Äkillisiä riskejä on kartoitettu ja suunniteltu varautumista. Poikkeusoloihin varautumisesta on hyöttyä myös normaaliolojen riskiarvioinnissa. Varautumissuunnitelman päivittäminen on vireillä ja työ on käynnissä tällä hetkellä toimiala- ja toimintokohtaisten varautumissuunnitelmien tasolla ja niihin tukeutuen päivitetään kunnan yleiset valmius- ja varautumissuunnitelmat
- Vahinkoriskejä on kartoitettu ja ennakoitu työsuojelutoimin.
- Kausalan kaatopaikka on jälkihoidettu viranomaisten edellyttämällä tavalla. Suljetun kaatopaikan ympäristövaikutuksia pinta- ja pohjavesiin tarkkaillaan viranomaisten hyväksymien suunnitelman mukaisesti.

Omaisuuuden hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

- Omaisuuuden käyttöarvoissa ei ole vuoden aikana tapahtunut suuria menetyksiä.
- Kiinteän omaisuuden luovutukset ovat tapahtuneet kiinteistönvälittäjien arvioihin ja avoimiin tarjouskilpailuihin perustuen pois lukien paloaseman myynti Hyvinvointialueelle, joka tapahtui tasearvoilla.
- Kiinteistöjen ja rakennusten palvelutuotantokykyä on arvioitu tilinpäätöksen yhteydessä kiinteistöselvityksiin ja ennakoituun jäljellä olevaan käyttöikään nähden. Uudemman kunnantalon osalta on tehty merkittävä alaskirjaus ennakoiden rakennuksesta luopumista.

Sopimustoiminta

- Ei ole ollut negatiivisia vaikutuksia.
- Sopimusehtojen noudattaminen ja vanhentumisaikojen seuranta ovat pääosin ajantasaisia ja vastuutettuja. Sähköistä järjestelmää sopimustenhallintaan ei ole kustannussyistä hankittu, mutta sopimusten seuranta on kehitetty excel-muodossa.

Johtopäätökset

- Sisäistä valvontaa on toteutettu osana riskienhallintaa operatiivisessa hallinnossa (johtoryhmä ja hallinto-osasto).
- Erityisiä puutteita ei ole noussut esille. Vähäisemmät riskitekijät on korjattu ohjeistuksia päivittämällä.
- Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitetään osana kunnan hallinnon ja talouden suunnittelua.

Muut ei-taloudelliset asiat

Toimintakertomuksessa annetaan myös kirjanpitolain 3a luvun mukaisesti tiedot siitä, miten kunta huolehtii korruption ja lahjonnan torjunnasta sekä ihmisoikeusasioissa. Kunta on sitoutunut hyvään hallintotapaan ja ihmisoikeuksien noudattamiseen.

- Toimintavuoden aikana ei ole havaittu mitään korruption tai lahjonnan ilmenemismuotoja eikä puutteita ihmisoikeuksien toteutumisessa.
- Toimintavuoden aikana on valmistauduttu EU:n whistleblower-direktiivin mukaisen ilmoituskanavan käyttöönottoon kolmen kuukauden sisällä kansallisen lainsäädännön voimaantulosta eli viimeistään 1.4.2023.

1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostuminen

Toimintakulut (ulkoiset + sisäiset) alittuivat muutettuun talousarvioon verrattuna 1,5 prosentilla eli 761 963 eurolla. Toimintatuotot puolestaan ylittyivät 730 617 eurolla eli 10,5 prosentilla. Toimintakate oli 3,4 % eli 1 492 580 euroa muutettua talousarviota pienempi. Sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä erikoissairaanhoidon yhteenlaskettu osuus toimintakuluista on 54,0 %².

Tulosalueittain tarkastellen merkittäviä, yli 100 t€ menoilytyksiä talousarvioon kirjattuihin tavoitetasoihin nähden oli demokratiapalveluissa, yhdyskuntapalveluissa, koulutuspalveluissa ja varhaiskasvatuksessa. Vastaavasti tulojen alitusta oli koulutuspalveluissa.

Tilikauden tulos, joka oli 1 562 137 euroa, toteutui muutettuun talousarvioon verrattuna 1 783 882 euroa parempana.

Seuraavassa tarkastelussa ovat mukana **vain ulkoiset tuotot ja kulut** verrattuna edelliseen tilinpäätökseen.

Toimintatuotot laskivat vuodesta 2021 7,9 prosenttia. Toimintakuluissa puolestaan nousua oli 4,4 prosenttia. Henkilöstökulut nousivat 7,7 % eli 812 290 euroa vuoden 2021 tilinpäätöksestä. Palvelujen ostot nousivat 3,6 % eli 1 074 255 euroa. Maksettujen avustusten määrä laski 90 088 eurolla eli yli kymmenellä prosentilla. Henkilöstökulut ovat 24,93 % ja palvelujen ostot 68,11 % toimintakuluista. Muihin toimintakuluihin jää 6,96 % toimintakuluista. Kulujen keskinäisessä jakaumassa ei ole olennaisia muutoksia. Toimintakate kasvoi 2 221 652 eurolla eli muutosta edelliseen vuoteen nähden 5,6 prosenttia.

Verotulot kasvoivat edellisestä vuodesta 1 029 660 euroa eli 3,9 %. Valtionosuudet kasvoivat 1 124 730 euroa eli 6,2 %. Rahoitustuottojen ja kulujen netto oli 68 694 euroa, kun se edellisvuotena oli 52 519 euroa.

Vuosikate laski edellisestä vuodesta 51 087 eurolla, ollen kuitenkin ennustettua paljon korkeampi. Suunnitelman mukaiset poistot laskivat 50 787 euroa eli 3,1 prosenttia vuodesta 2021. Arvonalentumisia kirjattiin 1 355 623 euroa. Huomattavat arvonalentumiset johtuivat vanhan kunnantalon tasearvon alaskirjauksesta ja Kymiringin SVOP-lainan alaskirjauksesta.

Tilikauden tulos on 1 352 986 euroa alhaisempi kuin vuonna 2021 ja ollen kokonaisuutena 1 562 137 euroa positiivinen.

(sis- ulkoiset ja sisäiset erät)	Muutettu Ta2022	Tot 2022	Poikkeama	Tot 2021	Muutos ed. vuosi
Toimintatuotot	6 930 866	7 661 483	730 617	8 122 197	-5,7 %
Toimintakulut	-50 399 356	-49 637 393	761 963	-47 876 455	3,7 %
TOIMINTAKATE	-43 468 490	-41 975 910	1 492 580	-39 754 258	5,6 %
Verotulot	26 063 000	27 267 445	1 204 445	26 237 785	3,9 %
Valtionosuudet	18 819 960	19 166 135	346 175	18 041 405	6,2 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-37 000	68 694	105 694	52 519	30,8 %
VUOSIKATE	1 377 470	4 526 364	3 148 894	4 577 451	-1,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 599 215	-2 964 228	-1 365 013	-1 659 391	78,6 %
Satunnaiset tuotot	0	0	0	-2 937	-100,0 %
TILIKAUDEN TULOS	-221 745	1 562 137	1 783 882	2 915 123	-46,4 %
Poistoeron lis.(-)tai väh	70 000	69 829	-171	69 829	0,0 %
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJ)	-151 745	1 631 965	1 783 710	2 984 951	-45,3 %

² Sis. Oikaisut ja potilasvahinkovakuutusvarauksen muutos, ei pakollista varausta.

Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

Tuloslaskelma (Ulkoinen)	2022	2021
	(1 000 €)	(1 000 €)
Toimintatuotot	3 400	3 690
Toimintakulut	-45 376	-43 445
Toimintakate	-41 976	-39 754
Verotulot	27 267	26 238
Valtionosuudet	19 166	18 041
Rahoitustuotot ja -kulut	69	53
Korkotuotot	11	0
Muut rahoitustuotot	133	93
Korkokulut	-18	-30
Muut rahoituskulut	-57	-10
Vuosikate	4 526	4 577
Poistot ja arvonalentumiset	-2 964	-1 662
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 609	-1 659
Arvonalentumiset	-1 356	-3
Satunnaiset tuotot	0	0
Satunnaiset kulut	0	0
Tilikauden tulos	1 562	2 915
Tilinpäätössiirrot	70	70
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 632	2 985

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	7,5	8,5
Vuosikate/Poistot, %	152,7	275,4
Vuosikate, euroa/asukas	696	698
Asukasmäärä	6 503	6 557

Toiminnan rahoitus

Rahoituslaskelma (1 000 €)

Rahoituslaskelma	2022	2021
	(1 000 €)	(1 000 €)
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 526	4577
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-95	-89
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 339	-2 992
Rahoitusosuudet investointeihin	85	2 118
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	99	261
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 277	3 876
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-231	0
Antolainasaamisten lisäys	-231	0
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-863	-1 553
Muut maksuvalmiuden muutokset	337	-1 277
Rahoituksen rahavirta	-757	-2 830
Rahavarojen muutos	2 520	1 046
Rahavarat 31.12.	6 389	3 869
Rahavarat 1.1.	3 869	2 823

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	9 637 165	6 581 016
Investointien tulorahoitus, %	360,9	523,8
Lainanhoitokate	5,2	2,9
Kassan riittävyys, pv	49	29
Asukasmäärä	6 503	6 557

1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Tase (1 000 €)

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021	VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	29 934	31 418	OMA PÄÄOMA	30 268	28 636
Aineettomat hyödykkeet	433	599	Peruspääoma	23 053	23 053
Muut pitkävaikutteiset menot	433	599	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	5 583	2 598
			Tilikauden yli-/alijäämä	1 632	2 985
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	792	245	POISTOERO JA VE. VARAUKSET	190	260
Sijoitukset	10 265	10 534			
	9 029	9 529	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	172	172
Osakkeet ja osuudet	1 225	993	Lahjoitusrahastojen pääomat	172	172
Muut lainasaamiset	12	12			
Muut saamiset					
			VIERAS PÄÄOMA	8 612	9 023
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 307	6 673	Pitkäaikainen	5 314	5 925
			Lainat vakuutus- ja rah.lait	5 314	5 925
Saamiset	2 918	2 804			
Pitkäaikaiset saamiset	20	34	Lyhytaikainen	3 298	3 099
Lainasaamiset	20	34	Lainat rahoitus- ja vak.lait	611	863
Lyhytaikaiset saamiset	2 898	2 770	Saadut ennakot	14	17
Myyntisaamiset	756	1 029	Ostovelat	968	694
Lainasaamiset	19	49	Muut velat	180	170
Muut saamiset	164	92	Siirtovelat	1 524	1 355
Siirtosaamiset	1 959	1 601			
Rahoitusarvopaperit	581	627			
Osakkeet ja osuudet	67	68			
Sijoitukset rahamarkkinainst	15	15			
Muut arvopaperit	499	544			
Rahat ja pankkisaamiset	5 807	3 242			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	39 241	38 091	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	39 241	38 091

Taseen tunnusluvut³

Taseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	77,6	75,9
Laskennallinen lainanhoitokate	6,24	5,56
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	7 215	5 583
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / as	1 110	851
Lainakanta 31.12., 1 000 €	5 925	6 787
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	13 909 953	13 174 858
Lainat euroa/asukas	911	1 035
Lainat ja vuokravastuut euroa/ asukas	2 139	2 009
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	1 225	993
Asukasmäärä	6 503	6 557

³³ Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta. Niissä kuntayhtymissä, joissa on paljon välitettäviä varoja, omavaraisuus saattaa olla huomattavasti alempi.

Laskennallinen lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{laskennalliset lainanlyhennykset})$

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta eli kykyä hoitaa lainoista aiheutuvia velvoitteita. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettua jäljellä olevaa laina-aikaa. Lainoihin luetaan korolliset pitkäaikaiset ja lyhytaikaiset lainat.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$ Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla. Jotta lainakanta voitaisiin laskea suoraan toimintakertomukseen otetusta taseesta, ei mainittuihin vähennettäviin eriin tule kirjanpidossa merkitä korollisia lainoja.

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= Vieras pääoma - (saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat) + Vuokravastuut

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainat ja vuokravastuut/asukas

Asukaskohtainen tunnusluku lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä. Kuntayhtymässä ei asukaskohtaista lainamäärää lasketa.

Lainasaamiset 31.12.

= *Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset*

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.6 Kokonaistulot ja -menot

Kunnan kokonaismenot ja tulot

TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	3 399 752	Toimintakulut	45 375 662
Verotulot	27 267 445	Korkokulut	18 329
Valtionosuudet	19 166 135	Muut rahoituskulut	56 991
Korkotuotot	10 603	Satunnaiset kulut	
Muut rahoitustuotot	133 411	Tulorahoituksen korjauserät	
Satunnaiset tuotot	0	Pakollisten varausten muutos	
Tulorahoituksen korjauserät		- Pakollisten varausten lis. (+), väh. (-)	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-94 520	'- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	84 934	Investointimenot	1 338 990
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	99 018	Rahoitustoiminta	
Käyttöom.lahjoitukset	0		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	0	Antolainasaamisten lisäykset	231 345
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	862 896
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0
Oman pääoman lisäykset	0	Oman pääoman vähennykset	0
Kokonaistulot yhteensä	50 066 778	Kokonaismenot yhteensä	47 884 213

1.7 Kokonaistulot ja -menot

Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

litin kunnan konsernirakenne 31.12.2022

litin kunta	
Tytäryhteisöt	
litin Vuokratalot Oy	100 %
Kausalan Lämpö Oy	100 %
litin Rinnemaa-säätiö sr	100 %
Kiinteistö Oy litin Jäähalli	100 %

KymiRing Oy ei ole osakkuusyritys. Kunnan omistusosuus on noin 10 %

Kuntayhtymät	
Eteva kuntayhtymä*	0,37 %
Päijät-Hämeen liitto	3,25 %
Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä*	2,83 %
Uudenmaan Päihdehuollon kuntayhtymä*	3,16 %

*) kuntayhtymä lakkautetaan tai purkautuu hyvinvointialueuudistuksen astuessa voimaan 1.1.2023.

Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnassa on voimassa valtuuston 9.6.2020 § 12 hyväksymä konserniohje. Ohjeen 4 §:n mukaan valtuusto määrittelee konserniohjauksen periaatteet, omistajapolitiikan linjaukset sekä hyväksyy konsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Kunnanhallitus ohjaa ja koordinoi litti -konsernin toimintaa ja taloutta. Kunnanhallitus antaa kuntalain 39 §:n nojalla tarvittaessa tytäryhteisöjen toimintaa velvoittavia ohjeita.

Kunnanhallitus päättää konsernin sisäisestä työnjaosta, vastaa konsernin hallinnon ja talouden koordinoimisesta, vastaa, että yhteisöjen toiminnan seuranta kunnan taholta on järjestetty, seuraa litti -konserniin kuuluvien yhteisöjen toimintaa ja tekee tarvittaessa toimenpide-ehdotuksia havaitsemistaan epäkohdista, antaa valtuustolle selvityksen tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta tilinpäätöksen yhteydessä, nimeää kunnan edustajat yhteisöjen hallintoelimiin, ellei sitä ole annettu muun toimielimen tehtäväksi, antaa ohjeet kunnan edustajille kuntayhtymien yhtymäkokouksissa sekä tytär- ja osakkuusyhteisöjen yhteisökokouksissa käsiteltäviin asioihin ja antaa ohjeet konserniyhteisön hallituksessa toimiville kunnan edustajille merkittävistä taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista.

Kunnanjohtaja vastaa kuntakonsernin operatiivisesta johtamisesta kunnan osalta ja seuraa omistajapolitiikan toteutumista ja ilmoittaa havaitsemistaan epäkohdista sekä tekee tarvittavat toimenpide-esitykset kunnanhallitukselle.

Konserniyhtiöt ja niiden tavoitteiden toteutuminen v. 2022

Tavoitteet konsernijohtolle

- Konsernin tilasta raportoidaan valtuustolle puolivuosisiraportin ja tilinpäätöksen yhteydessä. Toteutunut.
- Päivitetty kuntastrategia on jalkautettu yhtiötasolle. Toteutunut.

Tavoitteet kuntaa edustaville henkilöille yhteisöjen kokouksissa

- Edustajien tulee raportoida kunnanjohtajalle/kunnanhallitukselle tytäryhteisön toiminnasta neljännesvuosittain. Käytäntö toimii ja yhtiöiden edustajat ovat vierailleet säännöllisesti kunnanhallituksessa.

Yhteiset tavoitteet tytäryhteisöille

- Takausprovisio 0,9 %, (joka lasketaan takausvastuun kohteena olevan lainan jäljellä olevasta pääomasta per 31.12.) ja maksetaan määräytymisajankohtaa seuraavan huhtikuun loppuun mennessä kunnan lähettämän laskun perusteella. Toteutunut, Iitin Vuokratalot provisiota ei peritty toistaiseksi valokuituhankkeeseen liittyen.
- Tytäryhtiöiden yhtiöjärjestykset käydään läpi ja päivitetään vuoden 2022 aikana. Toteutunut osittain. Kausalan Lämpö Oy:n jakautumisprosessi on vaikuttanut yhtiöjärjestyksiin jakautuvan yhtiön osalta. Muiden yhtiöiden yhtiöjärjestyksiä ei ole muutettu.

Tytäryhteisökohtaiset tavoitteet 2022

Iitin Vuokratalot Oy (omistusosuus 100 %)

Tavoite	Raportointi TP2022
Asuintalojen kuituverkkoon liittämishanke valmistuu. Projektin toteuttamiseksi kunnan perimästä takausprovisiosta luovutaan 3 vuoden määräajaksi.	Kuituverkkohanke yhtä kohdetta lukuun ottamatta valmis.
Kiinteistöjen pitkän aikavälin suunnitelma valmistuu vuoden loppuun mennessä.	PTS on tehty. Myös uusi strategia on laadittu.

Kausalan Lämpö Oy* (omistusosuus 100 %)

Tavoite	Raportointi TP2022
Lämpölaitosinvestointi käynnistyy.	Ei toteutunut. Osana jakautumis- ja kaukolämpöliiketoiminnan myyntiprosessia tehdyt selvitykset ovat osoittaneet, että nykyisen lämpölaitoksen käyttöikä on jäljellä vähintään 5-10 vuotta. Uusinvestoinnin tarve tulevaisuudessa on tunnistettu, mutta sen mitoitus riippuu mm. Kausalan alueen teollisuuskiinteistöjen tarpeista kaukolämmölle. Lämpölaitosinvestoinnin jatkovalmistelu ja toteutuminen odottavat Kausalan Lämpö Oy:n jakautumisessa muodostuneen Kausalan Kaukolämpö Oy:n osakekaupan täytäntöönpanoa, joka on keskeytynyt valituksen johdosta.
Uusiutuvan energian osuutta kasvatetaan edelleen.	Tavoitteena on luopua öljyn käytöstä (osuus nyt n. 10%). Vaikeassa polttoaineiden markkinatilanteessa ja ilman lämpölaitokselle tehtäviä muutostöitä tämä ei ole mahdollista. Muutostöistä on olemassa suunnitelmat ja niiden toteuttaminen odottaa Kausalan lämpö Oy:n jakautumisessa muodostuneen Kausalan Kaukolämpö Oy:n kaupan täytäntöönpanoa, joka on keskeytynyt valituksen johdosta.

*) Yhtiö jakautuu 1.1.2023 jakautumissuunnitelman mukaisesti litin vesihuolto Oy:ksi ja uudeksi Kausalan Kaukolämpö Oy:ksi

litin Jäähalli Oy (omistusosuus 100 %)

Tavoite	Raportointi TP2021
Toiminnan saattaminen taloudellisesti kestäväälle ja korvaus- sekä uusinvestoinnit mahdollistavalle pohjalle.	Jäähallin käyttöaste oli 69,7 % josta yksityistä käyttöä 32,6 %. Yhtiön tulos on 7874,62 euroa. Jäähallin yksityistä käyttöä alkuvuonna rajoittivat koronarajoitukset, ja aikuiset pääsivät jäälle vasta helmikuussa.

litin kunta omistaa 1900 kappaletta KymiRing Oy:n osakkeita, mitkä vastaavat tilinpäätöshetkellä n. 10 prosentin omistusosuutta yhtiöstä. KymiRing Oy ei näin ole litin kunnan konserniyhtiö. Kunnan omistamassa osakemäärässä ei ole tapahtunut muutoksia vuoden 2022 aikana.

Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Vuoden 2022 aikana konsernirakenteessa tapahtui seuraavia muutoksia:

- Kausalan Lämpö Oy: jakautumisprosessi vietiin päätökseen (jakautuminen astuu voimaan 1.1.2023) ja kaukolämpöliiketoiminnasta muodostuvan Kausalan Kaukolämpö Oy:n osakekannan myynnistä Adven Oy:lle on tehty päätös. Päätöksen täytäntöönpano on seisahtunut valituksen johdosta.
- Kausalan Lämmön toiminimeksi vaihtuu 1.1.2023 alkaen litin vesihuolto Oy ja se vastaa litin alueella vesihuoltotoiminnasta. Vesihuoltotoiminta on tarkoitus siirtää kunnan omaksi toiminnaksi ja siirron valmistelu tapahtuu vuoden 2023 aikana.

Arvio kuntakonsernin todennäköisestä taloudellisesta kehityksestä

Kuntakonsernin taloudellisessa kehityksessä ei arvioida tapahtuvan olennaisia muutoksia. Konsernirakenteeseen suunnitellut muutokset tulevat vähentämään kuntakonsernin omia rahoitus- ja markkinariskejä kaukolämpötoiminnan osalta.

Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Toimivallan ja - vastuunjako konserniohjauksessa

- Valtuusto määrittää omistajapolitiikan tavoitteet vuosittain talousarviossa.
- Kunnanhallitus ohjaa yhdessä kunnanjohtajan kanssa konserniyhteisöjen toimintaa.
- Kunnanjohtaja käy toimitusjohtajien kanssa kehityskeskustelut vuosittain.
- Konserniohje ja Hyvä hallintotapa litin kuntakonsernissa-ohjeet hyväksytyt tytäryhteisöissä

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

- Kunnanhallitus saa tilinpäätösinfon ennen litin Vuokratalot Oy:n ja Kausalan Lämpö Oy:n yhtiökouksia
- Kunnanhallituksen puheenjohtaja käyttää kunnanhallituksen äänivaltaa.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteutumista koskeva arviointi

- Tytäryhteisöt raportoivat tilinpäätöksessä tavoitteiden toteutumisen.
- Kuntayhtymistä Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveisyhtymän laskutus litin kunnan kohdalla alitti palvelusopimuksen mukaisen kustannustason.

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

- Tytäryhteisöt raportoivat tilinpäätöksessä tavoitteiden toteutumisen ja neljännesvuosiraporteissa talousarvionsa toteutuman.

Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö

- Tytäryhteisöt (litin Vuokratalot Oy, Kausalan Lämpö Oy ja Koy litin Jäähalli) käyttävät kunnan palveluista puhelinliikennettä, atk-palveluita ja postitusta.
- litin Vuokratalot Oy ja Koy litin Jäähalli käyttävät lisäksi maksuliikennettä ja kirjanpito- ja palveluja.
- Kausalan Lämpö Oy:n kanssa on tehty sopimus toimitusjohtajan työajan myynnistä yhtiölle, vastavalla tavalla toimistosihteerin työaika myydään litin vuokratalot Oy:lle.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytär- ja osakkuusyhtiöissä

- Tytäryhtiöt tekevät ennen vakuutusten kilpailutusta riskikartoituksen

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma (1 000 €) ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma	2022	2021
	(1 000 €)	(1 000 €)
Toimintatuotot	33 533	32 216
Toimintakulut	-74 523	-70 243
Osuus osakkuusyritysten voitosta	-12	10
Toimintakate	-41 002	-38 017
Verotulot	27 267	26 238
Valtionosuudet	19 166	18 041
Rahoitustuotot ja -kulut	81	56
Korkotuotot	21	22
Muut rahoitustuotot	228	157
Korkokulut	-81	-112
Muut rahoituskulut	-88	-12
Vuosikate	5 512	6 318
Poistot ja arvonalentumiset		
Poistot	-2 996	-2 871
Omistuksen eliminointierot	0	0
Arvonalentumiset	-1 356	-7
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	1 160	3 441
Laskennallisen verovelan muutos	-40	-76
Vähemmistöosuudet	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 121	3 365

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2022	2021
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	45,0	45,9
Vuosikate/Poistot, %	184,0	220,1
Vuosikate, euroa/asukas	848	964
Asukasmäärä	6 503	6 557

Konsernin rahoituslaskelma (1 000 €) ja sen tunnusluvut

Rahoituslaskelma	2022	2 021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 512	6 318
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	466	-6
Pakollisen varauksen käyttö		
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 167	-6 852
Rahoitusosuudet investointeihin	89	2 122
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	257	2 447
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 158	4 030
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-223	-2
Antolainasaamisten vähennys	2	3
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 250	2 043
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 728	-2 462
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-566
Oman pääoman muutokset (korjaukset)	9	48
Muut maksuvalmiuden muutokset	-283	-1 515
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	9	-56
Vaihto-omaisuuden muutos	3	16
Saamisten muutos	-554	-1 354
Korottomien velkojen muutos	259	-121
Rahoituksen rahavirta	-973	-2 451
Rahavarojen muutos	2 185	1 579
Rahavarojen muutos	2 185	1 579
Rahavarat 31.12.	9 929	7 744
Rahavarat 1.1.	7 744	6 165

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2 022	2 021
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	11 106 310	9 182 301
Investointien tulorahoitus, %	169,3	70,4
Pääomamenojen tulorahoitus, %	109,6	87,8
Lainanhoitokate	3,1	2,5
Kassan riittävyys, pv	46	35
Asukasmäärä	6503	6 557

Konsernitase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021	VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	40 399	41 764	OMA PÄÄOMA	29 600	28 469
Aineettomat hyödykkeet	611	832	Peruspääoma	23 053	23 053
Aineettomat oikeudet	32	15	Muut omat rahastot	183	183
Muut pitkävaikutteiset menot	563	816	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	5 243	1 868
Ennakkomaksut	16	1	Tilikauden yli-/alijäämä	1 121	3 365
Aineelliset hyödykkeet	37 662	38 380	VÄHEMMISTÖOSUUDET	21	21
Maa- ja vesialueet	4 485	4 473			
Rakennukset	23 468	23 254			
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 884	2 647			
Koneet ja kalusto	5 816	5 628			
Muut aineelliset hyödykkeet	33	42			
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	976	2 337			
Sijoitukset	2 126	2 552			
Osakkuusyhteisöosuudet	26	38			
Muut osakkeet ja osuudet	2 016	2 421	PAKOLLISET VARAUKSET	979	336
Muut lainasaamiset	7	16	Eläkevaraukset		
Muut saamiset	77	77	Muut pakolliset varaukset	979	336
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	109	79	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	355	316
VAIHTUVAT VASTAAVAT	16 122	13 053	VIERAS PÄÄOMA	25 677	25 753
Vaihto-omaisuus	376	379	Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	14 299	14 769
Saamiset	5 818	4 930	Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	2 521	2 432
Pitkäaikaiset saamiset	32	273	Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	1 478	1 717
Lyhytaikaiset saamiset	5 786	4 657	Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	7 379	6 836
Rahoitusarvopaperit	814	2 819			
Rahat ja pankkisaamiset	9 114	4 924			
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>56 631</u>	<u>54 896</u>	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>56 631</u>	<u>54 896</u>

Konsernitaseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	52,3	51,9
Laskennallinen lainanhoitokate	2,87	3,18
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1 000 €	6 363	5 233
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € / as	979	798
Lainakanta 31.12., 1 000 €	15 777	16 486
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	33 799 910	31 949 171
Lainat euroa/asukas	2 426	2 514
Lainat ja vuokravastuut/asukas	5 198	4 873
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	7	16
Asukasmäärä	6 503	6 557

1.8 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

Asiaa koskeva sääntely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä. Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (Kuntal (410/2015) 115 §).

Tilikauden tuloksen käsittely

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja. Kirjaimellisesti tuloksen käsittely on ylijäämäisen tuloksen siirtämistä taseen vapaaehtoiseen varaukseen, rahastoon tai tilikauden ylijäämä -tilille. Eräissä poikkeustapauksissa voidaan tilikauden tuloksesta tehdä sen ylittäviä siirtoja varauksiin tai tuloksesta riippumatta siirtää tuloutettuja varauksia tai rahastoja uudelleen taseeseen. Tästä syystä on lain tarkoitusta tuloksen käsittelystä tulkittava laajemmin siten, että hallitus ottaa esityksensä kantaan kaikkiin tilikauden tuloksen jälkeen esitettäviin eriin, myös varauksen tai rahaston vähennykseen. Pääsääntönä tällöin on, että esityksessä varaus- ja rahastosiirrot yksilöidään ja esitetään bruttomääräisinä.

Pakollinen varaus ei ole tuloksenkäsittelyerä, vaan se on tehtävä tilikauden tuloksesta riippumatta silloin, kun velvoite sen tekemiseen on syntynyt. Pakolliset varaukset kirjataan tuloslaskelmaan luonteensa mukaisesti kulueriin ennen tilikauden tulosta.

Kunnan tulos tilikaudelta 2022 on **1 562 137** euroa. Poistoeron vähennyksenä esitetään kirjattavaksi 69 829 euroa. Kunnan ylijäämä tilikaudelta 2022 on poistoerokirjauksen jälkeen **1 631 965** euroa.

Kunnanhallitus esittää, että vuoden 2022 ylijäämä siirretään taseen alijäämätilille.

Kunnalla on aiempien tilikausien jälkeen taseessaan ylijäämää 5 583 250 euroa. Tilikaudelta 2022 kirjattavan ylijäämän jälkeen kunnalle jää taseeseen ylijäämää 7 215 215 euroa.

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu 5 814 583 euroa ylijäämäiseksi. Satunnaisiin tuloihin kirjattu yli 5,7M€ myyntivoitto-olettama nostaa talousarvion ylijäämän ennätysellisen suureksi.

2 Talousarvion toteutuminen

2.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota (KuntaL 110 §). Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi, onko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla (KuntaL 110 §). Muulla rahoituksella tarkoitetaan tällöin rahavarojen käyttöä ja muita maksuvalmiuden muutoseriä rahoituslaskelmassa.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa (KuntaL 110 §). Toteutumisvertailussa noudatetaan vastaavaa rakennetta. Toteutumisvertailu laaditaan sillä tarkkuudella, jolla valtuusto on hyväksynyt tavoitteen, määrärahan tai tuloarvion yksittäiselle tehtävälle, hankkeelle tai muulle meno- tai tuloerälle.

Toteutumisvertailun laadinnasta vastaa kunnanhallitus sekä tilivelvolliset toimielimet ja viran- tai toimenhaltijat. Selvitys tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa annetaan toimintakertomuksen toteutumisvertailuosassa (KuntaL 115 §). Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumista (KuntaL 121.2 §). Arvioinnissa keskeinen tietolähde on toimintakertomuksen toteutumisvertailu.

Toteutumisvertailuun otetaan alkuperäinen talousarvio, talousarviomuutokset, muutettu talousarvio ja toteutuma sekä poikkeama muutetun talousarvion ja toteutuman välillä.

2.2 Tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

Tavoitteen merkitystä ja noudattamista korostetaan kuntalain eri säännöksissä: valtuusto ylimpänä toimielimenä päättää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista (14 §), määrärahan ja tuloarvion on liityttävä tavoitteeseen (110 §) ja kunnanhallituksen on annettava toimintakertomuksessa selvitys tavoitteen toteutumisesta (115 §)

Määräraha on valtuuston talousarviossa toimielimelle myöntämä, euromäärältään ja käyttötarkoituksestaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen määrätyn tehtävän suorittamiseksi tai hankkeen toteuttamiseksi. Kunnan ja kuntayhtymän rahankäyttö perustuu valtuuston myöntämään määrärahaan. Talousarviossa myös suoraan tuloslaskelma- ja rahoitusosaan merkittäviin menoihin on näin ollen osoitettava määrärahat. Vastaavasti suoraan tuloslaskelmaosaan ja rahoitusosaan merkittävät rahan lähteet ovat talousarviossa tuloarvioita.

Tuloarvio on valtuuston talousarviossa toimielimelle asettama tehtävä-, hanke- tai tulolajikohtainen tulotavoite.

Toteutumisvertailusta tulee käydä ilmi määrärahat, tuloarviot ja niiden toteutuneet menot sekä tulot ja niiden erotus (toimintakate/netto). Alkuperäinen talousarvio ja siihen tehdyt hyväksytyt muutokset esitetään erikseen. Poikkeamana esitetään muutetun talousarvion ja toteutuman erotus. Toteutumisvertailussa tehdään selkoa merkittävien poikkeamien syistä.

Toteutumisvertailussa esitetään sekä budjetoidut että toteutuneet menot ja tulot bruttomääräisenä riippumatta siitä, onko sitovuus talousarviossa määritelty brutto- vai nettoperiaatteen mukaan. Valtuustoon näiden sitovat erät osoitetaan toteutumisvertailussa esimerkiksi varjostettuna, lihavoiden tai muulla havainnollisella tavalla.

Muutokset talousarvioon tulee tehdä talousarviovuoden aikana välittömästi, kun muutostarve on tiedossa. Talousarviovuoden jälkeen talousarvion muutoksia voidaan hyväksyä vain poikkeustapauksissa. Tilinpäätöksessä talousarviomuutoksia ei tule enää tehdä, vaan valtuuston tulee ottaa poikkeamiin kantaa tilinpäätöksen hyväksymisen yhteydessä.

Käyttötalouden toteutuminen

Kunnan toimintaa ohjataan käyttötalousosan avulla. Talousarvion käyttötalousosassa valtuusto on asettanut tehtäväkohtaiset tavoitteet sekä osoittanut tavoitteiden edellyttämät tuloarviot ja määrärahat tehtävien hoitamiseen. Käyttötalousosan toteutumisessa selvitetään tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden poikkeamat ja niiden syyt siltä osin kuin valtuusto ei ole niitä hyväksynyt talousarviomuutoksina.

Toimialakohtaisten tilinpäätöslukujen ilmoittaminen ei ole kaikilta osin yhtenevä talousarviossa ilmoitusta tavasta kuntien tilastointiuudistusten vuoksi. Poikkeamat syntyvät sisäisten erien erilaisesta kirjaamisesta. Aiemmin yleishallintoon sisällytetyt mm. palkkahallinnon ja työterveyshuollon kustannukset jaetaan varsinaisen palvelutuotannon kustannuspaikoille.

Käyttötalousosan tulosaluekohtainen tavoitteiden sekä määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisvertailu esitetään seuraavassa.

2.3 HALLINTOPALVELUT

Demokratiapalvelut

Toimielin: Useita

Tulosalueen tarkoitus:

Tähän tulosalueeseen on yhdistetty vaalit, tarkastustoimi, kunnanvaltuusto ja kunnanhallitus.

- Vaalien paikallinen toimeenpano
- Hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen (kuntalaki 121 §)
- Tilintarkastus (kuntalaki 123§)
- Kunnanvaltuuston toiminta
- Kunnanhallituksen kokoustoiminta, kunnanjohto

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Vuonna 2022 järjestetään aluevaalit.
- Tarkastuslautakunnan toiminta, tilintarkastuksen järjestäminen ja tilintarkastus.
- Kunnanvaltuuston toiminta, 6 kokousta, seminaarit 1, iltakoulut 3, valiokunnilla keskimäärin n. kymmenen kokousta vuodessa.
- Kunnanhallituksen 18 kokousta, 2 iltakoulua.

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkäaikaväli):

Tavoite	Toimenpide/Mittari	Tavoitetaso 2022	Raportointi TP2022
Kehitämme kunnan johtamis- järjestelmää ja asetamme selkeät mitattavat tavoitteet kunnan johdolle, konserniyhteisöille ja omistuksiin.	Luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välisen viestinnän parantaminen.	Sähköinen kokousjärjestelmä otettu käyttöön vuoden ensimmäisen 6 kk aikana. Dynasty 10 tuotannossa	Sähköisen kokousjärjestelmä viivästyi ohjelmistotoimittajasta johtuen, käyttöön -23. Dynasty 10 asianhallintajärjestelmä käyttöön keväällä -22.
Tasapainoinen talous	Tulojen ja menojen jatkuva seuraaminen. Mittarina voidaan käyttää myös verrokikuntien lukuja.	Käyttötalouden tasapaino	Tuloslaskelma osoittaa ylijäämää. Käyttötalous kokonaisuutena tarkastellen hyvässä kunnossa.
Strategiaan nojautuva kunnan suunnitelmallinen kehittäminen	Kuntastrategiaa toteutetaan hyvinvoinnin edistämällä, kuntalaisten ja työntekijöiden osallistamisella ja oman organisaation jatkuvalla kehittämisellä sekä asiakaspalautteen hankkimisella.	Henkilöstökyselyjen tulosten ja asiakaspalautteen parantaminen vuoden 2021 tasosta. Strategiaan pohjautuvien uusien kehittämisavausten määrä +2	Henkilöstökyselyjen tulokset ja asiakaspalaute edellisvuotisella tasolla. Tilaratkaisuselvitys toimeenpantiin -22.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Tavoite	Raportointi 2022
<ul style="list-style-type: none"> Edunvalvonnassa valtatie 12 Tillola-Lahti välin peruskorjauksen kiirehtiminen 	Toteutunut suunnitellusti, työ jatkuu.
<ul style="list-style-type: none"> Strategian jalkauttaminen kunnan toimintaan 	Toteutunut suunnitellusti, työ jatkuu.
<ul style="list-style-type: none"> Teknisten palvelujen kehittämisselvitys toteutetaan vuoden 2022 aikana 	Teknisen toimen hankinta- ja palvelustrategia-työ toteutui -22. Se luo pohjaa teknisten palvelujen kehittämiseksi.

Talousarvio 2022 ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot	13 000		13 000	109 254	96 254	840 %
Toimintamenot	-373 800		-373 800	-478 378	-104 578	128,0 %
Toimintakate	-360 800		-360 800	-369 124	-8 324	102,3 %

Kehittämispalvelut

Toimielin: Kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

Kehittämispalvelujen tehtäväalue vastaa kaavoituksesta, tiedotuksesta ja markkinoinnista, elinkeinoelämän ja työllisyyden edistämisestä, matkailusta, kuntatason kehittämishankkeista, maaseutupalveluista, yleisneuvonnan neuvontapalveluista sekä yhteisöjen tukemisesta.

- Elinkeinopalveluissa yhteistyö Lahden seudun kehitys LADEC Oy:n kanssa
- Matkailupalveluissa yhteistyö Lahti Region Oy:n kanssa
- Kunnan oma kehittämistoiminta ja yhteistyö kehittämistoiminnassa, kaavoitus, elinkeinopalvelut ja projektit, työllistäminen ja tiedotus ja markkinointi
- Asiakaspalvelu kunnan palveluista kuntalaisille.
- Maaseutupalvelut yhteistoiminta-alueen puitteissa

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Yhteistyösopimukset LADEC ja LahtiRegion osakeyhtiöiden kanssa
- Kehittämisasiantuntija kunnan omassa organisaatiossa
- Asiakaspalvelua keskitetään kirjaston yhteyteen
- Maaseutuelinkeinoviranomaisen palvelut tuotetaan isäntäkuntamallilla ja isäntäkuntana toimii Orimattilan kaupunki. Iitin kunnantalolla toimii palvelupiste.

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkäaikaväli):

Tavoite	Toimenpide/Mittari	Tavoitetaso 2022	Raportointi TP2022
Pysäytämme väestön määrän laskun.	Kehitämme kunnan markkinointiviestintää ja tuomme esiin littä ja sen erinomaista sijaintia.	Kuntaan muuttovoittoa.	Ei toteutunut, muuttoliike lähes tasapainossa.
Edistämme yritystoimintaa ja elinvoimaa.	Reagoimme nopeasti ja positiivisesti yrittäjiltä tuleviin tarpeisiin. Ladecin ja LahtiRegion tarjoamat palvelut yrittäjien saavutettavissa. Vaikutamme positiivisesti palvelutarjonnan kehitykseen litissä.	Yrittäjien palaute maakunnan ykköstopia valtakunnallisessa yrittäjäkyselyssä. Yrittäjät palvelujen piirissä aktiivisesti (käyttötilastot ja asiakastytytyväisyys). Käynnistetään yksi uusi markkinointihanke.	Yrittäjien kuntabarometrikyselyssä 3. sija Päijät-Hämeen kunnista. Toteutunut, hyvällä tasolla. Yrityksen perustamisneuvonta kehittämiskohteena. Hanke yhteistyössä Ladecin kanssa.
Vähennämme työttömyyttä edelleen.	Kehitämme työllisyyden hoitoa yhdessä yritysten ja yhdistysten kanssa. Lisäämme kunnan omaa työllistämistä. Pitkäaikaistyöttömien työllistäminen tai eläkeselvittelyt.	Alenevat työttömyysprosentit kaikissa ryhmissä. Työllistettyjen lukumäärä kasvanut vuoteen 2021 verrattuna. Kunnan osuus työmarkkinatuesta laskenut edelliseen vuoteen nähden.	Työttömyys edellisvuotta alhaisempaa, mutta pandemiaa edeltävää tasoa ei ole saavutettu. Toteutunut. Työllistettyjen määrä kasvanut 22:sta 30:een. Toteutunut. Laskenut 19%, yli 70t€.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Kehittäminen

- Kunnan oman elinkeinotoimen resurssien määrittely tehty ja toimintaprosessit kuvattu.
- Kunta edesauttaa kehittämishankkeiden valmistelua ja toteuttamista yhteistyössä yrittäjien kanssa.

Kaavoitus

- Pienet vireille tulevat asemakaavamuutokset käsitelty 6–12 kk:n sisällä
- Kaavoitus ohjelma tarkennetaan 5 vuoden suunnittelukaudelle kaavoituskatsauksen yhteydessä.

Toimielimen hyväksymät muut tavoitteet (tuotanto)**Talousarvio 2022 ja sen toteutuminen**

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot	82 800		82 800	46 747	-36 053	56,50 %
Toimintamenot	-760 567		-760 567	-668 908	91 659	87,90 %
Toimintakate	-677 767		-677 767	-622 160	55 607	91,80 %

Poikkeamat:

Anhavan tuulivoimaa varten tehtävän osayleiskaavan kustannukset maksaa hankkeeseen ryhtyvä, joten kunta ei ole teettänyt alueelle kustannuksellaan selvityksiä. Muitakaan laaja-alaisia kunnan kustannettavia kaavahankkeita ei ollut ollut vireillä, täten määrärahoja säästy.

Taustatietoja

Kehittämispalvelut tulosityksittäin	Talousarvio			Toteuma		
	tulot	menot	netto	tulot	menot	netto
140 Kaavoitus	9 000	-71 154	-62 154	4 905	-39 051	-34 147
141 Tiedotus ja markkinointi	0	-72 000	-72 000	0	-71 328	-71 328
142 Elinkeino- ja matkailupalvelut	32 500	-266 018	-233 518	5 096	-289 639	-284 543
143 Työllisyyden edistäminen	38 000	-161 204	-123 204	33 472	-118 880	-85 408
144 Maaseutupalvelut	3 300	-62 191	-58 891	3 274	-55 447	-52 173
149 Yhteisöjen tukeminen*	0	-128 000	-128 000	0	-94 562	-94 562
Yhteensä	82 800	-760 567	-677 767	46 747	-668 908	-622 160

*) sis. avustukset yhteisöille 8 000€ ja mm. maakuntaliiton ja muiden yhteisöjen jäsenmaksut/maksusuodet

Kaavoitus

Kaavoituksen tarkoituksena on maankäyttö- ja rakennuslaissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti luoda edellytykset hyvälle ja elinvoimaiselle asuin- ja elinympäristölle. Hyvin suunnitellut kaavoitusratkaisut sekä toimiva ja eheä yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelyt luovat hyvinvointia ja elinvoimaa sekä edistävät kestävästä kehityksestä.

Kaavoitusohjelma 2022–2024		
	TA 2022	TP 2022
Asemakaavoitus	X	X
Ranta-asemakaavoitus	X	
Yleiskaavoitus	X	
Rantayleiskaavoitus	X	X
Kokonaiskustannukset, netto €	80 200	34 147

Tehtiin tarpeellisia asemakaavamuutoksia sekä rantaosakaavoituksen pienten kohteiden tarkasteluja. Rantakaavoituksen hakemuksia ei nykyään juurikaan kuntiin tule. Yleiskaavoitusprosesseja ei ole käynnissä.

Tavoite	Raportointi TP2022
V. 2022 ohjelmassa on mm. mm. Kausalan ja Kymiringin välisen alueen strateginen yleissuunnittelu selvityksineen.	Kyseiselle alueelle on vireillä uusiutuvan energian hankkeita (Aurinkovoimala sekä tuulivoimapuiston osayleiskaava).
Vuonna 2022 toteutetaan myös esiselvitys Kausalan ympäristön mahdollisten kaavoitettavien asuinalueiden osalta.	Vuoden lopulla päädyttiin tilaselvityksen perusteella uuden koulun rakentamiseen, jonka kaavoitus tehdään vuonna 2023. Syntyvä sijaintiratkaisu avaa asuinalueetarkastelulle uuden näkökulman.
Muina kaavahankkeina ovat mm. pienet asemakaavamuutokset yksittäisistä tarpeista johtuen.	Kausalan asemakaavan muutos hammashoitolan ja Reitalan alueella hyväksytty. Haravakylän itäosan alueen kaavamuutos ja laajennus valitusasiana hallinto-oikeudessa. Pohjanmäen-Radansuun asemakaavan muutos mm. Koilliskujan alueella ja Urajärventien risteysalueella käynnistynyt.
Yleisten alueiden kaavamerkintää tulee muuttaa käytöstä poistuvien hammashoitolan sekä Reitalan rakennusten kohdalla.	Kunnanvaltuuston 15.11.2022 hyväksymän kaavamuutoksen jälkeen hammashoitolan ja Reitalan alueiden kaavamerkintä on AL.
Lisäksi Vt. 12:n tiesuunnitelma edellyttäneet pieniä kaavamuutoksia liikennealuevarausten takia.	Käynnistyneessä kaavamuutoksessa Urajärventien risteysalueella huomioidaan yhteensovittaminen Vt. 12:n tiesuunnitelman kanssa.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet**Kaavoitus**

Pienet vireille tulevat asemakaavamuutokset
käsitelty 6 – 12 kk:n sisällä

Raportointi 2022

Toteutunut hammashoitolan ja
Reitalan alueiden kaavamuutoksen
osalta.

Työllistäminen

Tavoite	Raportointi TP2022
Eri hallintokunnat työllistävät määrärahojensa puitteissa mm. palkkatukityöllistettyjä.	Toteutunut suunnitellusti. Työllistettyjä 23.
Velvoitetyöllistettäviä varten erillisvaraus hallintopalvelujen määrärahoissa.	Toteutunut suunnitellusti. Velvoitetyöllistettyjä 7.
Työllistämiseen on lisäksi varaus teknisen päävastuualueen yhdyskuntapalveluissa (menot 90 700 ja tulot 45 600)	Toteutunut suunnitellusti.

Sisäiset palvelut

Toimielin: Kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

- Omalle organisaatiolle keskitetysti järjestetyt hallinto-, henkilöstöhallinto-, taloushallinto-, tietohallinto- ja toimistopalvelut sekä ruokahuolto- ja siivouspalvelut.

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Hallintopalvelujen tehtävänä on avustaa valtuustoa, kunnanhallitusta ja kunnanjohtajaa kunnan toimialojen ja konserniin kuuluvien yhteisöjen johtamisessa ja toimintojen linjauksia koskevien kunnanhallituksen ja valtuuston päätösten valmistelussa ja täytäntöönpanossa.
- Henkilöstö-, talous- ja tietohallintopalvelut sekä toimistopalvelut tuottavat kunnan organisaation toiminnassaan tarvittavat palvelut tehokkaasti ja ajanmukaisesti.
- Ruokapalvelut tuottavat keskitetysti ateriat kunnan omiin varhaiskasvatus- ja perusopetustoimipaikkoihin sekä mahdollisuuksien mukaan myös kunnan eri tilaisuuksien kahvi- ja/tai ruokatarjoilua. Ruokapalveluiden taso ja ruuan laatu pidetään hyvänä ja suositusten mukaisena.
- Siivouspalvelut huolehtivat kunnan kiinteistöjen siisteydestä siivousmitoituksen mukaisesti.

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkäaikaväli):

Tavoite	Toimenpide/Mittari	Tavoitetaso 2022	Raportointi TP2022
Varmistetaan henkilöresurssien riittävyys/toimivuus osaamisen varmistamisella ja oikeudenmukaisella palkkauksella.	Koulutussuunnitelma. Tehtävänkuvausten ajantasaisuudesta huolehtiminen. TVA:n saattaminen valmiiksi. ePassi 100e/kokoaikainen työntekijä + oman kuntosalin tai avantouinnin vuosikortti työsuhteen keston ajaksi.	Koulutuksia toteutetaan suunnitellusti ja niihin saadaan korvausta työllisyysrahastolta. Tehtävänkuvaukset ja TVA ajan tasalla KVTES ja TS osalta. OVTES käynnistetty. Henkilöstökyselyn työhyvinvointia koskevat osiot parantuneet ed. v. verrattuna.	Toteutunut suunnitellusti. Toteutunut suunnitellusti, OVTES käynnistetty keväällä -23. Tulokset ed. vuoden tasolla.
Talous- ja toimintaympäristötiedon tuottamista päätöksenteon tueksi kehitetään.	Raportoinnin automatisointi ja monipuolistaminen.	Talousraportointi monipuolista ja automaattista, tuottaa tarvittavat tiedot omasta toiminnasta ja vertailutietoa päätöksenteon tueksi.	Raportointia on kehitetty. Merkittävä kehitysaskel tapahtuu -23 suunnitellun järjestelmäpäivityksen yhteydessä.
Siivouspalvelujen toimintavarmuuden ylläpito tehtäväkiertoa lisäämällä, toiminta mitoituksen edellyttämällä henkilömitoituksella.	Mitoituksen seuranta	Siivouspalvelut tuotetaan laadukkaasti ajantasaisen mitoituksen määrittämällä tasolla ja budjetilla.	Toteutunut suunnitellusti.
Ruokapalvelujen tuottaminen hyväksytyihin ruokapalvelulinjauksiin pohjautuen. Yhteistyön parantaminen koulujen ja päiväkotien kanssa VRN oppaitten mukaisesti	Ruokapalvelulinjaukset päivitetty ja julkaistu Intrassa. Keittiöiden mitoitusseuranta.	Ruokapalvelut tuotetaan laadukkaasti ja kustannustehokkaasti hyväksytyihin ruokapalvelulinjauksiin pohjautuen ajantasaisella mitoituksella.	Toteutunut suunnitellusti.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut
Toimielimen hyväksymät muut tavoitteet (tuotanto)

Tavoite	Raportointi TP2022
<ul style="list-style-type: none"> Kouluaterian suoritehinta: 2,74 €, kun suoritettavoite on 272 620 	276 695 suoritetta, a' 3,17 €*
<ul style="list-style-type: none"> Siivouskulut siivousneliötä kohden kuukaudessa: 1,88 euroa. 	24 910 siivous-m2 siivouskulut/ m2 1,62 €**

Talousarvio 2022 ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot	1 726 300		1 726 300	2 380 226	653 926	137,90 %
Toimintamenot	-2 676 277		-2 676 277	-2 479 337	196 940	92,60 %
Toimintakate	-949 977		-949 977	-99 111	850 866	10,40 %

Poikkeamat:

Covid19-pandemiasta johtuen mm. ruokapalvelujen suoritteiden määrä on alittunut, mutta kustannukset ylittyneet, mikä vaikuttaa suoritehintaan nostavasti.

Taustatiedot:

Suoritteet	TP2015	TP2016	TP2017	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TP2022
ateriat	238 000	236 980	240 376	241 595	240 055	206 602	200 577	276 695
siivousneliöt	22 540	22 540	22 540	22 540	22 540	22 540	22 540	24 910
Suoritteet, €/suorite								
ateriat	2,92	2,89	2,99	2,98	3,22	3,56	3,91	3,17*
siivous/kk	1,90	1,79	1,68	1,73	2,01	1,89	1,78	1,62**

*Vuoden 2022 suoritehinta = ruokapalvelun toimintakulut sis. sisäiset vuokrat / ateriamäärä

**Vuoden 2022 suoritehinta = siivouspalvelujen toimintakulut sis. sisäiset vuokrat / siivousneliöt / 12kk

2.4 PERUSTURVAPALVELUT

Sosiaalipalvelut ja perusterveydenhuolto

Toimielin: kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

Tähän on yhdistetty perusturvapalvelujen hallinto ja työmarkkinatuen kuntaosuus on siirretty yhtymältä

- Hallinto sekä kunnalle kuuluvia hyvinvointia- ja terveyden edistämistä koskevia tehtäviä
- Tehtävänä on omalta osaltaan valmistella ja toteuttaa valtuustokausittain laadittavaa Päijät-Hämeen alueen yhteistä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmaa
- Lakisääteiset kunnalliset sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut
- Tulosalue sisältää myös eläkemenoperusteisia ja varhe-maksuja

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Iitin kunnalle sosiaali- ja perusterveydenhuollon palvelut tuottaa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä.

Strategiasta johdetut toimielimen tavoitteet (pitkä aikaväli):

- Hyvinvointikuntayhtymän yhtymän kustannuskehityksen hillintä.
- Sote-keskus palvelut toimivat keskitetysti terveysaseman tiloissa.

Talousarvio ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot						
Toimintamenot	-18 412 970		-18 412 970	-17 638 652	774 318	95,8 %
Toimintakate	-18 412 970		-18 412 970	-17 638 652	774 318	95,8 %

Poikkeamat:

Sosiaalipalvelujen ja perusterveydenhuollon tulosalue alittui 774 318 eurolla toteuman ollessa 95,8 prosenttia. Käyttölaskutus kasvoi edellisvuotisesta mutta ennakoitua vähemmän.

Tulosalueen taustat

Kunnan osuus työmarkkinatukeen oli talousarviossa 350 000 euroa ja työmarkkinatuen määrä oli vuonna 2022 yhteensä 320 891 euroa.

Työmarkkinatuen jakautuminen

	300-499pv			500-999pv			yli1000pv		
	Saajat/kk kumulat.	Korvatut päivät	Kunnan osuus €	Saajat/kk kumulat.	Korvatut päivät	Kunnan osuus €	Saajat/kk kumulat.	Korvatut päivät	Kunnan osuus €
2021	237	5071	85 741	234	4 896	83 380	456	9 743	225 713
2022	145	2839	46 388	220	4 582	76 451	393	8 375	198 052
muutos			-39 353			-6 929			-27 661

IITTI	Yhtymän TP2022
Peruspalvelut	-16 973 011

Erikoissairaanhoito

Toimielin: kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

- erikoissairaanhoidon palvelut lainsäädännön mukaisesti

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä yhtymän kanssa solmitun palvelusopimuksen mukaisesti

Strategiasta johdetut toimielimen tavoitteet (pitkäaikaväli):

- Hyvinvointikuntayhtymän yhtymän kustannuskehityksen hillintä.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Talousarvio ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot						
Toimintamenot	-10 285 659		-10 285 659	-9 185 126	1 100 533	89,3 %
Toimintakate	-10 285 659		-10 285 659	-9 185 126	1 100 533	89,3 %

Poikkeamat:

Erikoissairaanhoidon tulosalue alittui 1 100 533 euroa toteuman ollessa 89,3 prosenttia. Syynä odotettua pienemmät käyttömäärät.

Lisäksi mukana on ensihoitokeskuksen laskutuksen oikaisua 683 688 euroa vuosilta 2017 ja 2019.

IITTI	Yhtymän TP2022
Erikoissairaanhoito	-8 082 593
Päivystyskeskus	-1 043 374
Ensihoitokeskus	-402 633

2.5 SIVISTYSPALVELUT

Koulutuspalvelut

Toimielin: Kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

- **Koulutoimen hallinto** vastaa sivistyspalveluiden päävastuualueen toiminnan järjestämisestä, kehittämisestä ja toimintaedellytysten ylläpidosta sekä niihin liittyvien hallintopalveluiden hoitamisesta.
- **Perusopetuksen** tarkoituksena on järjestää kunnassa asuville oppivelvollisille perusopetusta, erityisopetusta sekä vapaaehtoista iltapäivätoimintaa. Kunta järjestää opetuksen itse tai yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa tai ostamalla palvelua muilta opetuksen järjestäjiltä.
- Iitin lukio on yleissivistävä oppilaitos, joka jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. **Lukiokoulutuksen** tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys, jossa annetaan myös yrittäjyyskasvatusta.
- **Kansalaisopisto** antaa omaehtoiselle oppimiselle ja kansalaisvalmiuksien kehittämiseksi pohjautuvaa vapaan sivistystyön mukaista koulutusta.
- Lisäksi tehtävänä Joukkoliikennelain (13.11.2009/869) mukaisen kunnan hankkiman **joukkoliikenteen** koordinoiminen, suunnittelu ja järjestäminen Iitin kunnassa.

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Oppilas- ja opiskelijahuoltoa vahvistetaan vakinaistamalla toisen kuraattorin työsuhte vuodelle 2022 alusta alkaen. Resurssi on 80 % työajalla. Sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut siirtyvät vuoden 2023 alusta Päijät-Hämeen hyvinvointialueen palvelukseen ja jatkavat työtään Iitin kunnan toimipisteissä. Työnjako kuraattoreiden kesken määritellään tarpeen mukaan. Psykologipalvelut ovat tällä hetkellä ostopalveluna ja niitä pyritään täydentämään mahdollisuuksien mukaan.
- Perusopetuksella on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. Perusopetuksen toimipaikat ovat 1–6 luokille Haapa-Kimolan koulu, Kausalan koulu ja Vuolenkosken koulu sekä 7–9 luokille Iitin yläkoulu. Erityisopetus on keskitetty erityisopetusyksikköön, Kausan kouluun, joka toimii hajautetusti useassa toimipisteessä.
- Iitin lukion ensisijainen tehtävä on antaa opiskelijoille ne tiedot ja taidot, joita edellytetään ylioppilastutkintoa edellyttäviin jatko-opintoihin pyrittäessä. Iitin lukio palvelee kaikkia oman kunnan ja muista kunnista Iittiin hakeutuvia lukio-opiskelijoita.
- Kansalaisopisto tarjoaa elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta.
- Iitti ostaa taiteen perusopetusta oppilaspaikkana Pohjois-Kymen musiikkiopisto ja Heinolan musiikkiopisto.
- Iitin kunta ja ELY-keskus ovat tehneet sopimuksen ELY-keskuksen järjestämän joukkoliikenteen, kunnan henkilökuljetusten ja kunnan järjestämän täydentävän joukkoliikenteen muodostamasta kokonaisuudesta. Tulosalue vastaa sopimuksen mukaisesta yhteistyöstä ja joukkoliikenteen järjestämisestä Iitin kunnan osalta.

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkä aikaväli):

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2022	Raportointi 2022
Kuntalaisten koulutuspalvelut järjestetään tulosalueella lain ja talouden antamissa puitteissa mahdollisimman laadukkaasti	<p>Perusopetuksen laatu-kriteerit.</p> <p>Päijät-Hämeen yhteinen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen opas.</p> <p>Kuntalaispalaute, Asiakastytyväisyyskyselyt</p> <p>Perusopetuksen arvioinnit</p> <p>Jatko-opiskelupaikan saaneet</p>	<p>Perusopetuksen valtakunnalliset laatu-kriteerit 2012 ohjaavat perusopetusta. Päijät-Hämeen seudullisia laatu-kriteereitä työstetään seudullisissa ryhmissä ja ne jalkautetaan littiin.</p> <p>Kuntalaisilta kysytään säännöllisesti palveluiden käytöstä ja laadusta.</p> <p>Toimintaa kehitetään valtakunnallisten (KARVI), alueellisten (LAPE, LAVA) ja kunnallisten (työsuunnitelmat, asiakas-tyytyväisyyskyselyt) arviointien sekä saadun palautteen perusteella.</p> <p>Kaikki oppilaat saavat jatko-opiskelupaikan tai työllistyvät perusopetuksen tai lukio-opetuksen jälkeen.</p>	<p>Perusopetuksen laatu-kriteereiden noudattamisen johtamisessa, ip-toiminnassa, kodin ja koulun yhteistyössä on ollut onnistunutta.</p> <p>Haasteita on aiheuttanut opiskeluhuoltotarpeen lisääntyminen ja taloudellisten resurssien kaventuminen. Kuraattoripalveluita on pystytty lisäämään. Lisäksi palkattiin koulunuorisotyöntekijä. Kouluterveys-kyselyjen tulokset ovat ohjanneet suunnittelua sekä parantaneet opiskeluhuoltotyötä. LAPE ryhmän toiminta aloitettiin kunnassa uudelleen</p> <p>Oppilaat ovat sijoittuneet jatko-opintoihin hyvin.</p> <p>Oppilaskohtaiset kustannukset ovat hieman nousseet viimeisinä vuosina. Syynä on erityisen tuen tarpeen lisääntyminen</p>
Kunnan ja koulutuksen järjestäjän velvoitteet	II aste	II asteen opiskelujen edistymistä seurataan ja huolehditaan opintojen	Palautteen perusteella on toimintaa kehitetty

		keskeytyessä uudelleen koulutukseen hakeutumisesta.	Valpas-ryhmä huolehtii mahdollisista koulupudokkaista
Kansalaisopisto edistää väestön hyvinvointia ja aktiivista kansalaisuutta sekä uudistaa koulutusohjelmaansa	Opetustuntien määrä Kursssikokonaisuuden uudistaminen ja monipuolistaminen Lyhytkurssien määrä	Opetustuntien määrää seurataan kriittisesti. Kansalaisopisto tarjoaa entistä monipuolisemmin toimintamahdollisuuksia kuntalaisille. Lyhytkurssien ja luentojen määrää lisätään suhteessa pitkiin kursseihin. Kuntalaisten osallistaminen kurssitarjonnan suunnitteluun.	Kansalaisopiston tuntimäärä ei ole palautunut koronaa edeltäneelle tasolle. Kuntalaisille suunnattiin kuntalaiskysely kansalaisopiston toimintaan liittyen. Vastauksissa toivottiin kurssivalikoiman monipuolista, tarjonnan lisäämistä ja näkyvyyden parantumista. Kyselyn tulokset esiteltiin kuntalaisille marraskuussa.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Tavoite	Raportointi TP2022

Toimielimen hyväksymät muut tavoitteet (tuotanto)

Tavoite	Raportointi TP2022
Asiointi- ja palveluliikennettä pyritään järjestämään niin, että se tavoittaa mahdollisimman monta palvelun tarvitsijaa, kaikki ikäluokat huomioon ottaen.	Korona vaikuttanut varsinkin asiointiliikenteen järjestämiseen, palveluliikenne pystytty hoitamaan hyvin.
litin lukion oppilasmäärä nousee, koska ulkopaikkakuntalaisten määrän toivotaan lisääntyvän. Lähiseutujen lukioiden lopettamisen vuoksi.	Lukion opiskelijamäärä on säilynyt hyvällä tasolla
Opetus- ja kasvatushenkilöstön työhyvinvointia tuetaan.	Järjestetty työhönohjausta sekä OAJ:n että kunnan tuella: Lisäksi tarjottu mahdollisuuksia osallistua koulutustilaisuuksiin

Talousarvio 2022 ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot	829 800	38 000	867 800	798 997	-68 803	92,1 %
Toimintamenot	-8 162 806	-127 000	-8 289 806	-8 977 161	687 355	108,3 %
Toimintakate	-7 333 006		-7 422 006	-8 178 164	-756 158	110,2 %

Poikkeamat:

Tunnus	Nimi ja kuvaus		2021	2022	2023	2024
Päätyneet hankkeet:						
1250	Korona-avustus ajalla 1.8.2020 – 31.12.2021	Tulot	30 000	29 046		
		Menot	37 364	8 317		
		Netto	7 887	6 000		
1252	Virtaa tutortoimintaan ajalla 1.1.2020 – 31.7.2021	Tulot				
		Menot	1 887	2 200		
		Netto	6 000	3 800		
			41 400	18 000		
Voimassa olevat hankkeet:						
	Kerhotoiminnan kehittäminen 23.5.2022 - 31.1.2023	Tulot		1 000	7000	
		Menot		- 1342		
		Netto				
1254	Iitin lukio koronatuki 22 – 23 1.1.2022 - 31.12.2023			18 815	7 000	
1255	Laatu ja tasa-arvo 1.1.2022 - 31.12.2023			44 000	42 400	

Tulosalueen tausta-aineistot: taulukot ja kuvat

Perusopetus	TP2020	TP2021	Ta2022	TP2022
Henkilöstömäärä per 31.12				
Vakinaiset opettajat (osa yhteisiä lukion kanssa)	41	47	42	42
Määräaikaiset opettajat (osa yhteisiä lukion kanssa)	11	5	10	8
Vak. koulunkäynninohjaajat	10	11	12	11
Ma. koulunkäynninohjaajat	12	11	6	9
Yhteensä	74	74	70	70
Suoritteet	TP2020	TP2021	Ta2022	TP2022
Perusopetuksen oppilaat 20.9.*	652	638	648	650
Opetustunnit/viikko	1 232	1 230	1 261	1 259
tunteja/oppilas	1,89	1,93	1,95	1,94

*Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit

OPPILASTILASTO 20.9.2022			
KOULU	20.9.22		
<i>Haapakimola</i>		60	
<i>Kausala</i>		288	
<i>Vuolenkoski</i>		39	
Alakoulu		387	
<i>Kausa</i>		41	
<i>Yläkoulu</i>		222	
Perusopetus		650	
Esiopetus		60	
Perusopetus ja esiopetus yht		710	
<i>Lukiokoulutus</i>		112	
KOK. OPPI-LAS-MÄÄRÄ	2021–2022	2022–2023	2023–2024
<i>Haapakimola</i>	55	60	53
<i>Kausala</i>	292	288	295
<i>Vuolenkoski</i>	35	39	42
Alakoulu	382	387	390
<i>Kausa</i>	44	41	44
<i>Yläkoulu</i>	214	222	189
Perusopetus yht.	640	650	623

Menot kouluittain 2022	Talousarvio + muutokset	Vuoden alusta	Jäljellä	Tot%	Ed. vuoden toteuma
Perusopetus					
Haapa-Kimolan koulu	-562 102	-656 898	94 796	116,9	-543 697
Kausalan koulu	-1 825 101	-2 098 513	273 412	115,0	-1 806 408
*Annalan koulu	-80 550	-68 414	-12 136	84,9	-65 119
*Pihapolun koulu	-86 202	-76 078	-10 124	88,3	-96 453
Vuolenkosken koulu	-366 092	-450 314	84 222	123,0	-416 207
Kausan koulu	-722 076	-747 423	25 347	103,5	-718 506
Yläkoulu	-2 169 069	-2 407 709	238 640	111,0	-2 258 142
Koulut/erittelemättömät	270 249	307 383	-37 134	113,7	275 001

*Erityisopetusyksikön Kausan koulun lastensuojeluyksiköt

Menot €/oppilas	
Koulu	Menot €/oppilas*
Haapa-Kimolan koulu	-10 948
Kausalan koulu	-7 287
Vuolenkosken koulu	-11 546
Kausan koulu	-21 754
Yläkoulu	-10 845
Koko perusopetus	-10 008

* toimintakate/oppilasmäärä

Lukiokoulutus					
Henkilöstömäärä per 31.12	TP2019	TP2020	TP2021	TA2022	TP2022
Vakinaiset (osa yhteisiä perusopetuksen kanssa)	17(11)	10	10	11	10
Määräaikaiset (osa yhteisiä perusopetuksen kanssa)					
Yhteensä	17	10	10	11	10
Suoritteet	TP2019	TP2020	TP2021	TA2022	TP2022
opiskelijat 20.9.	90	100	107	114	112
kurssimäärä	250	250	250	250	250
kurssia/opiskelija	2,7	2,5	2,3	2,19	2,23

€/suorite	TP2019	TP2020	TP2021*	TP2022**
euroa/opiskelija	16 269	14 393	12 044	13 400
opetuskustannus/oppilas*	11 670	10 470	8 987	9 900

* Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit, sis. vain opetuksen kulut (palkat, muut kulut)

** Arvioitu TA-toteutusvertailun tiedoista. OPH julkaisee ko. tiedot syksyllä 2023.

Tunnus	Nimi ja kuvaus	2020	2021	2022	2023
Päätyneet hankkeet:					
1246	litin harrastamisen malli 1.9. 2021 – 31.5.2022		30 000		
1247	litin harrastamien malli alakouluille 1.8.2022 - 31.7.2023			30 000	
1254	litin lukion oppimisen tuen hanke 15.9.2020 – 31.7.2021.	Tulot 6 650 Menot 150 Netto 6 500	6 500 7 204 -704		
Alkaneet hankkeet:					
1259	DIGIDEMO- Digitaalisen lukion laaja-alaisen osaamisen ja demokratiakulttuurin kehitt. osaamisympäristö ajalla 18.9.2020 – 31.7.2022	Tulot 59 400 Menot 19 400 Netto 40 000	40 000 44 060 -4 060		

Kansalaisopisto

litin kansalaisopistossa opiskelee vuosittain n. 1300 kurssilaista, ja osallistujia kursseilla on yhteensä n. 1700. Kansalaisopiston rehtori on virkavapaalla 29.4.2022 asti. Ajalla 1.1.2022 – 29.4.2022 rehtorin tehtäviä hoiti oman viran ohessa litin kunnan sivistystoimenjohtaja. Asiakaspalvelun hoitaa määräaikainen palvelusihteeri 1.1.2021 – 31.1.2023. Vuoden aikana käynnistettiin uuden rehtorin rekrytointiprosessi. Kansalaisopiston henkilöstöön kuuluu myös tuntiopettajia toteutuneiden kurssien mukaan, keskimäärin noin 40.

Suoritteet	TP2020	TP2021	TA2022	TP2022
opetuskurssien määrä	165	180	200	181
oppituntien määrä	2 801	2 194*	3 700	3 006
opiskelijamäärä	1 562	897*	1 770	1 371

*koronarajoitusten vuoksi jouduttiin kevätlukukauden 2021 lähikurssit perumaan, osa liikuntakursseista kyettiin kuitenkin pitämään etänä

Avustukset	kokonaisrahoitus/ myönnetty rahoitus €
Vapaan sivistystyön opintoseteliavustus	- ei haettu

Varhaiskasvatus

Toimielin: Kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

- Tulosalueen tarkoituksena on järjestää kunnassa asuville lapsille varhaiskasvatusta ja lakisääteistä päivähoitoa sekä maksutonta esiopetusta oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna ja varhennettua esiopetusta pidentyn oppivelvollisuuden piirissä oleville lapsille koulun toimintapäivien mukaisesti.

Palvelusuunnitelma:

- Iitin varhaiskasvatus on lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus tukee lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatus työskentelee yhdessä lapsen vanhempien kanssa lapsen parhaaksi.
- Varhaiskasvatusta toteutetaan Iitin kunnassa kysynnän ja talousarvion antamissa raameissa päiväkodeissa. Palvelupisteinä ovat päiväkodit Peltohiiri ja Pikku-Vieteri (vuorohoito) Kausalassa ja päiväkotit Nuppula Vuolenkoskella. Lisäksi päiväkotit Kanttarelli Kausalassa on toiminnassa ainakin vuonna 2022 vastaamassa alle 3-vuotiaiden lasten varhaiskasvatuksen tarpeeseen.
- Kunta myöntää yksityisen hoidon tuen kuntalisää yksityisen päivähoitoon asiakkaille. Perhepäivähoitoa Iitissä on mahdollista saada vain yksityisen palveluntuottajan kautta.

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkäaikaväli):

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2022	Raportointi TP 2022
Varhaiskasvatus järjestetään tulosalueella varhaiskasvatuslain määrittämässä puitteissa kustannustehokkaasti, tuloksellisesti ja laadukkaasti	- kuntalaispalautte - arvioinnit - henkilöstön täydennyskoulutukset - päiväkodin henkilöstömitoitus	- systemaattinen palautteen ja mielipiteiden kysyminen ajankohtaisiin asioihin ja saadun tiedon aktiivinen hyödyntäminen - toiminnan kehittäminen valtakunnallisten, alueellisten ja kunnallisten arviointien (asiakastyytyväisyyskyselyt, henkilöstökyselyt) sekä saadun palautteen perusteella - laadimme varhaiskasvatuksen koulutus suunnitelman - laadimme täydennyskoulutus kalenterin - päiväkodeissa on oltava lain mukainen määrä henkilöstöä	- varhaiskasvatusta toteutettiin lakisääteisesti ja kuntalaispalautteisiin on vastattu ja lisäksi käyty neuvotteluja ja toimintaa arvioitu palautteen perusteella. - koulutus suunnitelma on laadittu vuodeksi eteenpäin - täydennyskoulutus kalenteria ei ole laadittu - toteutunut osittain, haasteena lyhytaikaisten sijaisten rekrytointi
litin kunnassa toteutetaan yksilöllistä ja lapsilähtöistä varhaiskasvatusta	- jokaisella lapsella on henkilökohtainen varhaiskasvatus suunnitelma, jota toteutetaan yhteistyössä vanhempien kanssa	- lapsen varhaiskasvatus suunnitelma käydään läpi huoltajien kanssa 1–2 kertaa toimikauden aikana	- toteutunut
Varhaisen tuen tarve tunnistetaan ja järjestetään tukea varhaiskasvatuksen aikana	- 3- ja 5-vuotiaiden ikäkausikartoitukset - Tehostetun ja erityisen tuen tarvisijoiden määrä/annetun tuen määrä	- ikäkausikartoitukset toteutetaan ja tukea järjestetään tarvittaessa - lapselle järjestetään lain mukainen tuki oikea-aikaisesti	1.8.2022 alk. toimii kaksi varhaiskasvatuksen erityisopettajaa
Perheiden mahdollisuus valita yksityinen tai kunnallinen päivähoito	- yksityisen palvelutuotannon määrä - mahdollisuus valita palveluntuottaja myös toisesta kunnasta	jokaisessa palveluohjauksen keskustelussa kerrotaan mahdollisuudesta valita yksityinen palveluntuottaja	- toteutunut
Lapsen oikeus tukeen (lakiin 1.8.2022 alkaen)	Hallinnollisten tukipäätösten määrä	Jokaisella tukea tarvitsevilla lapsella on tuen edellyttämä päätös tuen tasosta.	7 % lapsista on hall.päätös tuen tasosta
Kokonaisvaltainen pedagogiikka ja pienryhmätoiminta	Pedagogisen toiminnan arviointityökalu (veo:t)	Tiimit arvioivat säännöllisesti	Avustuksien kautta mahdollistettu kehittyminen

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Tavoite	Raportointi TP2022
litin varhaiskasvatus on haluttu työpaikka.	Kaikkiin avoimina olleisiin toimiin ei saatu rekrytoitua vakinaista henkilöstöä.
litin varhaiskasvatus parantaa tiedottamista, yhteistyötä ja lisää osallisuutta	Varhaiskasvatuksessa Wilma käytössä. Moniammatillinen yhteistyö toteutui tarpeen mukaisesti. Neuvolan ja varhaiskasvatuksen yhteistyöryhmä kokoontui. Vanhempainryhmä aloittanut toimintansa. Lasten mahdollisuutta osallisuuteen toteutettiin keskustelemalla lasten kanssa.

Toimielimen hyväksymät muut tavoitteet (tuotanto)

Tavoite	Raportointi TP2022
litin kunnan päivitettyä varhaiskasvatussuunnitelmaa toteutetaan varhaiskasvatuksessa	Toteutunut
Varhaiskasvatuksen toimintamallien jatkuva pohdinta jatkuu yhteistyöryhmässä, johon kuuluvat vanhemmat, varhaiskasvatuksen työntekijät, päättäjät, esimiehet	Lapsen tuen ryhmä perustettu 1.8.2022 alkaen
Opetus- ja kasvatushenkilöstön työhyvinvointia tuetaan	Työnantajan tarjoamat tukitoimet
Seudullinen yhteistyö	Tiivistynyt viime vuoden aikana
Seudulliset kehittämishankkeet	litin varhaiskasvatus mukana 2–3 hankkeessa

Talousarvio 2022 ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot	247 900		247 900	280 547	32 647	113,2 %
Toimintamenot	-3 591 538		-3 591 538	-3 796 321	-204 783	105,7 %
Toimintakate	-3 343 638		-3 343 638	-3 515 774	-172 136	105,1 %

Poikkeamat:

- koronapandemiasta johtuneiden sairauspoissaolojen aiheuttama sijaisten tarve
- vakituisen henkilöstön osa-aikatyön sijaiset
- henkilöstön tilapäisen hoitovapaan sijaiset
- vuorohoidon tarpeen aiheuttama sijaisten tarve
- lapsimäärän kasvu, alle 3-vuotiaat hakijat vaikuttavat suhdelukuun
- lasten hoitoajat ja päiväkotien aukioloajat pidentyneet

Tulosalueen perustelut

Henkilöstömäärä per 31.12.	TP2019	TP2020	TP2021	TA2022	TP2022
Vakinaiset	40	36	39	42	40
Määräaikaiset	14	6	9	10	15
Yhteensä	54	42	48	52	55

Suoritteet	TP2019	TP2020	TP2021	TA2022	TP2022
Lapsia kokopäivähoidossa	175	171	182	163	163
Lapsia osapäivähoidossa	64	51	51	51	41
Esiopetuksessa (20.9.)	79	67	68	54	60
Hoitopäiviä yht. (kokopäivä)	30 067	24 739	30 754	29 628	29 467
Hoitopäiviä yht. (osapäivä)	8 259	5 304	6 188	6 307	5 077
Lapsia yksityisessä hoidossa	32	32	22	32	16

Tunnus	Nimi ja kuvaus	2020	2021	2022	2023
	Päättyneet hankkeet:				
	Seudullinen KOKOAVA-hanke 1.5.2021 – 31.12.2022. Kokonaisvaltaista ruokakasvatusta varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Iitin kunnan alakouluista mukana Kausala ja Haapa-Kimola.		Tulot Menot Netto	745 -745	
	Korona-avustus 2 ajalle 6.9.2021 – 31.12.2022. Avustusta myönnetty yhteensä 55 000 €, varhaiskasvatus 50 % ja perusopetus 50 %.				
	Alkaneet hankkeet:				
	Oppimisen tuen ja inklusion kehittäminen varhaiskasvatuksessa ajalla 1.6.2021 - 16.2.2023. Omarahoitusosuus veloitettu.		Tulot Menot Netto		
	Valssi-avustus, seudullinen hanke varhaiskasvatuksen digitaalisen laadun arviointiin liittyen, Iitin omavastuuosuus 1650 €. Myönnetty 2022		Tulot Menot Netto		
1255	Laatu ja -tasa-arvo hanke; OKM avustus 86 400 € ajalla 1.8.2022-31.7.2023			43 200	43 200

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Toimielin: Kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

Kirjaston tehtävänä on:

1. tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
2. ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
3. edistää lukemista ja kirjallisuutta;
4. tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
5. tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
6. edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kunnan tehtävänä on edistää, tukea ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnassa.

Laadukkailla ja kattavilla kirjasto- ja kulttuuripalveluilla on suuri merkitys kuntalaisten hyvinvoinnille ja kunnan elinvoimaisuudelle

Palvelusuunnitelma:

litin kunnan kirjasto- ja kulttuuripalveluihin kuuluvat kokonaisuudessaan kirjastopalvelut, yleinen kulttuuritoiminta, museopalvelut sekä Kirkonkylän kylätalon näyttely- ja kesäkahvilatoiminta.

Toimipisteinä kirjastopalveluilla on pääkirjasto ja kirjastoauto. Kulttuuripalvelujen toimipisteinä ovat Kirkonkylän Kylätalo, litin kotiseutumuseo ja Karralan kylätalo.

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkä aikaväli):

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2022	TP 2022
Kirjasto tukee ja edistää kuntalaisten monipuolisia lukutaitoja ja digiosaamista antaen kuntalaisille yhdenvertaiset mahdollisuudet toimia ja osallistua digiyhteiskunnassa.	Kirjasto antaa mahdollisuudet sähköiseen asiointiin ja tarjoaa tähän asianmukaiset välineet ja ohjausta.	Hyvinvointisuunnitelman mukaisesti: Kirjastosta toimiva infopiste ja perusdigituki. Riittävästi tietokoneita asioiden hoitoon ja opastusta näiden käyttöön. litti-pisteen toiminnan ja konseptin selkeyttäminen. Viranomaispalvelut saavutettavissa myös kirjastossa.	Kirjastolla on käynyt ulkopuolinen toimija antamassa digiopastusta. Aikuisten puolella tietokoneet ovat olleet käytössä, mutta henkilökunnalla ei ole juurikaan tietotaitoa opastaa koneiden käytössä koneille kirjautumista ihmeellisimmässä asiassa. litti-pisteellä on ollut oma työntekijänsä, mutta jotkin litti-pisteen työt, kuten esimerkiksi kuntokorttien lataukset ovat onnistuneet myös kirjastovirkailijoilta. litti-pisteen konsepti on osittain sulautunut kirjastotyöhön, eikä selkeää erillistä litti-pistettä ole muodostunut.
Lasten ja nuorten lukutaidon ja -tottumusten kehittäminen.	Tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten määrä ja kävijämäärät sekä palaute.	Yhteistyö Kausalan koulun laaja-alaisen erityisopettajan kanssa kausalalaisten lasten lukutaidon ja -tottumusten kehittämiseksi. Tavoitteena tehdä lukeminen mielekkääksi ja kirjasto tutuksi paikaksi. Mahdollisuuksien mukaan laajennetaan konseptia myös kyläkouluille.	Lukemisen edistämiseen tähtäviä tapahtumia oli kirjastossa vuonna 2022 19kpl, mikä on 57,78 % vähemmän, kuin edellisenä vuonna. Kirjaston järjestämiä käyttäjäkoulutuksia oli 7 kappaletta, mikä on yksi vähemmän, kuin edellisenä vuonna. Lukemiin vaikutti paljon henkilöstön vaihdos kesken vuoden ja uuden kirjasto- ja kulttuuripäällikön isompi rooli myös kulttuurin ja museon puolella. Edeltävä kirjastonhoitaja sai keskittyä pääosin kirjastotyöhön, jolloin jäi

<p>Kirjasto ”kansakunnan olohuoneeksi” ja sen tilojen ja kalusteiden päivittäminen nykypäivän tarpeisiin kirjastolain mukaisesti. Kirjastolaki edellyttää tilojen oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalais-toimintaan. Aineisto- ja palvelumuotojen muuttuessa tilojen muunneltavuus on entistä tärkeämpää. Esteettömyys.</p>	<p>Kirjastolaki, AVI:n valtakunnallinen arviointi ja toimenpidesuosituksien Kokoontumistilan käyttömäärä</p>	<p>Hyvinvointisuunnitelman mukaisesti: Kirjastosta kohtaamispaikka, kokoontumistila, yhteisöllinen ”olohuone”. Kehitetään kirjastoa kaluste- ja tilamuutoksilla.</p>	<p>enemmän aikaa myös kouluuyhteistyölle vai vinkkausten ja kouluikäntien järjestämiselle. Nykyisessä toimenkuvassa vinkkausten järjestäminen on vähintäänkin haasteellista. Henkilökunta oli myös loppuvuodesta väsynyttä johtuen kesän henkilöstövajeesta.</p> <p>Loppuvuodesta järjestettiin kysely kirjaston tiloista asiakkaille. Mitään konkreettista muutosta ei vielä tehty, eikä tila ole esteetön johtuen ulko-oven liian isoista kynnyksistä. Kirjaston fyysiset käynnit lisääntyivät edellisvuoteen verrattuna 21,41 %.</p>
<p>Kirjastopalveluita tarjotaan myös haja-asutusalueilla.</p> <p>Viestintään panostaminen. Kirjaston viestintä varmistaa osaltaan palvelujen tasavertaisen saatavuuden ja asiakkaiden tasa-arvoisen kohtelun.</p>	<p>Kirjastoauton lainaus- ja kävijämäärät.</p> <p>Aktiivinen viestintä. Viestintätapa vaihtelee kohderyhmien mukaan.</p>	<p>Kirjastoauton palvelukonseptin monipuolistaminen muiden kunnan toimijoiden yms. avustuksella.</p> <p>Kirjasto on aktiivisesti esillä eri medioissa ja pitää yllä vuoropuhelua kuntalaisten kanssa erityisesti sosiaalisessa mediassa. Tapahtumista ilmoittaminen eri kanavissa.</p>	<p>Kirjastoauton pysäkkien määrä pysyi samana edellisvuoteen verrattuna ja lainaus laski 1,76 %. Tämä oli kuitenkin pienempi lukema, kuin kirjaston pudotus lainamäärässä (5,01 %), joten oikeastaan voi sanoa, että kirjastoautolla meni aika hyvin. Kirjastoauton monipalvelupäivissä oli mukana välillä liikuntatoimen ja välillä nuorisotoimen ihmisiä, kunnes molemmilta puolilta häipyi tekijä. Monipalvelupäivät jatkoivat kuitenkin toimintaansa ”nuokkupäivinä” siitäkään huolimatta, että mukana ei ollut nuorisotoimen ihmisiä.</p> <p>Kirjasto on viestinyt sosiaalisessa mediassa Instagramissa ja Facebookissa, joissa molemmissa seuraajamäärät ovat nousseet. Isomista tapahtumista on viestitty myös litiin seudussa ja erityisesti nuorten ja lasten tapahtumista on viestitty suoraan sähköpostitse kouluille ja päiväkodeille. Varsinaista vuoropuhelua ei ole kuitenkaan tapahtunut, vaan tiedotus on ollut melko yksipuolista</p>

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Tavoite	Raportointi TP2022
Kulttuuritoiminnan tukeminen ja edistäminen: kulttuurijärjestöjen toiminta- ja kohdeavustukset 14 000 €	Avustuksia on jaettu 13 500 €

Toimielimen hyväksymät muut tavoitteet (tuotanto)

Tavoite	Raportointi TP2022
Kirjaston juhluvuoden 2022 valmistelujen käynnistyminen sekä kirjaston ulkonäköön ja toiminnallisuuteen vaikuttavia muutoksia tehdään taloudellinen tilanne huomioon ottaen.	Juhluvuotta ei juhlittu mitenkään ja kirjaston remonttia ei päästy vielä aloittamaan, eikä muutoksia tehty.

Talousarvio ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot	17 700		17 700	21 017	3 317	118,7 %
Toimintamenot	-429 660		-429 660	-484 406	-54 746	112,7 %
Toimintakate	-411 960		-411 960	-463 390	-51 430	112,5 %

Poikkeamat: Tulot ovat alittuneet kirjaston toimissa rajoitetusti COVID19-pandemian johdosta.

Tulosalueen perustelut

Henkilöstömäärä per 31.12	TP2020	TP2021	TA 2022	TP 2022
Vakinaiset	4	4	4	4
Määräaikaiset	0	0	0	0
Yhteensä	4	4	4	4

Suoritteet	TP2020	TP2021	TA 2022	TP 2022
Kokonaislainaus	93 087	101 731	120 000	96 606
Fyysiset käynnit	45 705	43 451	62 000	52 752
Kirjaston tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten osallistujamäärä	1 898	1037	2 300	583
Kylätalon kävijämäärä	n. 15 000	n. 35 000	40 000	n. 28 000 (arvio)
Kotiseutumuseon kävijämäärä	0	200	270	148
Kulttuuritapahtumien kävijämäärä	0	500	2 000	0

Suoriteluvuissa näkyy jo koronan jälkeistä elpymistä. Digitaalisen aineiston käyttö etenkin lehtien osalta on kasvanut rajusti, syynä koronan vaikutukset ja käytettävissä olevien reaalityulojen lasku inflaation myötä. Kirjojen osalta on havaittavissa siirtymää kaupallisten palvelujen, kuten bookbeat käyttöön.

€/suorite	TP2020	TP2021	TA 2022	TP 2022
Kirjastopalveluiden toimintakulut/asukas	57,83	51,03	55	59,47
Lainan hinta	4,17	3,38	3,20	4,40
Käynnin hinta	8,49	7,91	6,10	8,00
Taloudellisuus	1,50	1,47	1,40	1,51

Tulosalueen tausta-aineistot: taulukot ja kuvat

2022	litti 2022	Päijät-Häme 2021	Kymenlaakso 2021
Toimintakulut tilastovuonna / Asukasluku	59,47	52,07	61,95
(Henkilöstökulut plus Kirjastoaineistokulut) / (Fyysiset käynnit plus Kokonaislainaus)	1,51	1,75	1,87

Tiedot: Suomen yleisten kirjastojen tilastot. Maakuntien vertailuvuosi 2021, vuoden -22 tiedot julkistetaan huhtikuussa -23.

Vapaa-aikapalvelut

Toimielin: Kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

- Kunnan **Liikuntapalvelut** luo edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle:
 - 1) järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen;
 - 2) tukemalla kansalaistoimintaa mukaan lukien seuratoiminta; sekä
 - 3) rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja.

Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (365/1995) 27 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaidenosallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.

Kunnan hoitaessa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä kunta ei toimi kilpailutilanteessa markkinoilla, ellei niitä toteuteta liiketoiminnallisina tavoittein ja perustein.
- **Nuorisotyöhön** kuuluvat nuorten kasvatuksellinen ohjaus, toimintatilat ja harrastusmahdollisuudet, tieto- ja neuvontapalvelut, nuorisoyhdistyksien ja muiden nuorisoryhmien tuki, liikunnallinen, kulttuurinen, kansainvälinen ja monikulttuurinen nuorisotoiminta, nuorten ympäristökasvatus sekä tarvittaessa nuorten työpajapalvelut ja etsivä nuorisotyö tai muut paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin sopivat toimintamuodot.

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Toimipisteet:
 - Ravilinnan vapaa-aikakeskus
 - sisäliikuntapaikat: liikuntahalli, kuntosali ja Ravilinnasali
 - ulkoliikuntapaikat: yleisurheilukenttä, jalkapallokenttä, hiekkakenttä, tenniskentät, skeittialue, ravirata
 - nuorisotila Nuokku Ravilinnan kellarikerroksessa
 - vapaa-aikatoimisto
 - Liikuntahalli Vuolenkoski Areena
 - Ulkoilureitistöt
 - Frisbeegolf-rata
 - Veteraanimaja
 - Jäähalli
 - Lähiliikuntapaikat

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkäaikaväli):

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2022	TP 2022
Liikuntaolosuhteet ja -palvelut edistävät kunta-laisten terveyttä ja hyvinvointia	Kyselyt ja palaute	Kyselyitä eri-ikäisille kohderyhmille, jotta liikuntaolosuhteita voidaan kehittää eri kohderyhmiltä saadun palautteen mukaan.	Kyselyitä on toteutettu mm. yhteistyössä teknisten palvelujen kanssa kesä- ja talvihoitokysely. Lisäksi on tehty eri-ikäisille kyselyjä palveluista ja toiveista. Harrastamisen litin mallille haettiin jatko-rahoitusta ja alakouluille järjestettiin kerhoja koulupäivän päätteeksi. Laduilla hiihtäjämäärä kasvoi

	Kävijämäärät	<p>Palautteen perusteella kehitetään toimintoja eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.</p> <p>Matalan kynnyksen liikuntaa/ Omatoimisen liikunnan olosuhteita kehitetään vrt. ulkoliikunta</p>	<p>Latutampparin myötä ja ladut kyettiin pitämään auki pääsiäisen yli.</p> <p>Kuntosalilla käyntikertoja 18 641 ja veteraanimajan uinneissa 3 239. Ko. liikuntapaikat avattiin 2.2.2022, kun koronarajotukset poistuivat.</p> <p>Aktiivista arkea hanke oli ikäihmisille suunnattu hanke lähinnä varautumista jo ennakkoon, mikäli poikkeusolot tulevat uudestaan käytäntöön - tavoitteena on, että liikunta-aktiivisuutta tuetaan eri olosuhteissa.</p> <p>Kuntoreittien kunnostaminen ja polkureittien valmistuminen paransivat ulkoliikuntamahdollisuuksia.</p>
Liikuntapalveluissa huomioidaan perheet	Yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa	Yhteistyötä koulujen ja päiväkotien kanssa	Yhteistyötä tehtiin liikuntapaikoilla ja yläkoululla järjestettiin välitunneille toimintaa.
Nuorten hyvinvointi	<p>Kyselyt</p> <p>Koulunuorisotyö</p> <p>Kävijämäärät</p> <p>Etsivän nuorisotyön asiakasmäärät</p> <p>Yhteistyö</p>	<p>Nuorilta kerätään palautetta, jonka perusteella palveluja kehitetään. Tavoitteena saada nuorilta hyvinvointitietoa -> myös niiltä, jotka eivät käy Nuokulla</p> <p>Nuorisotilassa ja tapahtumissa</p> <p>Ohjataan tuen tarpeessa olevia nuoria sellaisten palvelujen ja tukien piiriin, joilla edistetään asiakkaiden itsenäistymistä ja pääsyä koulutukseen/työmarkkinoille.</p> <p>Aktiivisella yhteistyöllä eri tahojen kanssa tavoitetaan nuoria ja järjestetään yhteisiä tapahtumia useammalle nuorelle.</p>	<p>Nuorilta kysytty eri kanavissa ideoita ja toiveita. Koulunuorisotyössä aloitti koulunuorisotyöntekijä, joka on erittäin tärkeä lisä nuorten hyvinvointia tukemaan. Tällöin saadaan tietoa nuorten hyvinvoinnista ko. ikäryhmiltä.</p> <p>Perusiltojen kävijät Nuokulla: 4751 nuorta 5-6lk kävijät: 807 K-18: 32</p> <p>Yksilötyöskentelyssä etsivä nuorisotyöntekijä kohtasi 39 nuorta. Yhteydenottoja ko. nuorten kanssa oli lukuisia.</p> <p>Nuoret äidit: 161 (äidit ja lapset yhteensä) Peliryhmä: 57 Arki-ryhmä: 44 (ei ollut toiminnassa koko vuotta, vaan yhdistettiin peliryhmän kanssa)</p> <p>Yhteistyötä tehdään eri tahojen kanssa. Seurakunnan kanssa tehdään paljon yhteistyötä. Yhteistyötä tehdään eri ryhmissä; liikenneturvallisuustyöryhmä, peteryhmä, hyte-ryhmä, lape-ryhmä, ym. yhteistyöryhmissä.</p>

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Tavoite	Raportointi 2022
Iitin kunta tukee liikunta- ja nuorisojärjestöjä. Avustusraha 12 250 €	Toteutunut.

Toimielimen hyväksymät muut tavoitteet (tuotanto)

Tavoite	Raportointi 2022
Liikuntapalveluissa omatoimisten liikuntaolosuhteiden kehittäminen ja kannustaminen omatoimiseen liikuntaan	Toteutunut.
Liikunta- ja nuorisopalvelut ovat aktiivisesti mukana erilaisissa hyvinvointiin liittyvissä työryhmissä.	Toteutunut.
Nuorten kuuleminen heitä koskevissa hankkeissa -> nuorisovaltuuston aktiivisuus	Toteutunut. Esim. Nuoret suunnittelivat ja ideoivat skeittipaikan kehittämistä - ko. Hanke on investointiosassa.

Talousarvio ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot	122 343		122 343	147 285	24 942	120,4%
Toimintamenot	-958 442		-958 442	-1 029 547	-71 105	107,4%
Toimintakate	-836 099		-836 099	-882 262	-46 163	105,5%

Tulosalueen perustelut

Henkilöstömäärä per 31.12	TP2020	TP2021	TP2022	TA2023
Vakinaiset	7	6	6	7
Määräaikaiset (etsivä nt.)	1	1	1	
Yhteensä	8	7	7	7
Lisäksi nuorisotilan tuntiohjaajat	4	4	4	4
Latujen ajaja, määräaikainen			1,5	1,5

Suoritteet, käyntikerrat	TP2020	TP2021	TP2022	TS2023
kuntosali	13 058	10 431	18 641	20 000
liikuntahalli	14 000	13 000	23 000	25 000
kylmänveden uinnit	1910	1 627	3 239	3 500
nuorisotila	4 709	4 027	4 751	4 900

Hankkeet

Hanke	Toteutus	Hankeaika	Kokonaisrahoitus/ myönnetty rahoitus €
Etsivä nuorisotyö 1270	nuorisotyö	1.1.-31.12.2022	30 000

2.6 TEKNISET PALVELUT

Yhdyskuntapalvelut

Toimielin: kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

Teknisen toimialan hallinto, yleiset alueet, varikko, hulevedet, kaatopaikkojen jälkihoito ja romuajoneuvot

- Tekninen hallinto vastaa kunnan investointien suunnittelusta, rakennuttamisesta ja paikkatiedosta. Teknisen hallinnon vastuulla on myös teknisen toimialan kehittäminen ja toimintaedellytysten ylläpito.
- Yleiset alueet vastaavat katuverkon, puistojen, leikkikenttien, torin, venevalkamien, matonpesupaikkojen sekä muiden yleisten alueiden hoidosta ja kehittämisestä.
- Varikon tarkoituksena on tuottaa palveluita teknisen toimialan toiminnoille, muille hallintokunnille ja kuntakonsernin yhtiöille. Varikko myy tarvittaessa palveluita rajoitetussa määrin myös tiekunnille ja muille ulkoisille asiakkaille. Tulosalue vastaa myös romuajoneuvolain mukaisista ajoneuvoista.

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Tekninen hallinto on kiinteästi sidoksissa maankäytön suunnitteluun ja sen toteutukseen. Mittaustoimesta, paikkatiedoista ja kartoista vastaa paikkatietoinsinööri apunaan kartoittaja.
- Yleisten alueiden tulosalueella toimii 8 henkilöä. Tehtäviin kuuluu myös kiinteistöjen ulkoalueiden hoito. Vastuuhenkilönä on rakennusmestari apunaan kunnan puutarhuri. Tulosalueen tehtävät työllistävät vuosittain noin 10 työllistettävää henkilöä puistojen ja yleisten alueiden hoidossa. Yleisillä alueilla työllistetään myös kuntoutettavia henkilöitä.
- Varikolla on käytössä kaksi traktoria, kuorma-auto, 1 umpipakettiauto ja 2 avolavapakettiautoa sekä pienkonekalustoa. Kalusto on varustettu monipuolisilla varusteilla ja lisälaitteilla monikäyttöisyyden mahdollistamiseksi.

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkäaikaväli):

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Raportointi TP2022
Elinvoiman ja yrittäjyyden vahvistaminen	Tonttitarjonta	Kolmen vuoden tonttireservi rakennettavissa	Toteutunut
Elinvoiman ja yrittäjyyden vahvistaminen	Katujen ja yleisten alueiden hoidon taso ja kustannukset	Päällysteet eheät	Ei toteutunut. Päällystyspaikkauksia tehdään myönnettyjen määrärahojen puitteissa, mutta täysin kuntoon haastavassa kunnossa olevan katuverkoston päällysteitä ei saatu.
Hyvinvoinnin ja perheystävällisten ratkaisujen edistäminen	Leikkikenttien turvallisuus	Viranomaistarkastuksissa ei oleellisia puutteita	Toteutunut.
Hyvinvoinnin ja perheystävällisten ratkaisujen edistäminen	Tiestön kunto/liikennöitävyys /turvallisuus	Liikenneturvallisuussuunnitelmassa esitetyt toimenpiteet pääosin toteutettu	Ei toteutunut. Liikenneturvallisuuden parannuskohteita on luetteloitu runsaasti, ja niitä ilmenee vuosittain uusiakin. Näistä toteutetaan yhdessä ELY-keskuksen kanssa kustannustehokkaimmat ja oleellisimmat kohteet resurssien puitteissa.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Tavoite	Raportointi TP2022
Kolmen vuoden tonttireservi rakennettavissa	Toteutunut.

Toimielimen hyväksymät muut tavoitteet (tuotanto)

Tavoite	Raportointi TP2022
Asiakastyytyväisyys palveluihin samalla tasolla tai parempi kuin v. 2021	Talvihoitokyselyn osalta ei toteutunut. Kesähoitokyselyn osalta toteutunut.
Tehokas hoitokalusto ja henkilöstön koulutus ajan tasalla.	Toteutunut.

Talousarvio ja sen toteutuminen:

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma %
Toimintatulot	396 700	0	396 700	392 798	-3 902	99,0 %
Toimintamenot	-1 444 963	-125 000	-1 569 963	-1 785 046	-215 083	113,7 %
Toimintakate	-1 048 263	-125 000	-1 173 263	-1 392 248	-218 985	118,7 %

Poikkeamat: Kauden aikana jo saatiin lisämäärärahaa 125.000 euroa runsaiden talvihoitotöiden takia, mutta myös korotettu määräraha ylitettiin n. 215.000 eurolla. Tulosalueen toimintakatteen ylitys muutetusta talousarviosta oli noin 219.000 euroa. Ylitys johtuu arvioitua suuremmista sisäisistä palveluista (ylitys noin 131.000 euroa) sekä alueiden ja kaluston hoito- ja kunnossapitopalveluista (ylitys noin 149.000 euroa). Jossain menolajeissa arvioidut määrärahat myös alitettiin.

Kiinteistöpalvelut

Toimielin: kunnanhallitus

Tulosalueen tarkoitus:

- Kunnan palvelutuotannossa olevien toimitilojen (mm. koulut) ja alueiden (mm. uimarannat) ylläpito
- Metsien hoito
- Asuntojen (kunnan suoraan hallitsemien) vuokraus
- Energianeuvonta (alueellisena energianeuvojana koko Päijät-Hämeessä toimii Ramboll Finland v. 2019-2023)

Palvelusuunnitelma /palvelukuvaus:

- Tulosalueen esimiehenä on kiinteistömestari. Tulosalueella toimii kiinteistötiimi, johon kuuluu viisi kiinteistöhoitajaa, joista yksi toimi täyttämättä. Talvisin apuna käytetään työllistettyjä kausitöissä. Lisäksi käytetään tarpeen mukaan ostopalveluita. Metsien hoidosta vastaa tekninen johtaja. Metsien hoidossa noudatetaan v. 2014 valmistunutta metsäsuunnitelmaa.

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkäaikaväli):

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2022	Raportointi TP2022
Toimintojen ja palvelujen kehittäminen	Kuntotutkimukset, suunnitelmat ja toimenpiteet	Kiinteistösalkutus käytössä	Toteutunut.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Tavoite	Raportointi TP2022
Kausalan koulukiinteistöjen kuntotarkastukset ja hankesuunnitelmat valmiit	Toteutunut. Kuntoarvioihin ja tilatarveselvitykseen perustuen laadittiin uusi tilaratkaisu, jossa päädyttiin tekemään hankesuunnitelma uudesta koulusta. Alakoulun peruskorjauksen hankesuunnitelma tehdään vuosikymmen puolivälissä.

Toimielimen hyväksymät muut tavoitteet (tuotanto)

Tavoite	Raportointi TP2022
Metsien hakkuut pidetään kestävällä tasolla v. 2014 hyväksytyin metsäsuunnitelman mukaisesti, poikkeuksena sopeuttamistoimien lisähakkuut	Toteutunut.

Talousarvio ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma %
Toimintatulot	3 392 923		3 392 923	3 414 092	21 169	100,6 %
Toimintamenot	-1 994 602		-1 994 602	-2 014 386	-19 784	101,0 %
Toimintakate	1 398 321		1 398 321	1 399 706	1 385	100,1 %

Poikkeamat: Tuotot ylittivät n. 20.000 eurolla, toimintamenot samaten. Lämmityksen menoerän ylitys oli noin 39.000 euroa. Toimintakate toteutui lähes talousarvion mukaisena.

Rakennusvalvonta

Toimielin: viranomaislautakunta

Tulosalueen tarkoitus:

- Maankäyttö - ja rakennuslain mukainen viranomaistoiminta.
- Palo-, pelastus- ja suojelutyö (Päijät-Hämeen pelastuslaitos).
- Hallinto (luottamushenkilötoiminta, toimistopalvelut).
- Ympäristöpalvelut: terveysvalvonta ja eläinlääkintähuolto (PHHYKY) sekä ympäristönsuojelu (Heinolan kaupunki).
- Käsittelee muut asiat, jotka lakien mukaan tulee käsitellä monijäsenisessä toimielimessä, joka ei voi olla kunnanhallitus.

Palvelusuunnitelma / palvelukuvaus:

Strategiasta johdetut tavoitteet (pitkä aikaväli):

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso 2022	Raportointi TP2022
Rakennusvalvonnan sähköisen lupa-asioinnin ja arkistoinnin toimivuus	Hakemusten käsittelynopeus	Jätetyistä hakemuksista avoimia korkeintaan 20 kpl 31.12.2022	Ei toteutunut. Avoimina oli 37 kpl.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet (vaikuttavuus ja tuotanto) ja tunnusluvut

Tavoite	Raportointi TP2022
Rakennusjärjestys ajantasaistettu	Ei toteutunut. Jäi odottamaan uutta rakentamislakia.

Talousarvio ja sen toteutuminen

Tuloarviot ja määrärahat	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	Toteuma%
Toimintatulot	108 400	-45 000	63 400	70 520	7 120	111,2 %
Toimintamenot	-1 056 585		-1 056 585	-1 100 124	55 189	105,2 %
Toimintakate	-947 672	-45 000	-992 672	-1 029 605	48 070	104,8 %

Poikkeamat: Tulosalueen tuloarviota korjattiin jo talousarviovuoden aikana. Muutetun talousarvion tuloarvio ylitettiin kuitenkin 7.120 eurolla, kun loppuvuonna kertyi arvioitua enemmän tuloja. Menoarvio ylittyi yhteensä noin 55.000 euroa. Suurin yksittäinen ylitys (noin 39.000 euroa) oli sisäisten palvelujen ostoissa.

3 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Käyttötalousosan tehtävien tulot ja menot summataan talousarvion tuloslaskelmaosaan. Tuloslaskelmaosa sisältää eriä, joita seurataan käyttötalousosassa ja eriä, joita seurataan tuloslaskelmaosassa. Tuloslaskelmaosassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät.

Suunnitelman mukaisia poistoja ja arvonalennuksia ei käsitellä talousarviossa määrärahana, sillä niissä ei ole kysymys rahan käytöstä. Poistojen esittämistä tilinpäätöksessä sitovat kuitenkin valtuuston hyväksymät poistosuunnitelman perusteet.

Poistoero sekä varausten ja rahastojen muutokset ovat tuloksenkäsittelyeriä, eivät määrärahoja eivätkä tuloarvioita. Niiden käsittely tilinpäätöksessä sisältyy kunnanhallituksen toimintakertomuksessa tekemään esitykseen tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tuloslaskelmaosan toteutuminen (Tuloslaskelmaosan toteutumisessa on mukana myös sisäiset erät)

Tuloslaskelmaosan määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen

2022 (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Verotulot	26 063 000		26 063 000	27 267 445	1 204 445
Kunnan tulovero	21 650 000		21 650 000	22 108 296	458 296
Yhteisövero	1 435 000		1 435 000	2 010 420	575 420
Kiinteistövero	2 978 000		2 978 000	3 148 729	170 729
Valtionosuudet	18 819 960		18 819 960	19 166 135	346 175
Rahoitustuotot ja -kulut	-37 000		-37 000	68 694	105 694
Korkotuotot	3 000		3 000	10 603	7 603
Muut rahoitustuotot	20 000		20 000	133 411	113 411
Korkokulut	-50 000		-50 000	-18 329	31 671
Muut rahoituskulut	-10 000		-10 000	-56 991	-46 991

TULOSASKELMA 2022	Alkuperäinen talousarvio	Talousarviomuutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama	To-teuma%
Toimintatuotot	6 937 866	-7 000	6 930 866	7 661 483	730 617	110,5 %
Myyntituotot	2 948 900	0	2 948 900	3 697 190	748 290	125,4 %
Maksutuotot	533 200	-45 000	488 200	463 096	-25 104	94,9 %
Tuet ja avustukset	332 893	38 000	370 893	348 627	-22 266	94,0 %
Muut toimintatuotot	3 122 873	0	3 122 873	3 152 570	29 697	101,0 %
Toimintakulut	-50 147 356	-252 000	-50 399 356	-49 637 393	761 963	98,5 %
Henkilöstökulut	-11 286 221	0	-11 286 221	-11 312 475	-26 254	100,2 %
Palkat ja palkkiot	-8 759 550	0	-8 759 550	-8 780 802	-21 252	100,2 %
Henkilösivukulut	-2 526 671	0	-2 526 671	-2 531 673	-5 002	100,2 %
Eläkekulut	-2 205 562	0	-2 205 562	-2 241 527	-35 965	101,6 %
Muut henkilösivukulut	-321 109	0	-321 109	-290 146	30 963	90,4 %
Palvelujen ostot	-34 060 892	-252 000	-34 312 892	-33 400 038	912 854	97,3 %
Aineet, tarvikkeet ja	-1 704 050	0	-1 704 050	-1 905 792	-201 742	111,8 %
Avustukset	-920 250	0	-920 250	-806 361	113 889	87,6 %
Muut toimintakulut	-2 175 943	0	-2 175 943	-2 212 727	-36 784	101,7 %
Toimintakate	-43 209 490	-259 000	-43 468 490	-41 975 910	1 492 580	96,6 %
Verotulot	26 063 000	0	26 063 000	27 267 445	1 204 445	104,6 %
Valtionosuudet	18 819 960	0	18 819 960	19 166 135	346 175	101,8 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-37 000	0	-37 000	68 694	105 694	-285,7 %
Korkotuotot	3 000	0	3 000	10 603	7 603	353,4 %
Muut rahoitustuotot	20 000	0	20 000	133 411	113 411	667,1 %
Korkokulut	-50 000	0	-50 000	-18 329	31 671	36,7 %
Muut rahoituskulut	-10 000	0	-10 000	-56 991	-46 991	569,9 %
Vuosikate	1 636 470	-259 000	1 377 470	4 526 364	3 148 894	328,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 599 215	0	-1 599 215	-2 964 228	-1 365 013	185,4 %
Suunn.mukaiset poistot	-1 599 215	0	-1 599 215	-1 608 604	-9 389	100,6 %
Arvonalentumiset	0	0	0	-1 355 623	-1 355 623	
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0	
Tilikauden tulos	37 255	-259 000	-221 745	1 562 137	1 783 882	-704,5 %
Poistoeron lis.(-)tai väh	70 000	0	70 000	69 829	-171	99,8 %
Tilikauden yli-/alijäämä	107 255	-259 000	-151 745	1 631 965	1 783 710	-1075,5 %

Verotulojen toteutuminen

Verotulot 2022	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	21 650 000		21 650 000	22 108 296	458 296
Osuus yhteisöveron tuotosta	1 435 000		1 435 000	2 010 420	575 420
Kiinteistövero	2 978 000		2 978 000	3 148 729	170 729
Verotulot yhteensä	26 063 000		26 063 000	27 267 445	1 204 445

Verotulot ylittivät kokonaisuutena 1 204 445 euroa eli 4,6 prosenttia talousarvioon nähden. Suhteellisesti eniten ylitystä kertyi yhteisöveron kuntaosuudessa, 575 420 euroa.

Seuraavassa taulukossa on tiedot verovuosien 2017–2022 kunnallisveron tuloveroprosenteista, maksuunpantua kunnallisveroa vastaavasta verotettavasta tulosta ja sen vuosimuutoksesta. Kuntaliiton/verohallinnon tuottamat tilastotiedot vuodelta 2022 saadaan loppuvuodesta 2023 verotuksen valmistuessa.

Verovuosi	Tuloveroprosentti	Verotettava tulo, milj. €	Muutos
2017	20,25	95,05	-4,2 %
2018	20,75	96,32	1,3 %
2019	20,75	98,51	2,2 %
2020	21,25	99,02	0,5 %
2021	21,25	101,54	2,5 %
2022	21,25	104,707*	3,1 %

*arviotieto, lähde: Kuntaliiton veroennuste 02/23

Kiinteistöveroprosentit	2019	2020	2021	2022	2023
Yleinen	1,15 %	1,15 %	1,15 %	1,15 %	1,15 %
Vakituinen asuminen	0,65 %	0,65 %	0,65 %	0,65 %	0,65 %
Muu asuminen	1,25 %	1,25 %	1,25 %	1,25 %	1,25 %
Voimalaitokset	3,10 %	3,10 %	3,10 %	3,10 %	3,10 %

Valtionosuudet 2022	Alkuperäinen talousarvio	TA-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilm. tas)	11 304 548		11 304 548	11 275 186	-29 398
Verotuloihin perustuva valt os. tasaus	4 657 673		4 657 673	4 658 005	332
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-911 439		-911 439	-722 680	188 759
Verotulomenetyksen kompen-saatio	3 769 142		3 769 142	3 955 624	186 482
Valtionosuudet yhteensä	18 819 960		18 819 960	19 166 135	346 175

Valtionosuudet ylittyivät yhteensä 346 175 euroa eli 1,8 % talousarvioon nähden. Valtionosuudet kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 1 124 730 euroa eli yli 6 prosenttia.

3.1 Investointien toteutuminen

Kustannusarvioon ja sen muutokseen sisällytetään kaikki valtuuston hyväksymät muutokset, myös talousarviovuotta aikaisemmin tehdyt muutokset. Toteutusvertailussa seurataan myös hankkeen tai hankeryhmän tulojen sekä nettomenojen toteutumista. Investointituloja ovat rahoitusosuudet ja pysyvien vastaavien myynnit. Rahoitusosuudet merkitään toteutusvertailuun tuloksi, kun oikeus tuloon on syntynyt.

Pysyvien vastaavien myynti käsitellään investointiosan toteutusvertailussa tulona vastaavalla tavalla kuin se on käsitelty talousarviossa. Jos pysyvien vastaavien myyntivoitto on talousarviossa merkitty tulosvaikutteisesti, käsitellään se myös toteutusvertailussa käyttötalousosan tulona sen lisäksi, että investointituloksi merkitään myydyin hyödykkeen kokonaishinta.

Investointimenot olivat -1 338 990 euroa ja rahoitusosuudet investointeihin olivat 84 934 euroa. Luovutustuloja kirjattiin 4 498 euroa. Investointien omahankintameno oli -1 254 056 euroa.

INVESTOINNIT 2022	Talousarvio	TA-muutokset	Muutettu TA	Toteuma	Poikkeama
KIINTEÄ OMAISUUS					
8120 Maa-alueet.					
* Investointimenot	-50 000		-50 000	-26 922	23 078
* Luovutustulot	0		0	4 498	4 498
Netto	-50 000		-50 000	-22 424	27 576
Ostettu maa-alue Karjalaiskylässä.					
TALONRAKENNUS					
8239 Palvelukeskuksen saneeraus.					
* Investointimenot	-140 000		-140 000	-141 228	-1 228
Netto	-140 000		-140 000	-141 228	-1 228
Vesijohtojen ja rakenteiden saneerausta vanhalla puolella.					
8224 Yläkoulun luokkien peruskorj.					
* Investointimenot	-70 000		-70 000	-6 758	63 242
Netto	-70 000		-70 000	-6 758	63 242
Kouluratkaisujen hankeselvitysprojektin kuluja. Peruskorjausta ei toteuteta.					
8223 Lukion ilmanvaihdon muutostyöt					
* Investointimenot	-48 000		-48 000	0	48 000
Netto	-48 000		-48 000	0	48 000
Lykkäytynyt komponenttipulan vuoksi.					
8271 Vapaa-aikatoimen varasto.					
* Investointimenot	-130 000		-130 000	-157 506	-27 506
Netto	-130 000		-130 000	-157 506	-27 506
Valmistunut.					
8275 Paloaseman varasto					
* Investointimenot	-150 000	-100 000	-250 000	-273 248	-23 248
* Rahoitusosuudet	60 000	-60 000	0	0	0
Netto	-90 000	-160 000	-250 000	-273 248	-23 248
Valmistunut vuoden lopussa. Myyty hyvinvointialueelle ja investointi tuloutunut täysimääräisesti.					
8241 Vanhan kunnantalon vesikaton j					
* Investointimenot	-80 000		-80 000	-58 658	21 342

	Netto	-80 000	-80 000	-58 658	21 342
	Määrärahaa käytetty tilaratkaisujen tarveselvitykseen.				
8274	Veteraanimajan laiturin uusim				
*	Investointimenot	-30 000	-30 000	-13 143	16 857
	Netto	-30 000	-30 000	-13 143	16 857
	Toteutui alle talousarvion.				
88	TALONRAKENNUS YHTEENSÄ				
*	Investointimenot	-648 000	-100 000	-748 000	97 459
*	Rahoitusosuudet	60 000	-60 000	0	0
	Netto	-588 000	-160 000	-748 000	97 459
	JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS				
8313	Asemakaavakatuja päällystämi.				
*	Investointimenot	-70 000	-70 000	-71 160	-1 160
	Netto	-70 000	-70 000	-71 160	-1 160
	Töyrynkujan ja Ronnilantien päällystys, Heikintie lykkäätynyt.				
8317	Radansuun virkistysalue.				
*	Investointimenot	-40 000	-40 000	-26 456	13 544
	Netto	-40 000	-40 000	-26 456	13 544
	Radansuun Uimarintien päällystys.				
8329	Kymenrannantien kevyen liik				
*	Investointimenot	-20 000	-20 000	-52 879	-32 879
	Netto	-20 000	-20 000	-52 879	-32 879
	Klv:n rakentaminen eri urakoina, valmistunut. Ylitys ed. vuoden alitusten vuoksi				
8327	Karjalaistien peruskorjaus.				
*	Investointimenot	-630 000	-630 000	-259 156	370 844
	Netto	-630 000	-630 000	-259 156	370 844
	Hanke aloitettu, jatkuu 2023 puolelle.				
8328	Liikunta- ja ulkoilureittien k				
*	Investointimenot	-50 000	-50 000	-82 472	-32 472
*	Rahoitusosuudet	10 000	10 000	57 934	47 934
	Netto	-40 000	-40 000	-24 538	15 462
	Ylimaakunnallisen reitin kunnostus käynnissä. 10 km reitin kunnostuksen loppulaskuja.				
8330	Padel-kenttä				
*	Investointimenot	-40 000	-40 000	-40 761	-761
*	Rahoitusosuudet	8 000	8 000	12 000	4 000
	Netto	-32 000	-32 000	-28 761	3 239
	Perustukset tehty ja tarvikkeet hankittu. Asennus vuonna 2023.				
8322	Torin ympäristön ja Kausalan				
*	Investointimenot	-30 000	-30 000	-30 792	-792
	Netto	-30 000	-30 000	-30 792	-792
	Pienehköjä töitä ja yleissuunnittelua. Osallistuva budjetointi. Istutuksia ym.				
8320	Satama- ja laituriratkaisujen				
*	Investointimenot	-20 000	-20 000	-21 777	-1 777
	Netto	-20 000	-20 000	-21 777	-1 777
	Osallistuva budjetointi. Maanrakennus- ja parkkipaikkatöitä venerannassa ja Jokuessa, Kota.				
8331	Hiihto- ja ulkoilureitin kunno				
*	Investointimenot	0	0	-63 614	-63 614
*	Rahoitusosuudet	0	0	15 000	15 000
	Netto	0	0	-48 614	-48 614

	Maakunnallisen reitin kunnostushanke, valmis.					
88	JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS YHTEENSÄ					
*	Investointimenot	-900 000	0	-900 000	-649 067	250 933
*	Rahoitusosuudet	18 000	0	18 000	84 934	66 934
	Netto	-882 000	0	-882 000	-564 133	317 867
88	MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT					
*	Investointimenot	0	0	0	0	0
*	Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
	Netto	0	0	0	0	0
	IRTAIN OMAISUUS					
8141	KH:n hankinnat (Dynasty ym)					
*	Investointimenot	-50 000		-50 000	0	50 000
	Netto	-50 000		-50 000	0	50 000
8142	(Traktorit) Pakettiauton hankinta					
*	Investointimenot	-40 000		-40 000	0	40 000
	Netto	-40 000		-40 000	0	40 000
	Avolava-auton toimitus viivästyy vuodelle 2023.					
8143	Varhaiskasvatuksen kalustetäyd					
*	Investointimenot	-30 000		-30 000	-12 461	17 539
	Netto	-30 000		-30 000	-12 461	17 539
	Pikku-Vieterin kalustotäydennykset.					
88	IRTAIN OMAISUUS YHTEENSÄ					
*	Investointimenot	-120 000	0	-120 000	-12 461	107 539
*	Rahoitusosuudet		0			
	Netto	-120 000	0	-120 000	-12 461	107 539
	OSAKKEET JA OSUUDET					
8160	Muut osakkeet.					
*	Investointimenot	-15 000		-15 000	0	15 000
	Netto	-15 000		-15 000	0	15 000
2	INVESTOINTIOSA					
2	INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
*	Investointimenot	-1 733 000	-100 000	-1 833 000	-1 338 990	494 009
*	Rahoitusosuudet	78 000	-60 000	18 000	84 934	66 934
*	Luovutustulot	0	0	0	4 498	4 498
	Netto	-1 655 000	-160 000	-1 815 000	-1 249 558	565 441

Nimetyt investoinnit toteutuivat pääsääntöisesti suunnitelman mukaisina. Osassa julkisen käyttöomaisuuden kohteita urakka jatkuu talousarviovuoden yli. Niiden toteutumisastetta vuodenvaihteessa ei voi tarkasti arvioida.

Uudet varastot paloasemalle ja vapaa-aikatoimelle valmistuivat loppuvuodesta. Paloaseman varaston investointi tuloutui täysimääräisenä takaisin kunnalle, kun paloasemakiinteistö myytiin hyvinvointialueelle.

Yläkoulun korjausinvestointia ei ollut tarpeen käynnistää, kun tilatarveselvitys johti uudisrakennusratkaisuun. Lukion ilmanvaihtoremontin määrärahaa ei käytetty komponenttien oikea-aikaisen saatavuusongelman vuoksi. Asennus on toimintakatkon takia mahdollinen vain koulun kesälomakauden aikana.

Avolavapakettiauton määräraha on käyttämättä. Tilattu jo keväällä 2022, mutta valmistajan toimitusvaikeudet viivyttävät luovutuksen keväälle -23.

Padel-kentän investoinnin yhteydessä on haettu ja saatu tukirahoitusta myös tenniskentän parantamiseen vuodelle 2023. Padel-kentän perustukset on tehty ja tarvikkeet hankittu. Kenttien asennukset tehdään yhtäaikaisesti keväällä 2023.

Liikunta- ja ulkoilureitit urakoitiin valmiiksi. Uutena investointikohteena oli ylilimaakunnallisen reitin kunnostaminen Nastolan rajalle. Edellisenä vuonna aloitettu kymppin hiihtoreitin viimeistelytyö valmistui, josta kirjattu urakkamenoja ja rahoitusosuuksia.

3.2 Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulo-rahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan.

Rahoitusosa sisältää sellaisia eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelma- ja investointiosassa sekä sellaisia eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa. Näitä viimeksi mainittuja eriä ovat mm. antolainasaamisten lisäykset ja vähennykset, lainojen lisäykset ja vähennykset sekä oman pääoman muutokset.

Sitovien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen:

2022	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 100 000		2 100 000	0	-2 100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennykset	-1 042 896		-1 042 896	-862 896	180 000

RAHOITUSLASKELMA 2022, (€)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Muutettu talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 636 470	-259 000	1 377 470	4 526 364	3 148 894
Tulo-rahoituksen korjaukset				-94 520	-94 520
Satunnaiset erät					
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-1 733 000	-100 000	-1 833 000	-1 338 990	494 010
Rahoitusosuudet investointeihin	78 000	-60 000	18 000	84 934	66 934
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot				99 018	99 018
Toiminnan ja investointien rahavirta	-18 530	-419 000	-437 530	3 276 806	3 714 336
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäys	300 000		300 000	-231 345	-531 345
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	2 100 000		2 100 000	0	-2 100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 042 896		-1 042 896	-862 896	180 000
Muut maksuvalmiuden muutokset				337 417	-337 417
Rahoituksen rahavirta	1 357 104	0	1 357 104	-756 824	-2 113 928
Vaikutus maksuvalmiuteen	1 338 574	-419 000	919 574	2 519 982	1 600 408

Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

Talousarvion sitovista määrärahoista ja tuloarvioista esitetään yhteenvetotaulukko, johon on koottu käyttö-talousosan, investointiosan, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan valtuuston sitoviksi hyväksymien erien ta-lousarvio, toteutuma, poikkeama, talousarvion muutos ja poikkeama talousarviomuutoksen jälkeen.

2022 (1000 €)	Määrärahat					Tuloarvot				
	Alkup. TA	Muutok-set	Muu-tettu TA	To-teuma	Poik-keama	Alkup. TA	Muutok-set	Muu-tettu TA	To-teuma	Poik-keama
Demokratiapalvelut	-374	0	-374	-478	-105	13	0	13	109	96
Kehittämispalvelut	-761	0	-761	-669	92	83	0	83	47	-36
Sisäiset palvelut	-2676	0	-2676	-2479	197	1726	0	1726	2380	654
Sos. - ja perusterv.huolto	-18413	0	-18413	-17639	774	0	0	0	0	0
Erikoissairaanhoido	-10286	0	-10286	-9185	1101	0	0	0	0	0
Koulutuspalvelut	-8163	-127	-8290	-8977	-687	830	38	868	799	-69
Varhaiskasvatus	-3592	0	-3592	-3796	-205	248	0	248	281	33
Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	-430	0	-430	-484	-55	18	0	18	21	3
Vapaa-aikapalvelut	-958	0	-958	-1030	-71	122	0	122	147	25
Yhdyskuntapalvelut	-1445	-125	-1570	-1785	-215	397	0	397	393	-4
Kiinteistöpalvelut	-1995	0	-1995	-2014	-20	3393	0	3393	3414	21
Rakennusvalvonta	-1056	0	-1056	-1100	-44	108	-45	63	71	7
Käyttötalous yhteensä	-50147	-252	-50399	-49637	762	6938	-7	6931	7661	731
TULOSLASKELMAOSA										
Verotulot	0	0	0	0	0	26063	0	26063	27267	1204
Valtionosuudet	0	0	0	0	0	18820	0	18820	19166	346
Korkotuotot	0	0	0	0	0	3	0	3	11	8
Muut rahoitustuotot	0	0	0	0	0	20	0	20	133	113
Korkokulut	-50	0	-50	-18	32	0	0	0	0	0
Muut rahoituskulut	-10	0	-10	-57	-47	0	0	0	0	0
Tuloslaskelmaosa yhteensä	-60	0	-60	-75	-15	44906	0	44906	46578	1672
INVESTOINTIOSA										
Maa-alueet	-50	0	-50	-27	23	0	0	0	4	4
Rakennetut kiinteistöt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Palvelukeskuksen saneeraus	-140	0	-140	-141	-1	0	0	0	0	0
Yläkoulun C-siiven luokkien peruskor-jaus	-70	0	-70	-7	63	0	0	0	0	0
Lukion ilmanvaihdon muutostyöt	-48	0	-48	0	48	0	0	0	0	0
Vapaa-aikatoimen varasto	-130	0	-130	-158	-28	0	0	0	0	0
Paloaseman varasto	-150	-100	-250	-273	-23	60	-60	0	0	0

Vanhan kunnantalon vesikatkon ja	-80	0	-80	-59	21	0	0	0	0	0
Veteraanimajan laiturin uusimin	-30	0	-30	-13	17	0	0	0	0	0
Asemakaavakatuja päällystäminen	-70	0	-70	-71	-1	0	0	0	0	0
Radansuun virkistysalue	-40	0	-40	-26	14	0	0	0	0	0
Kymenrannantien kevyenliikentee	-20	0	-20	-53	-33	0	0	0	0	0
Karjalaistien peruskorjaus	-630	0	-630	-259	371	0	0	0	0	0
Liikunta- ja ulkoilureittien kunno	-50	0	-50	-82	-32	10	0	10	58	48
Padel-kenttä	-40	0	-40	-41	-1	8	0	8	12	4
Hiihto- ja urheilureitin kunnostus	0	0	0	-64	-64	0	0	0	15	15
Kausalan keskustan viihtyvyysskoh	-30	0	-30	-31	-1	0	0	0	0	0
Rantautumis- ja laituri paikkojen	-20	0	-20	-22	-2	0	0	0	0	0
Irtain Kh, varaus erittelemättömi	-50	0	-50	0	50	0	0	0	0	0
Irtain Tekninen toimiala	-40	0	-40	0	40	0	0	0	0	0
Irtain sivistyspalvelujen toimiala	-30	0	-30	-12	0	0	0	0	0	0
Muut osakkeet	-15	0	-15	0	15	0	0	0	0	0
Investoinnit yhteensä	-1733	-100	-1833	-1339	476	78	-60	18	89	71
RAHOITUSOSA										
Pitkäaik.lainojen lisäys	0	0	0	0	0	2100	0	2100	0	-2100
Pitkäaik.lainojen vähennys	-1043	0	-1043	-863	180	0	0	0	0	0
Lyhytaik.lainojen muutos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rahoitusosa yhteensä	-1043	0	-1043	-863	180	2100	0	2100	0	-2100
Kaikki Yhteensä	-52983	0	-53335	-51915	1403	54022	-67	53955	54329	374

4 Tilinpäätöslaskelmat

4.1 Tilinpäätöslaskelmia koskevat säännökset ja ohjeet

Tilinpäätöslaskelmia ovat tuloslaskelma, rahoituslaskelma, tase, konsernituloslaskelma ja -tase sekä konsernin rahoituslaskelma. Tilinpäätöslaskelmien laatimisessa sovelletaan kirjanpitolakia ja -asetusta kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeiden ja laskelmakaavojen mukaisesti.

4.2 Tuloslaskelma

	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toimintatuotot	3 399 751,90	3 690 323,85
Myyntituotot	1 201 804,56	1 181 550,64
Maksutuotot	463 095,63	559 138,39
Tuet ja avustukset	348 626,71	480 736,77
Muut toimintatuotot	1 386 225,00	1 468 898,05
Toimintakulut	-45 375 661,78	-43 444 581,96
Henkilöstökulut	-11 312 475,10	-10 500 185,46
Palkat ja palkkiot	-8 780 801,83	-8 101 652,38
Henkilösivukulut	-2 531 673,27	-2 398 533,08
Eläkekulut	-2 241 527,46	-2 131 955,76
Muut henkilösivukulut	-290 145,81	-266 577,32
Palvelujen ostot	-30 904 652,55	-29 830 397,97
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 905 791,58	-1 780 798,13
Avustukset	-806 361,09	-896 449,22
Muut toimintakulut	-446 381,46	-436 751,18
Toimintakate	-41 975 909,88	-39 754 258,11
Verotulot	27 267 445,03	26 237 785,46
Valtionosuudet	19 166 135,00	18 041 405,00
Rahoitustuotot ja -kulut:	68 693,92	52 518,60
Korkotuotot	10 603,42	0,00
Muut rahoitustuotot	133 410,87	92 625,18
Korkokulut	-18 329,04	-29 855,95
Muut rahoituskulut	-56 991,33	-10 250,63
Vuosikate	4 526 364,07	4 577 450,95
Poistot ja arvonalentumiset	-2 964 227,50	-1 662 328,37
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 608 604,22	-1 659 391,36
Arvonalentumiset	-1 355 623,28	-2 937,01
Satunnaiset tuotot		
Satunnaiset kulut		
Tilikauden tulos	1 562 136,57	2 915 122,58
Poistoeron vähennys (+)	69 828,68	69 828,68
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 631 965,25	2 984 951,26

4.3 Rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	4 526 364,07	4 577 451,00
Satunnaiset erät	0,00	0,00
Tulorahoituksen korjaukset	-94 520,35	-89 251,00
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 338 989,70	-2 992 343,00
Rahoitusosuudet investointeihin	84 934,00	2 118 414,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	99 018,08	261 341,00
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 276 806,10	3 875 612,00
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	-231 345,00	0,00
Antolainasaamisten lisäys	-231 345,00	0,00
Lainakannan muutokset	0,00	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-862 896,00	-1 553 296,00
Muut maksuvalmiuden muutokset	337 417,00	-1 276 350,00
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	100,00	-53 579,00
Vaihto-omaisuuden muutos		
Pitkäaikaisten saamisten muutos	249 077,00	-678 410,00
Lyhytaikaisten saamisten muutos	-362 920,28	-176 847,00
Korottomien velkojen muutos	451 160,28	-367 514,00
Rahoituksen rahavirta	-756 824,00	-2 829 646,00
Rahavarojen muutos	2 519 982,10	1 045 965,00
Rahavarojen muutos	2 519 982,10	1 045 965,00
Rahavarat 31.12.	6 388 776,83	3 868 794,73
Rahavarat 1.1.	3 868 794,73	2 822 829,73

4.4 Tase

VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021
PYSYVÄT VASTAAVAT	29 934 328,63	31 417 653,16
Aineettomat hyödykkeet	433 451,80	599 196,71
Muut pitkävaikutteiset menot	433 451,80	599 196,71
Aineelliset hyödykkeet	19 235 649,50	20 284 574,12
Maa- ja vesialueet	4 258 210,22	4 235 785,95
Rakennukset	11 268 275,00	12 939 772,89
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 631 685,59	2 459 438,95
Koneet ja kalusto	285 097,05	404 128,39
Ennakkomaksut ja keskeneräiset	792 381,64	245 447,94
Sijoitukset	10 265 227,33	10 533 882,33
Osakkeet ja osuudet	9 028 826,28	9 528 826,28
Muut lainasaamiset	1 224 535,85	993 190,85
Muut saamiset	11 865,20	11 865,20
VAIHTUVAT VASTAAVAT	9 306 831,00	6 673 005,62
Saamiset	2 918 053,13	2 804 209,85
Pitkäaikaiset saamiset	20 498,00	34 256,43
Lainasaamiset	20 498,00	33 685,72
Muut saamiset	0,00	570,71
Lyhytaikaiset saamiset	2 897 555,13	2 769 953,42
Myyntisaamiset	755 979,20	1 028 595,02
Lainasaamiset	19 223,02	48 598,28
Muut saamiset	163 547,87	91 625,52
Siirtosaamiset	1 958 805,04	1 601 134,60
Rahoitusarvopaperit	581 367,40	626 642,00
Osakkeet ja osuudet	66 934,99	66 934,99
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	15 444,49	15 444,49
Muut arvopaperit	498 987,92	544 262,52
Rahat ja pankkisaamiset	5 807 410,47	3 242 153,77
VASTAAVAA YHTEENSÄ	39 241 159,63	38 090 658,78

VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
OMA PÄÄOMA	30 267 992,11	28 636 026,86
Peruspääoma	23 052 777,29	23 052 777,29
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	5 583 249,57	2 598 298,31
Tilikauden yli-/alijäämä	1 631 965,25	2 984 951,26
POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUKSET	189 819,80	259 648,48
Poistoero	189 819,80	259 648,48
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	171 825,78	171 725,78
Lahjoitusrahastojen pääomat	171 825,78	171 725,78
VIERAS PÄÄOMA	8 611 521,94	9 023 257,66
Pitkäaikainen	5 313 786,00	5 924 559,00
Lainat vakuutus- ja rahoituslaitoksilta	5 313 786,00	5 924 559,00
Lyhytaikainen	3 297 735,94	3 098 698,66
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	610 773,00	862 896,00
Saadut ennakot	13 715,68	17 133,79
Ostovelat	968 425,94	693 783,93
Muut velat	180 386,89	169 615,95
Siirtovelat	1 524 434,43	1 355 268,99
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	39 241 159,63	38 090 658,78

4.5 Konsernilaskelmat

Konsernituloslaskelma, €	1.1.-31.12.2022	1.1.-31.12.2021
Toimintatuotot	33 533 479	32 216 300
Toimintakulut	-74 522 970	-70 243 186
Osuus osakkuusyritysten voitosta (tappiosta)	-12 463	10 287
Toimintakate	-41 001 954	-38 016 599
Verotulot	27 267 445	26 237 785
Valtionosuudet	19 166 135	18 041 405
Rahoitustuotot ja -kulut:	80 591	55 890
Korkotuotot	21 234	22 105
Muut rahoitustuotot	228 473	157 116
Korkokulut	-81 190	-111 556
Muut rahoituskulut	-87 926	-11 775
Vuosikate	5 512 217	6 318 481
Poistot ja arvonalentumiset:		
Poistot	-2 996 338	-2 870 701
Omistuksen eliminointierot	0	
Arvonalentumiset	-1 355 623	-7 273
Satunnaiset erät		0
Tilikauden tulos	1 160 256	3 440 507
Tilinpäätössiirrot	0	659
Laskennalliset verot	-40 029	-75 757
Vähemmistöosuudet	405	-444
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ	1 120 632	3 364 964

Konsernin rahoituslaskelma

Rahoituslaskelma	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	5 512 217	6 318 481
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	466 466	-6 057
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-3 167 157	-6 851 890
Rahoitusosuudet investointeihin	89 474	2 122 262
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	256 945	2 446 956
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 157 945	4 029 752
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	-222 756	-1 600
Antolainasaamisten vähennys	1 907	3 058
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 250 145	2 043 020
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 728 145	-2 462 478
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-566 000
Oman pääoman muutokset (korjaukset)	9 229	47 786
Muut maksuvalmiuden muutokset	-283 219	-1 514 956
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	8 825	-56 481
Vaihto-omaisuuden muutos	2 954	15 992
Saamisten muutos	-554 452	-1 353 579
Korottomien velkojen muutos	259 454	-120 888
Rahoituksen rahavirta	-972 839	-2 451 170
Rahavarojen muutos	2 185 106	1 578 582
Rahavarojen muutos	2 185 106	1 578 582
Rahavarat 31.12.	9 928 708	7 743 602
Rahavarat 1.1.	7 743 602	6 165 020

Konsernitase (lyhennetty) (€)

	VASTAAVAA	31.12.2022	31.12.2021	VASTATTAVAA	31.12.2022	31.12.2021
PYSYVÄT VASTAAVAT		40 399 375	41 763 928	OMA PÄÄOMA	29 599 562	28 469 281
Aineettomat hyödykkeet		611 383	831 815	Peruspääoma	23 052 777	23 052 777
Aineettomat oikeudet		32 208	15 193			
Muut pitkävaikutteiset menot		562 793	815 782	Muut omat rahastot	183 344	183 344
Ennakkomaksut		16 382	840	Ed.tilikausien yli-/alijäämä	5 242 809	1 868 196
Aineelliset hyödykkeet		37 662 210	38 380 112	Tilikauden yli-/alijäämä	1 120 632	3 364 964
Maa- ja vesialueet		4 484 543	4 472 619			
Rakennukset		23 468 319	23 253 543	VÄHEMMISTÖ-OSUUDET	20 946	21 071
Kiinteät rakenteet ja laitteet		2 884 113	2 646 959			
Koneet ja kalusto		5 816 481	5 627 772	PAKOLLISET VARAUKSET	979 262	336 332
Muut aineelliset hyödykkeet		32 529	42 243	Eläkevaraukset		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		976 225	2 336 976	Muut pakolliset varaukset	979 262	336 332
Sijoitukset		2 125 782	2 552 001	TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	354 662	315 501
Osakkuusyhteisöosuudet		25 923	38 386			
Muut osakkeet ja osuudet		2 016 087	2 420 680	VIERAS PÄÄOMA	25 676 859	25 753 413
Muut lainasaamiset		6 861	16 023	Pitkäaikainen korollinen vieras	14 298 924	14 769 181
Muut saamiset		76 911	76 912	Pitkäaikainen koroton vieras	2 521 326	2 431 799
TOIMEKSIANTOJEN VARIAT			79 161	Lyhytaikainen korollinen vieras	1 477 737	1 716 825
VAIHTUVAT VASTAAVAT		109 497	13 052 508	Lyhytaikainen koroton vieras	7 378 872	6 835 608
Vaihto-omaisuus		375 951	378 905			
Saamiset		5 817 762	4 930 001			
Pitkäaikaiset saamiset		31 933	273 125			
Lyhytaikaiset saamiset		5 785 829	4 656 876			
Rahoitusarvopaperit		814 411	2 819 183	VASTATTAVAA YHTEENSÄ	56 631 291	54 895 597
Rahat ja pankkisaamiset		9 114 296	4 924 419			
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>56 631 291</u>	<u>54 895 597</u>			

5 Tilinpäätöksen liitetiedot

Tilinpäätöksen liitetiedoista on säädetty kuntalaissa sekä kirjanpitolaissa ja -asetuksessa. Kirjanpitolain 3:2 §:n mukaan tilinpäätöksen tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta (oikea ja riittävä kuva). Tätä varten tarpeelliset lisätiedot on ilmoitettava liitetiedoissa. Liitetietojen antamisesta on kuntajaosto antanut erillisen yleisohjeen kunnan ja kuntayhtymän liitetiedoista.

Tilinpäätöksen liitetietojen tarkoituksena on täydentää laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Ne ovat pakollinen julkistettava osa tilinpäätöstä.

5.1 Kunnan tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Arvostusperiaatteet ja – menetelmät

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen FIFO-periaatteen mukaisesti hankintamenoa tai sitä alemman todennäköisen hankintamenoa tai todennäköisen luovutushinnan määräisenä

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Avustusten käsittely

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloksen ja taseen tiedot ovat vertailukelpoiset.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tiedot ovat vertailukelpoiset.

5.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki tytäryhteisöt kokonaisuudessaan ja kaikki ne kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä, omistusosuuden mukaisesti. Iitin Vuokratalot Oy omistaa As Oy Iitin Hakopuiston osakkeista 15 % . Yhtiötä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Konserniyhteisöjen kiinteistöveroja ei eliminoida.

Ollennaiset pysyviin vastaaviin sisältyvät katteet on vähennetty.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty hankintamenomenetelmällä.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Kiinteistötytäryhteisön aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoisia varauksia ei ole jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen velovelkaan.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tiedot ovat vertailukelpoiset.

5.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6

Toimintatuotot tehtäväalueittain, ulkoiset				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Hallinto	1 000 969	1 134 796	275 073	430 661
Sosiaali- ja terveys	24 887 232	23 162 391		
Sivistys	1 251 978	1 207 037	1 247 846	1 203 077
Tekninen	6 393 300	6 712 076	1 876 833	2 056 586
Kunnan toimintatuotot yhteensä	33 533 479	32 216 300	3 399 752	3 690 324

7

Verotulojen erittely	2022	2021
Kunnan tulovero	22 108 296	21 174 306
Osuus yhteisöverojen tuotosta	2 010 420	3 014 023
Kiinteistövero	3 148 729	2 049 456
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	27 267 445	26 237 785

8

Valtionosuuksien ja verotulomenetysten korvausten erittely	2022	2021
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	15 933 191	15 333 572
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	4 658 005	4 346 745
Siitä: Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-722 680	-687 456
Verotulomenetysten korotus	3 955 624	3 395 289
Valtionosuudet yhteensä	19 166 135	18 041 405

9

Palvelujen ostojen erittely	2022	2021
Asiakaspalvelujen ostot	26 601 019	26 080 437
Muiden palvelujen ostot	4 303 634	3 749 961
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	30 904 653	29 830 398

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista kunnan tilinpäätöksessä

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan.

Poistosuunnitelma (hyväksytty kv 10.11.1997 § 111, muutos kv 24.11.1998 § 68, kv 28.1.2014 § 6; ei muutosta)
Haapa-Kimolan koulun peruskorjaus valmistui aivan vuoden 2017 lopussa. Poistot alkavat tästä syystä 1.1.2018 lukien.

Hyödykeryhmä	Poistotapa ja poistoaika	
	Tasapoisto	Menojäännös-poisto
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot		
Aineettomat oikeudet	5 vuotta	
Liikearvo		
Muut pitkävaikutteiset menot		
Perustamis- ja järjestelymenot	5 vuotta	
Tutkimus- ja kehittämismenot	5 vuotta	
Atk-ohjelmistot	5 vuotta	
Muut	5 vuotta	
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa	
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennukset	40 vuotta	
Tehdas- ja tuotantorakennukset	30 vuotta	
Taloussrakennukset	20 vuotta	
Vapaa-ajan rakennukset	30 vuotta	
Asuinrakennukset	40 vuotta	
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet torit ja puistot		15 %
Sillat, laiturit ja uimalat		10 %
Muut maa- ja vesirakenteet		10 %
Vedenjakeluverkosto		7 %
Viemäriverkosto		7 %
Vesihuollon laitoskoneet ja laitteet		15 %
Ulkovalaistuslaitteet		15 %
Putki- ja kaapeliverkot		15 %
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		15 %
Liikenteenohjauslaitteet		20 %
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet		20 %
Koneet ja kalusto		
Puiset alukset ja muut uivat työkonet	10 vuotta	
Muut kuljetusvälineet	10 vuotta	
Muut liikkuvat työkonet	5 vuotta	
Muut raskaat koneet	10 vuotta	
Muut kevyet koneet	5 vuotta	
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	10 vuotta	
Atk-laitteet	5 vuotta	
Muut laitteet ja kalusteet	5 vuotta	
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	käytön mukainen poisto	
Taide-esineet	ei poistoaikaa	
Keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa	
Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa	

*) erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 8.500 euroa, on kunnassa kirjattu vuosikuluiksi.
Vesi- ja viemärilaitos on siirtynyt 1.4.2006 lukien Kausalan Lämpö Oy:lle.

12

Pakollisten varausten muutokset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Potilasvahinkovakuutusmaksu 1.1.	336 332	241 373		
Lisäykset tilikaudella	663 726	116 423		
Vähennykset tilikaudella	-20 796	-21 464		
Potilasvahinkovakuutusmaksu 31.12.	979 262	336 332		

13

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden luovutusvoitot	100 601	69 630	27 362	69 630
Rakennusten luovutusvoitot	64393	37968	62000	37968
Muut luovutusvoitot	23 371	10 334	5 158	1 634
Myyntivoitot yhteensä	188 365	117 932	94 520	109 232
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden luovutustappiot		19 844		19 844
Rakennusten luovutustappiot				
Muut luovutustappiot		138		138
Myyntitappiot yhteensä		19 982		19 982

14

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Satunnaiset tuotot				
Käyttöomaisuuden myyntivoitot		519		
Satunnaiset tuotot yhteensä		519		

15

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	190 698	147 485	100 540	82 608
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä				
Yhteensä	190 698	147 485	100 540	82 608

16

Erittely vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutoksista		
	Kunta	
	2022	2021
Vapaaehtoisten varausten muutos		
Investointivaraukseen liittyvä poistoeron muutos	69 829	69 829
Suunnitelman mukaisten poistojen ja verotuksessa tehtyjen poistojen erotus (-tai+)		
Poistoeron muutokset yhteensä	69 829	69 829
Vapaaehtoisten varausten ja poistoeron muutokset	69 829	69 829

5.4 Tasetta koskevat liitetiedot

Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

19

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet	Kunta 2022	2021
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet ja muut pitkävaikutteiset menot		
Poistamaton hankintameno 1.1.	599 197	771 525
Lisäykset tilikaudella		1 889 570
Rahoitusosuudet tilikaudella		-1 889 570
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä		
Poistamaton hankintameno 31.12.	599 197	771 525
Tilikauden poisto	-165 745	-172 328
Arvonkorotukset		
Tasearvo 31.12.	433 452	599 197

Aineelliset hyödykkeet	Kunta 2022	2021
Maa- ja vesialueet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	4 235 786	4 322 397
Lisäykset tilikaudella	26 922	
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella	-4 498	-86 611
Poistamaton hankintameno 31.12.	4 258 210	4 235 786
Tilikauden poisto		
Arvonkorotukset		
Tasearvo 31.12.	4 258 210	4 235 786
Rakennukset		
Poistamaton hankintameno 1.1.	12 939 773	13 413 213
Lisäykset tilikaudella	141 228	541 896

Rahoitusosuudet tilikaudella		-13 711
Vähennykset tilikaudella		-82 299
Siirrot erien välillä		57 740
Poistamaton hankintameno 31.12.	13 081 001	13 916 839
Tilikauden poisto	-957 103	-974 130
Arvonalentumiset	-855 623	-2 937
Tasearvo 31.12.	11 268 275	12 939 773
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	2 459 438	2 605 959
Lisäykset tilikaudella	362 292	135 536
Rahoitusosuudet tilikaudella	-72 934	-10 119
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä	237 153	104 513
Poistamaton hankintameno 31.12.	2 985 949	2 835 889
Tilikauden poisto	-354 264	-376 451
Tasearvo 31.12.	2 631 685	2 459 438
Aineelliset hyödykkeet (jatkuu)		
	Kunta	
	2022	2021
Koneet ja kalusto		
Poistamaton hankintameno 1.1.	404 128	522 610
Lisäykset tilikaudella	12 461	112 292
Rahoitusosuudet tilikaudella	0	-139 169
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä	0	44 877
Poistamaton hankintameno 31.12.	416 589	540 610
Tilikauden poisto	-131 492	-136 482
Tasearvo 31.12.	285 097	404 128
Muut aineelliset hyödykkeet		
Poistamaton hankintameno 1.1.		
Lisäykset tilikaudella		

Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä		
Poistamaton hankintameno 31.12.		
Tilikauden poisto		
Tasearvo 31.12.		
Ennakkomenot ja keskeneräiset hankinnat		
Poistamaton hankintameno 1.1.	245 448	236 122
Lisäykset tilikaudella	796 086	282 301
Rahoitusosuudet tilikaudella	-12 000	-65 845
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä	-237 153	-207 130
Poistamaton hankintameno 31.12.	792 381	245 448
Tilikauden poisto		
Tasearvo 31.12.	792 381	245 448
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	20 284 574	21 100 302
Lisäykset tilikaudella	1 338 990	1 072 026
Rahoitusosuudet tilikaudella	-84 934	-228 844
Vähennykset tilikaudella	-4 498	-168 910
Siirrot erien välillä		
Poistamaton hankintameno 31.12.	21 534 132	21 774 574
Tilikauden poisto	-1 442 859	-1 487 063
Arvon alentumiset	-855 623	-2 937
Tasearvo 31.12.	19 235 650	20 284 574

Maa- ja vesialueet erittely	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Maa- ja vesialueet				
Kiinteistöjen liittymismaksut				
Muut maa- ja vesialueet	4 484 543	4 472 619	4 258 210	4 235 786
Maa- ja vesialueet yhteensä 31.12.	4 484 543	4 472 619	4 258 210	4 235 786

Pysyvien vastaavien sijoitukset	Kunta	
	2022	2021
Osakkeet ja osuudet		
Tytäryhtiöosakkeet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	5 560 131	5 560 131
Lisäykset tilikaudella		
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä		
Hankintameno 31.12.	5 560 131	5 560 131
Tilikauden poisto		
Arvonkorotukset		
Tasearvo 31.12.	5 560 131	5 560 131
Kuntayhtymäosuudet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 838 353	1 809 456
Lisäykset tilikaudella	0	30 747
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella	0	-1 850
Siirrot erien välillä		
Hankintameno 31.12.	1 838 353	1 838 353
Tilikauden poisto		
Arvonkorotukset		
Tasearvo 31.12.	1 838 353	1 838 353

Osakkuusyhtiöosakkeet

Poistamaton hankintameno 1.1.

Lisäykset tilikaudella

Rahoitusosuudet tilikaudella

Vähennykset tilikaudella

Siirrot erien välillä

Hankintameno 31.12.

Tilikauden poisto

Arvonkorotukset

Tasearvo 31.12.**Muut osakkeet ja osuudet**

Poistamaton hankintameno 1.1.

2 130 343**2 131 672**

Lisäykset tilikaudella

Rahoitusosuudet tilikaudella

Vähennykset tilikaudella

0

-1 329

Siirrot erien välillä

Hankintameno 31.12.**2 130 343****2 130 343**

Tilikauden poisto

Arvon alentumiset

-500 000**Tasearvo 31.12.****1 630 343****2 130 343****Osakkeet ja osuudet yhteensä**

Poistamaton hankintameno 1.1.

9 528 827**9 501 259**

Lisäykset tilikaudella

0

30 747

Rahoitusosuudet tilikaudella

Vähennykset tilikaudella

0

-3 179

Siirrot erien välillä

Hankintameno 31.12.**9 528 827****9 528 827**

Tilikauden poisto

Arvon alentumiset

-500 000**Tasearvo 31.12.****9 028 827****9 528 827**

Pysyvien vastaavien sijoitukset (jatkuu)		
Saamiset konserniyhteisöiltä		
Hankintameno 1.1.	993 191	993 191
Lisäykset tilikaudella	231 345	
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä		
Hankintameno 31.12.	1 224 536	993 191
Tilikauden poisto		
Arvonkorotukset		
Tasearvo 31.12.	1 224 536	993 191
Saamiset muilta yhteisöiltä		
Poistamaton hankintameno 1.1.	11 865	11 865
Lisäykset tilikaudella		
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		
Siirrot erien välillä		
Hankintameno 31.12.	11 865	11 865
Tilikauden poisto		
Arvonkorotukset		
Tasearvo 31.12.	11 865	11 865
Pysyvien vastaavien sijoitukset yht.		
Poistamaton hankintameno 1.1.	10 533 882	10 506 315
Lisäykset tilikaudella	231 345	30 747
Rahoitusosuudet tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		-3 179
Siirrot erien välillä		
Hankintameno 31.12.	10 765 227	10 533 883
Tilikauden poisto		
Arvon alentumiset	-500 000	
Tasearvo 31.12.	10 265 227	10 533 883

5.5 Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Tytäryhteisöt sekä kuntayhtymäosuudet 20,21,22

Nimi ja kotipaikka	Y-tunnus	Kunnan om. osuus	Konsernin om. osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 euroa)		
				Omasta pääomasta	Vieraasta pääomasta	Tilikauden voitosta/tappiosta
Tytäryhteisöt:						
litin Vuokratalot Oy, litti	0474791-0	100 %	100 %	2 974	7 294	
Kausalan Lämpö Oy, litti	2211787-8	100 %	100 %	3 164	3 381	-603
litin Rinnemaa säätiö sr, litti	1105237-5	100 %	100 %	122		-1
Kiinteistö Oy litin Jäähalli, litti	2377654-9	100 %	100 %	413	254	8
			yhteensä	6 673	10 929	-596
Kuntayhtymät:						
Eteva kuntayhtymä, Mäntsälä	0203300-0	0,37 %	0,37 %	59	176	-4
Uudenmaan Päihdehuollon ky, Hyvinkää	0125920-9	3,16 %	3,16 %	141	12	63
Päijät-Hämeen Liitto, Lahti	0215610-5	3,25 %	3,25 %	89	141	-13
Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveydenhuollon ky, Lahti	0215606-8	2,83 %	2,83 %	1 797	7 236	-14
			yhteensä	2 086	7 565	32

23

Saamisten erittely	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		40 980		62 941
Lainasaamiset				
Yhteensä		40 980		62 941
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset				113 644
Siirtosaamiset		1 875 647		1 251 087
Yhteensä		1 875 647		1 364 731
Saamiset yhteensä		1 916 627		1 427 672

24

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Tulojäämät				
Kelan korvaus työterveyshuollosta	72 088	73 012	35 000	35 000
EU-tuet ja korvaukset				
Muut tulojäämät	2 730 542	1 883 818	1 923 805	1 566 134
Tulojäämät yhteensä	2 802 630	1 956 830	1 958 805	1 601 134
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä	2 802 630	1 956 830	1 958 805	1 601 134

24

Rahoitusarvopaperit	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Osakkeet ja osuudet				
Jälleenhankintahinta			147 341	171 069
Kirjanpitoarvo	137 019	138 571	66 935	66 935
Erotus			80 406	104 134
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin				
Jälleenhankintahinta			19 925	23 205
Kirjanpitoarvo	176 357	2 100 178	15 444	15 444
Erotus			4 481	7 761
Joukkovelkakirjalainat				
Jälleenhankintahinta				
Kirjanpitoarvo	2048	3673		
Erotus				
Muut arvopaperit				
Jälleenhankintahinta			658 241	763 634
Kirjanpitoarvo	498 988	576 761	498 988	544 159
Erotus			159 253	219 372
Yhteensä rahoitusarvopaperit	814 411	2 819 183	581 367	626 642
Arvon alentumisien johdosta tehty menokirjaus	46827	789	45275	789
Arvon alentumisien peruutuksia tuloutettu		1 850		893

5.6 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Peruspääoma 1.1.	23 052 777	23 052 777	23 052 777	23 052 777
Peruspääoma 31.12.	23 052 777	23 052 777	23 052 777	23 052 777
Muut omat rahastot 1.1.	183 344	184 010		
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta		-666		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	183 344	183 344		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	5 233 160	1 781 238	5 583 250	2 598 298
Muutokset				
PHHYKY edell. tilik. ylijäämien korjaus	14975			
Kymenlaakson Liitosta eroaminen		-26 378		
Päijät-Hämeen Liittoon liittyminen		111 075		
Etevan edell. tilik. ylijäämien korjaus	-5 326	2 261		
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	5 242 809	1 868 196	5 583 250	2 598 298
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	1 120 632	3 364 964	1 631 965	2 984 951
Oma pääoma yhteensä	29 599 563	28 469 281	30 267 992	28 636 026

26

Erittely poistoerosta	Kunta	
	2022	2021
Investointivaraukseen liittyvä poistoero	189 819	259 648
Poistoero yhteensä	189 819	259 648

27

Pitkäaikaiset velat, jotka eräännyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua				
Konserni	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Joukkovelkakirjalainat				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	10 152 841	11 059 862	2 859 186	3 472 836
Pitkäaikaiset velat yhteensä	10 152 841	11 059 862	2 859 186	3 472 836

29

Pakolliset varaukset	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut pakolliset varaukset	618 763	52 763		
Potilasvahinkovakuutusmaksunvastuu	360 499	283 569		
Muut pakolliset varaukset yhteensä	979 262	336 332		

30

Vieras pääoma	2022		2021	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		81 232		88 113
Muut velat				
Yhteensä		81 232		88 113
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		5 466		2 072
Muut velat				
Yhteensä		5 466		2 072
Vieras pääoma yhteensä		86 698		90 187

32

Muiden velkojen erittely	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Muut velat				
Liittymismaksut	2 403 307	2 353 809		
Muut velat	651 118	792 567	180 387	169 616
Muut velat yhteensä	3 054 425	3 146 376	180 387	169 616

33

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 680 017	2 475 708	1 070 457	1 008 555
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	273 512	248 103	269 314	241 231
Korkojaksotukset	11 522	16 822	1 430	2 798
Muut menojäämät	430 985	728 616	183 233	102 685
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	3 396 036	3 469 249	1 524 434	1 355 269
Siirtovelat yhteensä	3 396 036	3 469 249	1 524 434	1 355 269

5.7 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	112 068	111 934		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	165 836	172 240		
Lainat julkisyhteisöiltä	1 206 163	1 367 342		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	4 059 045	4 059 045		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	4 224 881	4 231 285		

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä tontin vuokraoikeuteen				
	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	16 896	18 890		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	49 173	49 173		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				

Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	49 173	49 173
---	---------------	---------------

38

Vuokravastuut	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Vuokravastuut				
Vuokravastuut yhteensä	18 024 808	15 463 165	7 985 394	6 387 403
-siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 770 199	1 309 966	389 155	274 909
-siitä PPP-hankkeet				
-siitä sopimuksiin sisältyvät lunastusvelvoitteet				

Leasing sopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

39

Vastuositoumukset	Kunta	
	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	13 494 632	13 494 632
Jäljellä oleva pääoma	5 064 395	5 605 618
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	2 858 220	2 858 220
Jäljellä oleva pääoma	228 246	349 366

40

Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista	2022	2021
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	49 655 685	46 840 203
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.		
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12	28 715	30 683

41

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Järjestelyjen tarkoitus				
Arvonlisäveron palautumisvastuu	960 477	1 952 535	804 536	1 718 489
litin kunta	804 536			
litin Vuokratalot Oy	155 941			
Perustamishankkeiden valtionosuuden palautusvastuu				
litin kunta	1 434 338	1 427 338	1 434 338	1 427 338

Ympäristövastuut

Todetaan, että kunnalla ei ole tiedossa omasta toiminnasta aiheutuneita ympäristövastuita, jotka tulisi esittää varauksina tilinpäätöksessä.

Muut vastuut

Osana KymiRing Oy:n yrityssaneerausmenettelyä selvittäjä on jättänyt 21.12.2022 Päijät-Hämeen käräjäoikeudelle takaisinsaantikanteen koskien Yhtiön litin kunnalle liittymäjärjestelyistä suorittamaa maankäyttösopimuksen mukaista n. 1,4 miljoonan euron maksusuoritusta. Takaisinsaantivaatimuksessa yhteisvastuullisena tahona on myös maankäyttösopimuksessa kustannuksista A.Ahlström Kiinteistöt Oy. Kanne on jätetty selvittäjän pyynnöstä lepäämään käräjäoikeudessa saneerausohjelman käynnistymisen ja sitä seuraavien sopimusratkaisuun tähtäävien neuvottelujen ajaksi.

Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymä (PHHYKY) on tilinpäätöksessään tehnyt 20 milj. euron pakollisen varauksen liittyen mahdolliseen takautuvaan palkkaharmonisaatoratkaisuun. PHHYKY on ilmoittanut litin kunnan laskennalliseksi osuudeksi 734 617 euroa.

Lain sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulusta mukaan PHHYKY:n henkilöstö on siirretty liikkeenluovutuksella hyvinvointialueelle 1.1.2023. Työsopimuslain ja lain kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta mukaan luovuttaja on luovutuksensaajalle vastuussa ennen luovutusta eräänyneestä työntekijän saatavasta, jollei muuta ole sovittu. Muuta ei ole sovittu kuntayhtymän ja kunnan tai hyvinvointialueen välillä.

Palkkasaatavaa ei ole eräännytynyt ennen 1.1.2023. Henkilöstöä edustava keskusjärjestö käy neuvotteluja mahdollisesta ratkaisusta työnantajaa edustavan järjestön kanssa. Mahdollisen ratkaisuesityksen hyväksymisestä päättää hyvinvointialue 1.1.2023 tapahtuneen liikkeenluovutuksen jälkeen. Kunnan tulkinnan mukaan palkkasaatava tulee eräännymään vasta päätöksen ja maksusuunnitelman jälkeen. Näin ollen kunnan tulkinnan mukaan PHHYKY ei ole vastuussa takautuvasta palkkaharmonisaatiosta edellä mainitun lainsäädännön perusteella. Tällöin ei myöskään muodostu katettavaa alijäämää, josta omistajakunnat olisivat vastuussa. Kunta ei tällä perusteella ole sisällyttänyt PHHYKY:n esittämää osuutta pakollisesta varauksesta tilinpäätöslaskelmiinsa.

5.8 Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita koskevat liitetiedot

42

Henkilöstön lukumäärä 31.12.	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
Päävastuualue				
Hallinto	45	48	45	47
Sivistys	166	160	166	160
Tekninen	27	25	22	19
Yhteensä	238	233	233	226

43

Henkilöstökulut	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	11 312 472	10 500 185
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä	11 312 472	10 500 185

44

Luottamushenkilöitten palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	2022	2021
litin Kokoomus ry	1 329	1 798
Keskustan litin paikallisjärjestö	4 680	4 444
Kausalan Työväenyhdistys	2 244	2 321
litin Sitoutumattomat ry	61	242
SKL litin paikallisosasto	393	313
litin Perussuomalaiset ry	329	144
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	9 036	9 262

45

Tilintarkastajan palkkiot	2022	2021
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	15 595	13 558
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät	0	17 026
Tarkastuslautakunnan avustaminen		
Muut palkkiot		

Palkkiot yhteensä	15 595	30 584
--------------------------	---------------	---------------

46

Tiedot kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien välisistä liiketoimista

Kunnanjohtajan kanssa on 1.10.2021 solmittu kuntalainmukainen johtajasopimus, jossa on sovittu 6 kuukauden palkan suuruudesta erokorvauksesta, mikäli kunnanjohtaja irtisanotaan työnantajan toimesta tai mikäli hän irtisanoutuu itse tilanteessa, jossa on käynnistetty luottamuspuolan vuoksi irtisanomismenettely.

Konsernin lähipiiriin/intressipiiriin kanssa ei ole ollut tavanomaisesta poikkeavia liiketoimia.

Iitin kunta on myynyt vuonna 2022 mm. taloushallinnon, kiinteistönhoidon ja ICT:n palveluja Iitin Vuokratalot Oy:lle

75 237 eurolla, Kausalan Lämpö Oy:lle 28 242 eurolla ja Kiinteistö Oy Iitin jäähalli Oy:lle 25 943 eurolla. Kyseessä ovat konserniyhtiöt ja hinnat vastaavat palvelujen tuotantokustannuksia.

6 Tilinpäätöstä varmentavat asiakirjat

Kunnan pääkirjanpito, yleislaskutus ja reskontrat on tilikauden aikana tehty Intime Plus -nimisessä kirjanpitojärjestelmässä. Sähköinen ostolaskujen käsittely on tehty Workflow-järjestelmässä. Kassajärjestelmänä on ollut Kassapankki ja pysyvien vastaavien ja poistojen laskentajärjestelmänä on ollut Kasper. Maksatuksessa on ollut Maksuliikenne-järjestelmä ja konsernitilinpäätös on tehty Konserni-järjestelmässä. Palkkalaskenta on ollut Populus-järjestelmässä.

Käytetyt kirjanpitokirjat:

Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	sähköinen arkisto
Kassapankkimaksut	atk-tulosteena
Myyntireskontra	sähköinen arkisto
Palkkakirjanpito	atk-tulosteena
Käyttöomaisuuskirjanpito	atk-tulosteena
Konsernikirjanpito	atk-tulosteena
Lainat (anto- ja ottolainat)	atk-tulosteena
Tilinpäätös	erikseen sidottu
Tase-erittelyt	erikseen arkistoitu

Käytetyt tositelajit:

	tositelaji	Säilytystavat
Pankkitositteet	1	Keskusarkisto
Kassatositteet	2	Keskusarkisto
Palkkatositteet	3	Keskusarkisto
Lahjoitusrahastojen tositteet	4	Keskusarkisto
Muistiotositteet	10	Keskusarkisto
Ostoreskontramaksut	20	Sähköinen arkisto
Ostoreskontralaskut	21 - 22	Sähköinen arkisto
Myyntireskontrasuoritukset	30	Keskusarkisto
Myyntilaskut 1	31	Keskusarkisto
Sopimuslaskutus	39	Keskusarkisto
Effica, päivähoito	53	Keskusarkisto
Asuntolainalaskutus	59	Keskusarkisto
Korkolaskut	60	Keskusarkisto
Luottotappiot	61	Keskusarkisto
Laskennallinen KP	90	Keskusarkisto
Arvonlisäperusteen jako	91	Keskusarkisto
Laskennalliset SL	92	Keskusarkisto
Automaattikirjaukset SL	93	Keskusarkisto
Kirjanpidon tulos	96	Keskusarkisto
Kirjanpidon tulos (lask.)	97	Keskusarkisto
Sisäisen laskennan tulos	98	Keskusarkisto
Sisäisen laskennan tulos (lask.)	99	Keskusarkisto
Liitetietotosite	100	Keskusarkisto

Selvitys kirjanpidon säilytyksestä:

Pysyvästi säilytettävä kirjanpitoaineisto säilytetään päätearkistossa.

Määräajan säilytettävä kirjanpitoaineisto säilytetään joko sähköisessä arkistossa tai keskusarkistossa. Sähköinen arkisto hoidetaan Aditro archive ohjelmalla. Säilytys sähköisesti palvelimella ja ne ovat kunnan yleisen nauhavarmistuksen piirissä.

Intime Plus-ohjelmasta siirretään kuukausittain seuraava aineisto

- Kirjanpidon päiväkirja
- Kirjanpidon pääkirja
- Tuloslaskelma
- Tase
- Myyntireskontralista
- Myyntireskontran saldolista
- Myyntireskontran suoritusluettelo
- Myyntireskontran laskuluettelo
- Ostoreskontralista
- Ostoreskontran saldolista
- Ostoreskontran maksuluettelo
- Ostoreskontran laskuluettelo

Workflow:sta (sähköinen ostolaskujen käsittelyjärjestelmä) siirretään: Ostolaskut

Muu määräajan säilytettävä kirjanpitoaineisto säilytetään keskusarkistossa.

7 Allekirjoitukset ja merkinnät

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kausalassa xx. päivänä maaliskuuta 2023

Jarkko Salonen, kunnanjohtaja

litin kunnanhallitus

Atte Savelainen

Eira Leino

Minna Lintukangas

Merja Lonka

Siiri Mertakorpi

Kiira Ilmarinen

Timo Mäntynen

Antti Kankkunen

Seppo Lehtinen

Tilintarkastusmerkintä

Tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitoavan mukaisesti. Suoritetusta tarkastuksesta on annettu erillinen tilintarkastuskertomus.

Kausalassa ____/____ 2023

BDO Audiator Oy

Ulla-Maija Tuomela
JHT, KHT